

Lagrådsremiss

Skärpta villkor för anhöriginvandring

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 1 juni 2026

Johan Forssell

Jonas Belfrage
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår skärpta villkor för anhöriginvandring.

Förslagen innebär att reglerna om vem som kan beviljas uppehållstillstånd som anhörig anpassas till EU:s miniminivåer. Det ska gälla skilda regler i fråga om möjligheten att vara anknytningsperson för svenska medborgare, andra nordiska medborgare och personer med permanent uppehållsrätt respektive för personer med uppehållstillstånd.

För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av anknytning till en person som har tidsbegränsat uppehållstillstånd ska det som huvudregel krävas att anknytningspersonen har vistats med uppehållstillstånd i Sverige sedan minst två år. Undantag ska bl.a. gälla för ensamkommande barn och för flyktingar i vissa situationer.

De försörjningskrav som gäller vid anhöriginvandring ska skärpas. Bland annat ska försörjningskrav gälla i fler situationer. Kravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Reglerna om uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen ska bli bättre anpassade för förlängningssituationer. Det innebär bl.a. att den som är under 21 år och tidigare har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn, men som fyllt 18 år, ska kunna beviljas uppehållstillstånd.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2026.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	25
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	28
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.....	30
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716).....	31
3	Ärendet och dess beredning	32
4	Reglerna om anhöriginvandring skärps och anpassas till EU:s miniminivå	32
4.1	Behovet av en reform	32
4.2	Tydligare och mer situationsanpassade regler för anknytningspersoner.....	33
4.3	Reglerna om uppehållstillstånd ska bara vara tvingande om det krävs enligt EU-rätten.....	42
4.4	Reglerna om uppehållstillstånd i fråga om barn förtydligas och knyts till vårdnaden	47
4.5	Möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo begränsas	50
4.6	Uppehållstillstånd för umgänge med barn.....	53
4.7	Det ska finnas en ventil för udda och ömmande situationer	55
5	Utökade möjligheter till uppehållstillstånd för unga vuxna som tidigare har haft uppehållstillstånd	58
6	Ett krav på väntetid införs	62
7	Ett skärpt försörjningskrav	68
7.1	Försörjningskravet bör höjas men även fortsatt vara knutet till förbehållsbeloppet vid löneutmätning	68
7.2	Undantagen från försörjningskravet ska begränsas	74
7.3	Försörjningskravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd	77
7.4	Försörjningskrav för särskilda personkategorier	84
7.5	Ett krav på sjukförsäkring i vissa fall	88
8	Skärpt vandelsprövning	89
8.1	Kränkningar mot anknytningspersonen eller en annan familjemedlem ska särskilt beaktas.....	89
8.2	Ändrat tillämpningsområde för reglerna om att neka uppehållstillstånd.....	90
9	Reglerna om fortsatt uppehållstillstånd skärps.....	92

9.1	Fortsatt uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige	92
9.2	Utvidgning och anpassning av reglerna om fortsatt uppehållstillstånd	94
10	Skärpta krav för att bevisa biologiska släktskap	96
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	100
12	Konsekvenser av förslagen	103
12.1	Konsekvenser för Migrationsverket	103
12.2	Övriga konsekvenser för staten	106
12.3	Konsekvenser för enskilda	109
12.4	Övriga konsekvenser	114
13	Författningskommentar	119
13.1	Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	119
13.2	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	142
13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap	144
13.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	145
13.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716)	146
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)	147
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag	151
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2025:95)	176
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian med kompletterande förslag till SOU 2025:95	177
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna (promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95)	178

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),
2. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
3. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,
4. lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare,
5. lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)²

dels att 5 kap. 3–3 f §§ ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 5 kap. 3 § ska utgå,
dels att nuvarande 5 kap. 3 g § ska betecknas 5 kap. 3 m §,
dels att 5 kap. 3 m, 16 och 17–18 §§, 5 b kap. 19 §, 6 a kap. 9 och 10 a §§, 6 b kap. 14 §, 7 kap. 3, 3 b och 3 c §§, 12 kap. 18 §, 13 kap. 15 och 16 §§, 21 kap. 4 § och rubriken närmast före 5 kap. 17 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas tretton nya paragrafer, 5 kap. 3–3 l §§, och närmast före 5 kap. 3, 3 a, 3 c, 3 d, 3 f, 3 h–3 j och 3 m §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till bl.a. svenska medborgare

3 §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person (anknytningspersonen) som är bosatt i Sverige och är svensk medborgare eller medborgare i något annat

¹ Jfr rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, i den ursprungliga lydelsen, rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, i den ursprungliga lydelsen, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU av den 15 maj 2014 om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, i den ursprungliga lydelsen, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/1883, samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/1883 av den 20 oktober 2021 om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning och om upphävande av rådets direktiv 2009/50/EG, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse av

5 kap. 3 § 2026:000

5 kap. 3 a § 2026:000

5 kap. 3 b § 2021:765

5 kap. 3 c § 2021:765

5 kap. 3 d § 2026:000

5 kap. 3 e § 2021:765

5 kap. 3 f § 2021:765.

nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt får ges till en utlänning som är

1. anknytningspersonens make eller sambo,

2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer med uppehållstillstånd i Sverige

3 a §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av andra stycket eller 17 a eller 17 b §, ges till en utlänning som är

1. anknytningspersonens make eller sambo,

2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.

Första stycket gäller inte om anknytningspersonen

1. har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap., eller

2. är subsidiärt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person

som avses i andra stycket 2 som är bosatt i Sverige och har ett sådant uppehållstillstånd som anges i första stycket får ges till en utlänning som är

1. anknytningspersonens make eller sambo,

2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.

3 b §

Bestämmelserna i 3 a § gäller inte om utlänningen är en sådan familjemedlem som avses i artikel 23.1 i skyddsgrundsförordningen.

Upphållstillstånd för barn som adopteras

3 c §

Med barn till anknytningspersonen likställs ett barn som har adopterats eller som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol eller annars gäller i Sverige. Det krävs inte att ett barn som avses bli adopterat står under anknytningspersonens vårdnad.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till barn

3 d §

Upphållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är flykting och vid ankomsten till

Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som har lämnats ensamt efter ankomsten, ska ges till en utlänning som är barnets förälder, om inte annat följer av 17 a § första stycket.

Uppehållstillstånd får även ges till en utlänning som är förälder till ett barn som är subsidiärt skyddsbehövande om barnet har kommit till Sverige under sådana omständigheter som anges i första stycket.

3 e §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är bosatt i Sverige och är svensk medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd får ges till en utlänning som

1. är förälder till och vårdnads-havare för samt sammanbor med barnet, eller

2. utövar umgänge med barnet, som inte är av begränsad omfattning.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning i särskilda situationer

3 f §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 § får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med anknytningspersonen, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 a § första eller tredje stycket får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett

samboförhållande med anknytningspersonen om

– förhållandet har etablerats i hemlandet och framstår som seriöst,

– inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, och

– det har funnits synnerliga svårigheter för anknytningspersonen och utlänningen att leva tillsammans i hemlandet på grund av att förhållandet inte har accepterats.

Om en utlänning beviljas uppehållstillstånd enligt första eller andra stycket får uppehållstillstånd på grund av anknytning till samma anknytningsperson även ges till utlänningens barn, om barnet står under utlänningens vårdnad.

3 g §

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 eller 3 a § får ges till en utlänning som på annat sätt än vad som i övrigt anges i detta kapitel är nära anhörig till anknytningspersonen, om

1. utlänningen har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem som fanns redan i hemlandet, eller

2. utlänningen tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till anknytningspersonen och

a) är under 21 år, eller

b) ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem.

Uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige

3 h §

Uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige, om det finns synnerliga skäl.

Krav på vistelsetid i Sverige för vissa anknytningspersoner

3 i §

Om anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får uppehållstillstånd på grund av anknytning till honom eller henne enligt 3 a §, 3 f § eller 3 g § 1 beviljas endast om anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning gavs in.

Kravet på vistelsetid gäller inte om

1. anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting och familjebanden mellan utlänningen och anknytningspersonen har etablerats före anknytningspersonens inresa i Sverige, eller

2. utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige.

Utöver det som framgår av andra stycket får undantag från kravet på vistelsetid medges om det finns särskilda skäl.

Krav på försörjning och bostad för uppehållstillstånd på grund av anknytning

3 j §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3, 3 a, 3 f eller 3 g § får beviljas endast om anknytningspersonen

kan försörja sig och utlännen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännen.

Första stycket gäller inte om

1. anknytningspersonen är ett barn,

2. utlännen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige, eller

3. anknytningspersonen är medborgare i Sverige eller en annan EES-stat eller Schweiz, utlännen är anknytningspersonens make eller sambo och utlännen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på något annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

3 k §

Om anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting gäller 3 j § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som anknytningspersonen eller utlännen har en särskild anknytning till, eller

3. familjebanden mellan utlännen och anknytningspersonen inte har etablerats före anknytningspersonens inresa i Sverige.

3 l §

Undantag från 3 j § får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl. Om ansökan om uppehållstillstånd gäller en sådan utlännen som avses i 3 f § första stycket får undantag medges, om det finns synnerliga skäl.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262

Föreslagen lydelse

3 g §

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser, ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b §, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. Om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra

3 m §³

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 a § eller någon av 3 d–3 g §§ på grund av anknytning till en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. I fall som avses i 3 f § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 g §§ på grund av anknytning till någon som är svensk medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd, eller som beviljas enligt 3 h §, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år. I fall som avses i 3 f § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. Om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1

stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut och om annat inte följer av femte stycket, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Ett permanent uppehållstillstånd enligt fjärde stycket får inte beviljas om en utlänning har haft ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

Nuvarande lydelse

16 §⁴
Upphållstillstånd får beviljas en utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan få ett nytt sådant uppehållstillstånd för att förhållandet har upphört, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,

2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn,

eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut och om annat inte följer av femte stycket, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Ett permanent uppehållstillstånd enligt fjärde stycket får inte beviljas om en utlänning har haft ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ eller motsvarande äldre bestämmelser på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

Föreslagen lydelse

Upphållstillstånd får beviljas en utlänning som med stöd av 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan få fortsatt sådant uppehållstillstånd på grund av att

1. förhållandet har upphört och det främst beror på att utlänningen, eller hans eller hennes barn, i

⁴ Senaste lydelse 2021:765.

utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

3. andra starka skäl talar för att utlännningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

Lydelse enligt prop. 2025/26:264

förhållandet utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

2. *förhållandet har upphört eller av någon annan anledning inte kan läggas till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd och omständigheterna på annat sätt är särskilt ömmande.*

Föreslagen lydelse

17 §⁵

Vid *prövningen* av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a, 1 b, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt brustit i sin vandel. *Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd i fall som avses i 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlännningen, eller hans eller hennes barn, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om ansökan beviljas.*

Vid *prövning* av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a §, 1 b §, 2 a §, 2 d §, 3 a § första stycket, 3 d § första stycket eller 4 §, särskilt beaktas om utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt brustit i sin vandel.

Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd i fall som avses i 3 §, 3 a § tredje stycket, 3 d § andra stycket eller någon av 3 e–3 g §§ ska det särskilt beaktas om

1. *utlännningen, eller hans eller hennes barn, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om ansökan beviljas,*

2. *anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid av utlännningen om ansökan beviljas, eller*

3. det finns sådana omständigheter som anges i 17 a eller 17 b §.

Uppehållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Uppehållstillstånd för ett barn på grund av anknytning enligt detta kapitel får beviljas endast om det också medges av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

17 a §⁶

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 a § första stycket eller 3 d § första stycket, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

1. oriktiga uppgifter medvetet har lämnats eller omständigheter medvetet har förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlännning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlännningen rätt till uppehållstillstånd,

2. en utlännning har adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlännningen rätt till uppehållstillstånd,

3. utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, eller

4. utlännningen har dömts för brott eller i övrigt brustit i sinandel och uppehållstillståndet enligt artikel 3 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, i den ursprungliga lydelsen, inte omfattas av bestämmelserna i det direktivet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 a § första stycket 1 eller 4, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans och inte heller har för avsikt att göra det,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlännningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

2. den person till vilken anknytning åberopas, eller utlännningen som sökt uppehållstillstånd, är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

⁶ Senaste lydelse 2026:000.

17 b §⁷

Uppehållstillstånd *skall* vägras i *de* fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b om *den person till vilken anknytning åberopas* är gift med en annan person och *sammanlever* med den personen i Sverige.

Uppehållstillstånd *ska* vägras i *sådana* fall som avses i 3 a § första stycket 1 eller 4 om *anknytningspersonen* är gift med en annan person och *lever tillsammans* med den personen i Sverige.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262

Föreslagen lydelse

18 §⁸

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller *dock* inte om Första stycket gäller inte om

1. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som *har* beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a § *eller någon av 3 d–3 h §§*,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

5. utlänningen enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket

b) utlänningen har – ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i

⁷ Senaste lydelse 2006:220.

⁸ Senaste lydelse 2026:000.

och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

6 kap. 2 § första stycket och inom giltighetstiden för detta tillstånd ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §, och förutsättningarna för det tidigare tillståndet har varit uppfyllda, eller
– ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet som har beviljats enligt 10 a § och inom giltighetstiden för detta tillstånd ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, och förutsättningarna för det tidigare tillståndet har varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört en högskoleutbildning som avser studier som motsvarar minst två terminer eller fullföljt minst två terminer vid en utbildning på forskarnivå eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen har slutfört en högskoleutbildning som avser studier som motsvarar minst två terminer eller fullföljt minst två terminer vid en utbildning på forskarnivå eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller
11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c, 16 e, 16 g, 17 a, 17 c och 18–20 §§.

5 b kap.19 §⁹

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska beviljas uppehållstillstånd, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket, om inte något annat följer av andra–fjärde styckena. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Uppehållstillstånd får endast ges om familjemedlemmen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden. Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också att familjemedlemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Undantag från kravet på att familjemedlemmen ska ha tillräckliga medel för sitt uppehälle får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

6 a kap.9 §¹⁰

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett EU-blåkort, eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska beviljas uppehållstillstånd om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Försörjningskravet gäller inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett EU-blåkort, eller till en person som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket. Uppehållstillstånd får endast ges om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också att familjemed-

⁹ Senaste lydelse 2019:1208.

¹⁰ Senaste lydelse 2024:1220.

tid som EU-blåkortet eller, om anknytningspersonen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, högst två år i taget.

Undantag från försörjningskravet får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som återoppar anknytning till den som har EU-blåkort, eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

lemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som EU-blåkortet eller, om anknytningspersonen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, högst två år i taget.

Undantag från försörjningskravet *i första stycket* får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

10 a §¹¹

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till en utlänning som har haft ett EU-blåkort och beviljats permanent uppehållstillstånd får lägga samman vistelser med uppehållstillstånd *som familjemedlem* i en eller flera EU-stater för att uppfylla kraven i 5 kap. 3 g § fjärde stycket. Av den tid som anges där ska sökanden de senaste två åren räknat från tiden för ansökan ha haft ett uppehållstillstånd *som familjemedlem* utfärdat av Sverige.

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket och som återoppar anknytning till en utlänning som har haft ett EU-blåkort och beviljats permanent uppehållstillstånd får lägga samman vistelser med uppehållstillstånd *på grund av anknytning* i en eller flera EU-stater för att uppfylla kraven i 5 kap. 3 m § fjärde stycket. Av den tid som anges där ska sökanden de senaste två åren räknat från tiden för ansökan ha haft ett uppehållstillstånd *på grund av anknytning till anknytningspersonen* utfärdat av Sverige.

6 b kap.

14 §¹²

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska beviljas uppehållstillstånd om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. *Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.* Familjemedlemmens uppehållstillstånd

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska *ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket.* *Uppehållstillstånd får endast ges* om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. *Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också*

¹¹ Senaste lydelse 2024:1220.

¹² Senaste lydelse 2022:303.

ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

att familjemedlemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Undantag från försörjningskravet i första stycket får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som återoppar anknytning till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, eller till hans eller hennes make eller sambo, gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Lydelse enligt prop. 2025/26:264 Föreslagen lydelse

7 kap.

3 §¹³

Upphållstillstånd får återkallas för en utlänning som har rest in i landet, om

1. utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd,

2. utlänningen har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket och anställningen upphört, om inte utlänningen inom tre månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid ansökt om arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas, eller

3. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen

a) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet,

b) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företagsspioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning där det kan antas att brottet inte leder till endast böter, eller

c) kommer att bedriva verksamhet med koppling till terrorism.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap.

3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket får återkallas om förhållandet upphör.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap.

3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § får återkallas om förhållandet upphör.

3 b §

Ett uppehållstillstånd för en utlänning får återkallas, om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt har brutit i sin vandel.

Första stycket ska inte tillämpas på uppehållstillstånd som avses i

Första stycket ska inte tillämpas på uppehållstillstånd som avses i

5 kap. 1 a, 1 b, 2 a, 2 d eller 4 §. Det ska inte heller tillämpas på uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 § i de fall som enligt artikel 3 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening, i den ursprungliga lydelsen, omfattas av det direktivet.

5 kap. 1 a §, 1 b §, 2 a §, 2 d §, 3 a § första stycket, 3 d § första stycket eller 4 §.

3 c §¹⁴

Ett uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 § får, i andra fall än som avses i 3 b §, återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Ett uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 a § första stycket eller 3 d § första stycket får återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Detsamma gäller för utlänningens anhöriga.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262 *Föreslagen lydelse*

12 kap.

18 §¹⁵

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,
2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller
3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 f §§ skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

¹⁴ Senaste lydelse 2026:000.

¹⁵ Senaste lydelse 2026:000.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

Första stycket 1 gäller inte om nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan enligt artikel 55 i asylprocedurförordningen.

Första–fjärde styckena gäller inte för en utlännning som omfattas av bestämmelserna i 17 a §.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

15 §¹⁶

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av *familjeanknytning* enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2–4 samt tredje stycket 2 och 3 ska Migrationsverket ge sökanden och *den person till vilken anknytning åberopas* tillfälle att få en DNA-analys utförd när det gäller det biologiska släktskap som åberopas i ansökan, om

1. den övriga utredningen om släktskapet inte är tillräcklig för att uppehållstillstånd ska beviljas, och

2. det inte är uppenbart att det åberopade släktskapsförhållandet inte föreligger.

Om *ansökningen* ska avslås av andra skäl än på grund av otillräcklig utredning om släktskapet, behöver tillfälle till DNA-analys enligt första stycket inte lämnas.

En DNA-analys får utföras endast om den som ska undersökas har informerats om syftet med DNA-analysen och har gett sitt skriftliga samtycke.

Kostnaden för provtagning, transport av prover och analys ska betalas av staten.

13 kap.

15 §¹⁶

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av *anknytning* enligt 5 kap. 3 § 2–4, 3 a § första stycket 2–4 och tredje stycket 2–4 samt 3 e, 3 g och 3 h §§ ska Migrationsverket ge sökanden och *anknytningspersonen* tillfälle att få en DNA-analys utförd i fråga om ett åberopat biologiskt släktskap, om

1. sökanden inte genom annan utredning har kunnat visa att det åberopade släktskapet finns, och

2. det inte är uppenbart att det åberopade släktskapet inte finns.

Om *ansökan* ska avslås av andra skäl än på grund av otillräcklig utredning om släktskapet, behöver tillfälle till DNA-analys inte lämnas.

16 §¹⁷

Har DNA-analys i något annat fall än de som avses i 15 § åberopats i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av *familjeanknytning* enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2–4 samt tredje stycket 2 och 3, har den som

Om det i något annat fall än de som avses i 15 § *har* åberopats *en DNA-analys* i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av *anknytning* enligt 5 kap. 3 § 2–4, 3 a § första stycket 2–4 och tredje stycket 2–4 samt 3 e, 3 g och 3 h §§, har den som bekostat

¹⁶ Senaste lydelse 2014:778.

¹⁷ Senaste lydelse 2014:778.

bekostat en *DNA-analys* rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

1. sökanden inte har getts tillfälle

15 §, 2. analysen visar det åberopade släktskapet, och

3. uppehållstillstånd beviljas på grund av den åberopade *familjeanknytningen*.

Beslut om ersättning meddelas av Migrationsverket *efter* särskild ansökan. En *ansökan* om ersättning ska göras senast sex månader efter det att ärendet om uppehållstillstånd har avgjorts slutligt.

DNA-analysen rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

att få en *DNA-analys* utförd enligt

3. uppehållstillstånd beviljas på

grund av den åberopade *anknytningen*.

Ett beslut om ersättning meddelas av Migrationsverket. En *särskild ansökan* om ersättning ska göras senast sex månader efter det att ärendet om uppehållstillstånd har avgjorts slutligt.

21 kap.

4 §

Om ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har getts till en person, *får* ett sådant tillstånd också ges till *den som är gift eller sambo med den person som beviljats tillstånd samt till en utlänning som är ogift och som är barn antingen till den som beviljats tillstånd eller till den person som den som beviljats tillstånd är gift eller sambo med*.

Annan nära anhörig till den som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd under de förutsättningar som anges i 5 kap. 3 § första stycket 4 och andra stycket trots att den person som först beviljats tillstånd varken är bosatt i Sverige eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning här.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf får vägras en utlänning endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till rikets säkerhet eller på grund av utlänningens brottslighet.

Om ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har getts till en person (*anknytningspersonen*) ska ett sådant tillstånd också ges till *en utlänning som är make eller sambo till anknytningspersonen eller barn till anknytningspersonen eller till hans eller hennes make eller sambo, om familjen fanns redan i ursprungslandet och splittrades på grund av omständigheterna kring den massiva tillströmningen av fördrivna personer*.

Utöver det som anges i första stycket får uppehållstillstånd med tillfälligt skydd också ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till anknytningspersonen och som ingick i samma hushåll vid tidpunkten för omständigheterna kring den massiva tillströmningen av fördrivna personer och som vid den tidpunkten var helt eller delvis beroende av anknytningspersonen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.

2. Kravet på vistelsetid i 5 kap. 3 i § gäller inte i

- ärenden där ansökan om uppehållstillstånd har inkommit till Migrationsverket före ikraftträdandet, och
- ärenden om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning som har beviljats en utlänningsenligt äldre bestämmelser.

3. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd på grund av anknytning som har beviljats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 3 § i den äldre lydelsen.

2.2 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262 Förslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU),

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

Om den studerande i fall som avses i fjärde stycket 2 har beviljats uppehållstillstånd på grund av

¹ Senaste lydelse 2026:000.

anknytning till någon som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får studiehjälp endast lämnas om anknytningspersonen

1. har beviljats internationellt skydd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande, eller

2. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstill-

stånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

Om den studerande i fall som avses i fjärde stycket 2 har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får studiemedel endast lämnas om anknytningspersonen

1. har beviljats internationellt skydd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande, eller

2. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller 12 kap.

18 § första stycket 1 utlänningslagen.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs att 6, 8 och 20 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:262 Föreslagen lydelse

6 §¹

Ett barn som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslöst förvärvar svenskt medborgarskap efter anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser.

8 §²

En utlänning som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös förvärvar svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon

1. har fyllt arton men inte tjuugoett år vid anmälningsstillfället,

¹ Senaste lydelse 2026:000.

² Senaste lydelse 2026:000.

2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser,

2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 *eller* 3 a § *eller någon av 3 d–3 h §§* eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser,

3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och

4. inte har dömts för ett brott mot Sveriges säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre.

20 §³

Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge, eller

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd och
a) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716), eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller motsvarande äldre bestämmelser, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) på grund av anknytning till en sådan utlänning som avses i a.

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § *eller någon av 3 d–3 h §§ utlänningslagen* på grund av anknytning till en sådan utlänning som avses i a.

Kravet i första stycket 2 på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd gäller inte för den som har hemvist i Sverige sedan tio år.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) ska vid tillämpningen av denna lag uppehållsrätt likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Det samma gäller för de utlänningar som har beviljats uppehållsstatus i Sverige enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s. 7).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.

³ Senaste lydelse 2026:000.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Lagen gäller även för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–4, andra eller tredje stycket utlänningslagen,

3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § utlänningslagen,

4. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § tredje, fjärde eller, när det gäller familjemedlem till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, femte stycket utlänningslagen,

5. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 a kap. 9 § utlänningslagen,

6. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 b kap. 14 § utlänningslagen, eller

7. uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av någon av bestämmelserna i 1 a §.

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.

2. För uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) i deras lydelse före den 1 oktober 2026 gäller 2 § i den äldre lydelsen.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 d § utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2026:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:264 Föreslagen lydelse

7 kap.

3 d §

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, återkallas om förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

Ett uppehållstillstånd ska inte återkallas enligt första stycket om det finns förutsättningar att meddela uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 g § 2.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i juli 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av det svenska regelverket för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning (dir. 2024:68). Utredningen, som antog namnet Utredningen om skärpta villkor för anhöriginvandring, överlämnade i september 2025 betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2025/01907).

För att komplettera beredningsunderlaget i de delar som avser försörjningskravet för anhöriginvandring har Justitiedepartementet tagit fram promemorian Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring (Ju2025/02715). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Justitiedepartementet (Ju2025/02715).

I denna lagrådsremiss behandlas betänkandets lagförslag. Promemorian, som innehåller förslag till förordningsändringar, berörs i avsnitt 7.1. Promemorians förslag, liksom betänkandets förslag till förordningsändringar, bereds vidare i Regeringskansliet.

4 Reglerna om anhöriginvandring skärps och anpassas till EU:s miniminivå

4.1 Behovet av en reform

Den asylrelaterade invandringen till Sverige har under lång tid varit omfattande. I kombination med bristande integration har det bidragit till att Sverige i dag står inför stora utmaningar med ett växande utanförskap. För att bryta och vända den negativa utvecklingen genomför regeringen omfattande reformer för att åstadkomma en ansvarsfull, restriktiv och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Målet är att kraftigt minska den asylrelaterade invandringen. Därigenom skapas bättre förutsättningar för en lyckad integration. Sedan regeringen tillträdde 2022 har antalet asylsökande minskat med nästan 60 procent till och med 2025, trots ett fortsatt högt söktryck till andra europeiska länder. Regeringen bedömer dock att fler åtgärder bör göras för att ytterligare minska invandringen.

Anhöriginvandringen har under lång tid varit hög och kunnat ske på alldeles för generösa villkor. Ett viktigt led i det paradigmskifte som nu genomförs är att skärpa villkoren för anhöriginvandring. Regeringen anser att det kan bidra till att förbättra integrationen och minska risken för att människor som flyttar till Sverige hamnar i ett utanförskap.

Det svenska regelverket för att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning har nyligen skärpts i flera avseenden. Möjligheterna till undan-

tag från försörjningskravet har begränsats och åldersgränsen för att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning har höjts (prop. 2023/24:18). Det är dock angeläget att regelverket stramas åt ytterligare. Reglerna bör som utgångspunkt inte vara mer generösa än vad som följer av EU-rätten och Sveriges övriga internationella åtaganden. Det är viktigt att reglerna inte leder till orimliga resultat i enskilda fall och att de utformas med beaktande av bl.a. barnets bästa i enlighet med bl.a. FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Hänsyn bör också tas till Sveriges konkurrenskraft och kompetensförsörjning. Mot den bakgrunden lämnas i lagrådsremissen en rad förslag som syftar till att begränsa anhöriginvandringen och skapa tydligare och mer ändamålsenliga regler.

4.2 Tydligare och mer situationsanpassade regler för anknytningspersoner

Regeringens förslag

Reglerna om anhöriginvandring i 5 kap. utlänningslagen ska få en ny utformning. Anknytningspersonerna ska delas in i följande två huvudkategorier:

- svenska medborgare, andra nordiska medborgare och personer med permanent uppehållsrätt, och
- personer med uppehållstillstånd.

Det ska i vissa avseenden gälla skilda regler för de olika personkategorierna i fråga om möjligheten att vara anknytningsperson. Även i fortsättningen ska vissa särskilda regler gälla när anknytningspersonen är ett barn.

För att en svensk eller annan nordisk medborgare eller en person med permanent uppehållsrätt i Sverige ska kunna vara anknytningsperson ska det, i likhet med vad som gäller i dag, krävas att personen är bosatt i Sverige.

För att en person med uppehållstillstånd i Sverige ska kunna vara anknytningsperson enligt 5 kap. utlänningslagen ska det krävas att personen är bosatt i Sverige och antingen har permanent uppehållstillstånd eller tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år. Något krav på att uppehållstillståndet ska ha beviljats på någon särskild grund ska inte ställas upp. Därtill ska en person som inte har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd inte kunna vara anknytningsperson enligt 5 kap. utlänningslagen.

Reglerna i 5 kap. utlänningslagen ska inte gälla för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd. Reglerna i 21 kap. utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med tillfälligt skydd ska anpassas till den EU-rättsliga minimivån.

I fråga om ensamkommande barn ska kravet på att barnet ska vara ogift för att kunna vara anknytningsperson i förhållande till sina föräldrar tas bort.

Regeringens bedömning

Möjligheten för studenter att vara anknytningsperson vid anhörigvandring bör tas bort i andra fall än de som omfattas av tvingande EU-regler. För doktorander bör det dock fortsatt finnas en möjlighet att vara anknytningsperson. Regeringen avser att bereda och återkomma med förslag på sådana förordningsändringar.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens förslag och bedömning. Till skillnad från regeringens förslag innebär utredningens förslag en ändring i fråga om vilka personkategorier som omfattas av rätten till studiestöd, och att bestämmelserna i 6 a kap. 10 § andra stycket utlänningslagen, som likställer vissa EU-blåkortsinnehavare med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §, ska tas bort. Utredningen gör ingen bedömning i frågan om att begränsa möjligheten för studenter att vara anknytningsperson.

Remissinstanserna

Många remissinstanser har inga synpunkter på förslagen eller yttrar sig inte särskilt över dem.

Flera remissinstanser tillstyrker eller är positiva till förslagen eller delar av dem. *Migrationsverket* ser överlag positivt på förslagen, bl.a. att prövningen görs mer enhetlig och situationsanpassad och att familjeåterföreningsdirektivets krav genomförs i utlänningslagstiftningen på ett tydligare sätt än i dag. Även *Nacka kommun* tillstyrker att reglerna blir mer situationsanpassade. *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* ser i stort positivt på de förtydliganden som förslagen innebär i fråga om vem som kan vara anknytningsperson. *Svenska Röda Korset* tillstyrker förslaget att det inte längre ska ställas upp något krav på att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha beviljats på någon särskild grund, för att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska kunna beviljas.

Flera remissinstanser, bl.a. *Barnombudsmannen*, *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset*, är positiva till att kravet på att ett ensamkommande barn ska vara ogift för att kunna vara anknytningsperson tas bort. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*, är också positiva till att det kommer att bli möjligt för syskon till ensamkommande barn att ansöka om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en förälder som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till det ensamkommande barnet. *Sveriges advokatsamfund* framhåller dock samtidigt att det föreslagna kravet på att anknytningspersonen ska ha beviljats ett uppehållstillstånd på minst ett år riskerar att medföra att rätten till uppehållstillstånd i många fall urholkas, eftersom föräldrar beviljas uppehållstillstånd för samma tid som det ensamkommande barnet. *Sveriges advokatsamfund* anser därför att denna grupp bör undantas från det kravet.

Några remissinstanser, däribland *Civil Rights Defenders*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Rädda Barnen*, *Skellefteå kommun*, *Länsstyrelsen Blekinge län* och *Uppsala universitet*, avstyrker eller är kritiska till delar av förslagen. *Civil Rights Defenders* anser bl.a. att en ordning som gör

större åtskillnad mellan olika personer riskerar att bli svåröverskådlig för enskilda och för rättstillämpningen och bidra till en fragmentisering av migrationsrätten. Uppsala universitet menar att en differentiering som i hög grad knyts till formell status, såsom medborgarskap, riskerar att bli oproportionerlig om den tillämpas schablonmässigt och utan tillräcklig hänsyn till individuella omständigheter.

Några remissinstanser, däribland Migrationsverket och Sveriges advokatsamfund, anser att det finns en risk för tolknings- och tillämpnings-svårigheter med de parallella regelverk som förslagen innebär. Migrationsverket framhåller bl.a. att möjligheten att tillämpa parallella regler på ett och samma förhållande kan innebära att olika förutsättningar gäller för personer inom samma personkategori eller inom en viss familj. Det kan bl.a. gälla i fråga om undantag från kravet på att uppehållstillstånd ska beviljas före inresan och i fråga om nivån på försörjningskravet. Myndigheten menar att de praktiska följderna av en ordning med parallella regler om uppehållstillstånd på grund av anknytning är svåra att överblicka.

Centrala studiestödsnämnden (CSN) framhåller att den av utredningen föreslagna följdändringen i studiestödslagen innebär att nya kategorier av anhöriginvandrare får rätt till studiestöd och att det saknas överväganden kring förslagets påverkan på studiestödet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Skilda regler om anhöriginvandring bör gälla för personer med en stark rätt att vistas i Sverige respektive personer med uppehållstillstånd

De allmänna reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning finns i 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen (2005:716). Bestämmelserna i 5 kap. 3 §, som är tvingande, har sin grund i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet) och ger vissa nära anhöriga en rätt till uppehållstillstånd. Familjeåterföreningsdirektivet bygger på tanken att en tredjelandsmedborgare som har en permanent bosättning i en medlemsstat ska ha rätt att återförenas med medlemmar i kärnfamiljen som också är tredjelandsmedborgare. Till skillnad från direktivet gäller den svenska regleringen även för EU-medborgare, inkluderat svenska medborgare och andra nordiska medborgare. I 5 kap. 3 a § utlänningslagen finns bestämmelser om uppehållstillstånd för anhöriga som inte grundar sig på EU-rätten. De reglerna är inte tvingande. Det finns utöver reglerna i 5 kap. även särskilda regler om anhöriginvandring för vissa personkategorier, exempelvis för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd (21 kap. 4 § utlänningslagen) och för arbetstagare (4 kap. 4 a § utlänningsförordningen [2006:97]).

För att anpassa regelverket om anhöriginvandring till de miniminivåer som följer av EU-rätten och Sveriges övriga internationella åtaganden bör de allmänna reglerna om anhöriginvandring utformas så att det i större utsträckning än i dag görs åtskillnad mellan olika anknytningspersoner beroende på grunden för deras rätt att vistas i Sverige. Det är rimligt att i vissa avseenden tillämpa olika regler om anhöriginvandring för svenska medborgare, och andra personer med en stark rätt att vistas i Sverige, respektive för personer som vistas i Sverige med uppehållstillstånd. En sådan åtskillnad kan inte minst motiveras av den anknytning till Sverige som med-

borgarskapet innebär och den ovillkorliga rätt att vistas här i landet som följer av medborgarskapet. Mer förmånliga regler för den aktuella gruppen ligger också i linje med de lagförslag som syftar till att stärka medborgarskapets status (se prop. 2025/26:175). Regeringen bedömer att en ordning som innebär att skilda regler om anhöriginvandring tillämpas för svenska medborgare och personer med uppehållstillstånd varken utgör otillåten diskriminering eller är oproportionerlig (jfr t.ex. Europadomstolens avgörande i Abdulaziz, Cabales and Balkandali mot Förenade Konungariket, dom den 28 maj 1985, ansökan nr 9214/80, 9473/81 och 9474/81).

När anknytningspersonen är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt i Sverige

För att en person ska kunna vara anknytningsperson krävs det enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen som huvudregel att anknytningspersonen antingen är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Utlänningar behöver i regel ha uppehållstillstånd för att kunna vara anknytningsperson. Detta gäller dock inte för medborgare i de nordiska länderna, eftersom de är undantagna från kravet på uppehållstillstånd i Sverige. En nordisk medborgare behöver alltså endast vara bosatt här för att kunna vara anknytningsperson (se prop. 2005/06:72 s. 28). Vidare kan EES-medborgare och deras familjemedlemmar ha uppehållsrätt i Sverige, vilket innebär en rätt att vistas här utan uppehållstillstånd. Bestämmelserna om detta finns i 3 a kap. utlänningslagen. EES-medborgare och familjemedlemmar som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehållsrätt här (3 a kap. 6 och 7 §§ utlänningslagen). Uppehållsrätt och permanent uppehållsrätt kan även följa av utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (utträdesavtalet). Bestämmelser om detta finns bl.a. i artikel 15 i utträdesavtalet. En utlänning med permanent uppehållsrätt i Sverige har ansetts ha en sådan stark rätt att vistas här att det är möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person. Däremot har en utlänning med enbart uppehållsrätt inte ansetts kunna vara anknytningsperson vid tillämpningen av anknytningsreglerna i 5 kap. utlänningslagen (se rättsfallen MIG 2016:9 och MIG 2017:17).

De som i dag likställs med svenska medborgare på så sätt att de kan vara anknytningspersoner utan att ha uppehållstillstånd i Sverige är alltså nordiska medborgare och personer med permanent uppehållsrätt. Som framgår ovan omfattas inte dessa grupper av familjeåterföreningsdirektivet, förutsatt att de är EU-medborgare. Sett till den nordiska likabehandlingsprincipen och den likabehandlingsprincip som följer av EU-rätten finns det dock inte skäl att ändra den nuvarande ordningen. Nordiska medborgare och personer med permanent uppehållsrätt bör alltså även fortsatt likställas med svenska medborgare vid tillämpningen av anknytningsreglerna. Reglerna om detta bör däremot förtydligas.

Det bör även i fortsättningen krävas att anknytningspersonen är bosatt i Sverige för att reglerna ska kunna tillämpas. När en person ska anses bosatt i Sverige får bedömas i enlighet med tidigare praxis. En svensk medborgare som är bosatt i utlandet bör, på samma sätt som i dag, kunna vara anknytningsperson vid anhöriginvandring, förutsatt att personen har manifesterat en konkret avsikt att bosätta sig i Sverige inom en nära

framtid (se rättsfallet MIG 2007:36). Till skillnad från *Migrationsverket* anser regeringen inte att det finns behov av att kodifiera denna praxis.

Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med uppehållstillstånd bör ges en mer generell utformning

Huvudregeln i svensk rätt är som anges ovan att en utlänning behöver ha uppehållstillstånd för att kunna vara anknytningsperson vid anhöriginvandring. Som utgångspunkt krävs det permanent uppehållstillstånd. Sedan en tid tillbaka gäller emellertid att även vissa personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd har rätt eller möjlighet att vara anknytningsperson (5 kap. 3 § tredje stycket och 3 a § första stycket 1 b och 2 utlänningslagen). Reglerna infördes vid övergången till ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande i syfte att säkerställa det svenska regelverkets förenlighet med bl.a. familjeåterföreningsdirektivet (prop. 2020/21:191, bet. 2020/21:SfU28, rskr. 2020/21:412). De som i dag omfattas av möjligheten att vara anknytningsperson med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. utlänningslagen är flyktingar, subsidiärt skyddsbehövande (för närvarande benämnda alternativt skyddsbehövande; benämningen föreslås dock ändras, se prop. 2025/26:262 s. 230–232), personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen och personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen. Reglerna har föreslagits gälla även för personer med tidsbegränsat uppehållstillstånd som varaktigt bosatt i Sverige i samband med att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för bl.a. denna grupp utmönstras (se prop. 2025/26:262 s. 140 och 141).

En utlänning med tidsbegränsat uppehållstillstånd som inte har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska inte kunna vara anknytningsperson. Tidigare har angetts att prövningen av om en anknytningsperson har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska göras i förhållande till hur troligt det är att skyddsbehovet eller, i fråga om andra personer än skyddsbehövande, grunden för uppehållstillståndet kvarstår vid tidpunkten för när personen som tidigast kan ansöka om permanent uppehållstillstånd. Det förutsätter dock inte att det görs någon prövning av om personen uppfyller kraven för ett sådant uppehållstillstånd (se bl.a. prop. 2025/26:262 s. 142). Den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen som inte är bestående ska inte anses ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Begreppet varaktigt uppehållstillstånd är ett EU-rättsligt begrepp vars tolkning ska följa EU-rätten. Regeringen noterar att i andra översättningar – exempelvis *eng.* resident permit, *fr.* séjour permanent och *ty.* unbefristete Aufenthaltserlaubnis – av familjeåterföreningsdirektivet används begreppet ”permanent” i stället för ”varaktigt” (jfr även SOU 2005:15 s. 136, där det görs gällande att den svenska översättningen av artikel 3.1 är felaktig då begreppet ”varaktigt” uppehållstillstånd i stället för ”permanent” används).

Utgångspunkten för regeringens politik är att anpassa den svenska regleringen till EU:s miniminivå, bland annat genom att asylrelaterade uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsade och leda till antingen svenskt medborgarskap, återvandring eller återvändande. Regeringen har föreslagit

att möjligheten till permanent uppehållstillstånd för vissa grupper ska utmönstras från och med den 12 juni i år (se prop. 2025/26:262). I det sammanhanget konstaterar regeringen att möjligheten att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid kan beaktas vid prövningen av kravet på välgrundade utsikter till varaktigt uppehållstillstånd, och bedömer att kravet är tillräckligt tydligt för att kunna tillämpas även efter det att permanent uppehållstillstånd utmönstras (se prop. 2025/26:262 s. 141–143). Bedömningen av huruvida en person har möjlighet att beviljas uppehållstillstånd under längre tid bör ta sin utgångspunkt i hur troligt det är att anknytningspersonen snart kommer att uppnå status som varaktigt bosatt. En sådan person ges en mer principiell rätt att stanna i Sverige. Om utlännningen exempelvis uppnått en vistelsetid om fyra år, vilket i normalfallet betyder att det ursprungliga tillståndet förlängts minst en gång, samt uppfyller övriga krav för att beviljas sådan status, alltså i huvudsak inte vistats längre tid utanför Sverige eller inte utgör hot mot allmän ordning och säkerhet, bör han eller hon anses ha välgrundade utsikter till ett varaktigt uppehållstillstånd. Som framhållits ovan är dock begreppet varaktigt uppehållstillstånd ett EU-rättsligt begrepp vars tolkning följer av EU-rätten.

I familjeåterföreningsdirektivet uppställs inga krav på att anknytningspersonens uppehållstillstånd ska ha beviljats på en viss grund för att en rätt till familjeåterförening ska föreligga. Tillämpningsområdet är i stället brett i den meningen att direktivet innebär en rätt till familjeåterförening för personer som är tredjelandsmedborgare, vistas lagligen i en medlemsstat, har uppehållstillstånd med giltighetstid på minst ett år och har välgrundade utsikter att få ett varaktigt uppehållstillstånd (artikel 3.1). Direktivet omfattar de flesta grupper med uppehållstillstånd i Sverige. Som framgår ovan omfattas dock inte unionsmedborgare. Personer med tillfälligt eller subsidiärt skydd undantas också (se vidare om dessa grupper i följande avsnitt).

För att åstadkomma långsiktigt hållbara och tydliga regler som så långt möjligt anpassas till direktivet bör reglerna i 5 kap. utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer med uppehållstillstånd ges en mer generell utformning. En person bör kunna vara anknytningsperson vid anhöriginvandring om han eller hon har permanent uppehållstillstånd eller, under de förutsättningar som följer av familjeåterföreningsdirektivet, tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det bör alltså inte krävas att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha beviljats på någon av vissa särskilt angivna grunder. *Migrationsverket* och *Svenska Röda Korset* ställer sig positiva till denna reform. Den bör dock framhållas att även om detta innebär att nya personkategorier omfattas av tillämpningsområdet av reglerna i 5 kap. utlänningslagen så innebär förslaget inte att nya personkategorier får rätt till uppehållstillstånd i Sverige. Det har att göra med att dessa personkategorier redan i dag omfattas av andra regler om anhöriginvandring (se vidare i det kommande).

Förslaget innebär att vissa kategorier av personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd, exempelvis arbetskraftsinvandrare och forskare, kommer att omfattas av parallella regelverk (se bl.a. 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen och 5 b kap. 19 §, 6 a kap. 9 § och 6 b kap. 14 § utlänningslagen). *Migrationsverket* och *Sveriges advokatsamfund* anför att detta kan medföra tolknings- och tillämpningssvårigheter. Regeringen instämmer emellertid i utredningens bedömning att förslaget inte bör medföra några betydande svårigheter i detta avseende. I enlighet med principen att en specialregel går

före mer allmänna regler, bör en prövning enligt en tillämplig specialregel, exempelvis 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen, föregå en prövning enligt 5 kap. utlänningslagen. En sådan ordning bör också i normalfallet framstå som naturlig, eftersom tillämpningen av en specialregel normalt kommer att innebära att färre krav behöver vara uppfyllda, och därmed ger ett för den enskilde mer fördelaktigt resultat. För den som omfattas av särskilda regler om anhöriginvandring kommer en tillämpning av 5 kap. utlänningslagen att aktualiseras endast när en tillämpning av specialreglerna är mindre fördelaktigt eller inte ger utrymme för bifall till ansökan. I en sådan situation får Migrationsverket i andra hand pröva om uppehållstillstånd bör beviljas med stöd av 5 kap. utlänningslagen.

En följd av förslaget är att personer som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning i sin tur kommer att kunna vara anknytningsperson förutsatt att övriga villkor, bl.a. kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är uppfyllda. Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*, är positiva till detta.

Några remissinstanser, bl.a. *Migrationsverket*, efterfrågar en särskild bestämmelse om uppehållstillstånd för syskon till ensamkommande barn och menar att det skulle förenkla tillämpningen och göra den mer enhetlig, förutsebar och rättssäker. Regeringen bedömer emellertid, i likhet med utredningen, att det inte finns tillräckliga skäl för att införa en särskild regel om uppehållstillstånd för syskon till ensamkommande barn. Sådana situationer som inte omfattas av förslagen bör lämpligen hanteras inom ramen för det befintliga regelverket.

Som påpekas av *CSN* innebär den följdändring i studiestödslagen som utredningen föreslår att fler kategorier av anhöriginvandrare kan komma att omfattas av möjligheten att få studiestöd. Detta beror på att reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med uppehållstillstånd föreslås få en mer generell utformning. Enligt regeringen saknas det skäl att i det här sammanhanget föreslå några ändringar som påverkar rätten till studiestöd. Regeringen föreslår därför att följdändringarna i studiestödslagen ska få en annan utformning än den som utredningen föreslår, så att personkretsen som kan få studiestöd inte ändras.

Till skillnad från utredningen bedömer regeringen att det saknas anledning att ta bort bestämmelserna i 6 a kap. 10 § andra stycket utlänningslagen som likställer vissa EU-blåkortsinnehavare med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

Förutsättningarna för att en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna vara anknytningsperson

Det bör uttryckligen anges i lagen att en anknytningsperson med uppehållstillstånd ska vara bosatt i Sverige. Med det avses att personen ska vara folkbokförd här. I enlighet med familjeåterföreningsdirektivet bör det vidare krävas att anknytningspersonen har ett uppehållstillstånd med giltighetstid om minst ett år. Detta bör gälla undantagslöst. Till skillnad från *Sveriges advokatsamfund* anser regeringen inte att det bör införas något undantag från kravet på att anknytningspersonen ska ha beviljats ett sådant tillstånd vid ansökan om uppehållstillstånd för syskon till ensamkommande barn.

Vidare ska en utlännning som inte har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd inte kunna vara anknytningsperson. Detta krav är inte nytt. Att reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd föreslås få en mer generell utformning innebär dock att det kan bli aktuellt att bedöma kravet i förhållande till fler personkategorier än vad som är fallet i dag. Bedömningen får i dessa fall göras på samma sätt som i andra fall (se prop. 2020/21:191 s. 160–163, prop. 2023/24:18 s. 11 och 12 och prop. 2025/26:262 s. 141–143).

De personkategorier med uppehållstillstånd som inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet

Familjeåterföreningsdirektivet omfattar inte unionsmedborgare och deras anhöriga (artikel 3.3). Även sådana personer kan ha uppehållstillstånd och som *Migrationsverket* påpekar innebär den föreslagna generella utformningen av reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med uppehållstillstånd att de omfattas av dessa regler. Regeringen delar utredningens bedömning att behovet av särskilda regler för EU-medborgare är begränsat, eftersom dessa personer många gånger inte grundar sin rätt att vistas i Sverige på uppehållstillstånd utan på uppehållsrätt. En särskild reglering för EU-medborgare med uppehållstillstånd riskerar att göra regelverket onödigt komplext. Något undantag för EU-medborgare från reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon med uppehållstillstånd föreslås alltså inte.

Asylsökande och personer som åtnjuter subsidiärt skydd undantas också från familjeåterföreningsdirektivets tillämpningsområde (artikel 3.2). Vidare kan uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder ibland beviljas på grund av omständigheter som i ett tidigare skede hade kunnat ligga till grund för att bevilja personen uppehållstillstånd som subsidiärt skyddsbehövande (jfr 12 kap. 1, 3 och 18 §§ utlänningslagen). Den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder med hänsyn till sådana omständigheter omfattas alltså inte heller av familjeåterföreningsdirektivets tillämpningsområde.

Att dessa personkategorier inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet innebär dock inte att de saknar rättigheter i aktuellt avseende. I sammanhanget måste även andra internationella åtaganden, främst den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) beaktas. Av artikel 8 i Europakonventionen framgår att var och en har rätt till respekt för bl.a. sitt familjeliv. Denna rättighet får myndigheter inte ingripa i annat än med stöd av lag och förutsatt att det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till vissa i artikeln utpekade allmänna intressen. Att konventionsstaterna kan ha en positiv skyldighet att tillåta familjeåterförening även för personer som åtnjuter alternativt skydd kan också utläsas av Europadomstolens praxis (se bl.a. Europadomstolens avgörande i *M.A. mot Danmark*, dom den 9 juli 2021, ansökan nr 6697/18). Europakonventionens artikel 14 förbjuder vidare diskriminering i förhållande till de rättigheter som följer av konventionen och artikeln har ansetts kunna omfatta invandringsstatus (se bl.a. Europadomstolens avgörande i *Hode och Abdi mot Förenade kungariket*, dom den 6 november 2012, ansökan nr 22341/09).

Regeringen bedömer att det även i förhållande till dessa grupper för familjeåterförening bör krävas att anknytningspersonen är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år. En person inom den aktuella gruppen, med tidsbegränsat uppehållstillstånd, som inte har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, bör dock inte kunna vara anknytningsperson. I avsnitt 4.3 föreslås därutöver att reglerna om familjeåterförening för den aktuella gruppen ska ha en fakultativ utformning.

Personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt det s.k. massflyktsdirektivet (rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaterna) undantas också från familjeåterföreningsdirektivets tillämpningsområde (artikel 3.2). Särskilda regler om anhöriginvandring finns dock i massflyktsdirektivet. En utlänningslag som omfattas av ett beslut om tillfälligt skydd ska enligt 21 kap. 2 § utlänningslagen få ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, och regler om uppehållstillstånd på grund av anknytning finns i 21 kap. 4 § utlänningslagen.

Reglerna i 5 kap. utlänningslagen bör inte tillämpas i dessa fall. Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 21 kap. bör dock anpassas till massflyktsdirektivet. Reglerna bör utformas i linje med direktivets regler i syfte att säkerställa att en tillämpning i enlighet med direktivets miniminivå. Det innebär att make, sambo och barn till anknytningspersonen, eller barn till anknytningspersonens make eller sambo, ska beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd, om det är fråga om en familj som fanns redan i ursprungslandet och som splittrades på grund av omständigheter kring den massiva tillströmningen av fördrivna personer. Vidare ska uppehållstillstånd med tillfälligt skydd få ges till andra nära anhöriga som levde tillsammans och ingick i familjegemenskapen vid tidpunkten för omständigheterna kring den massiva tillströmningen, om de vid den tidpunkten var helt eller delvis beroende av anknytningspersonen (jfr artikel 15.1 i massflyktsdirektivet).

Vad gäller personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat ska det för uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person krävas att familjen har bildats redan i den första EU-staten. De nödvändiga författningsändringarna kan i denna del göras i förordning.

När anknytningspersonen är ett barn

I 5 kap. 3 § första stycket 4 utlänningslagen regleras rätten till uppehållstillstånd för föräldrar till skyddsbehövande ensamkommande barn. Bestämmelsen omfattar fall när en förälder till ett ensamkommande barn ansöker om uppehållstillstånd på grund av anknytning till barnet och har sin grund i familjeåterföreningsdirektivet (artikel 10.3 a). Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande barn är tillämpliga såväl när barnet har flyktingstatus som när hon eller han har status som subsidiärt skyddsbehövande. Något krav beträffande vilken typ av uppehållstillstånd som ska ha beviljats barnet ställs inte heller upp i bestämmelserna. Som konstateras ovan omfattar familjeåterföreningsdirektivet inte subsidiärt skyddsbehövande. Sett till rätten till familjeliv enligt Europakonventionen och de krav som följer av barnkonventionen, inte minst

gällande likabehandling, framstår det dock som nödvändigt att svensk rätt även fortsatt ger en uttrycklig möjlighet för ensamkommande skyddsbehövande barn att återförenas med sina föräldrar, oavsett barnets skyddsstatus.

Bestämmelserna om rätt till uppehållstillstånd för föräldrar till skyddsbehövande barn innehåller krav på att barnet ska vara ogift för att det ska föreligga en rätt till uppehållstillstånd för föräldern. Av EU-domstolens praxis framgår emellertid att något krav på att ett ensamkommande barn som är flykting ska vara ogift för att omfattas av en möjlighet till familjeåterförening med sin förälder inte får ställas upp (dom Belgische Staat, C-230/21, EU:C:2022:887). Detta krav bör alltså tas bort.

Möjligheten för studenter att vara anknytningsperson bör begränsas

Som framgår ovan finns det utöver reglerna i 5 kap. utlänningslagen särskilda regler om anhöriginvandring för vissa personkategorier. Det gäller bl.a. studenter (se 4 kap. 5 c § och 4 a kap. 6 § utlänningsförordningen). För forskare och doktorander finns det skäl att ha förmånligare regler i syfte att stärka Sverige som en attraktiv forskningsnation och den långsiktiga konkurrenskraften (jfr prop. 2025/26:146). Enligt regeringens mening saknas det dock skäl att i andra fall tillåta studenter att vara anknytningspersoner, annat än om det krävs av tvingande EU-regler. Regeringen avser att ta fram och bereda förslag till förordningsändringar i syfte att ta bort möjligheten för studenter att vara anknytningsperson i andra fall än de som omfattas av tvingande EU-regler. För doktorander bör dock fortsatt en sådan möjlighet finnas.

4.3 Reglerna om uppehållstillstånd ska bara vara tvingande om det krävs enligt EU-rätten

Regeringens förslag

Upphållstillstånd på grund av anknytning ska även fortsättningsvis ges till make, sambo och barn inom kärnfamiljen om det följer av familjeåterföreningsdirektivet. För anknytningspersoner som är subsidiärt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder av motsvarande skäl ska reglerna vara fakultativa och innebära en möjlighet för vissa anhöriga att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Även reglerna om uppehållstillstånd för anhöriga till anknytningspersoner som är svenska eller nordiska medborgare, eller har permanent uppehållsrätt ska vara fakultativa.

Reglerna om uppehållstillstånd för föräldrar till ensamkommande barn ska även fortsatt vara tvingande i fråga om barn som har flyktingstatus. När det gäller barn med status som subsidiärt skyddsbehövande ska reglerna i stället vara fakultativa.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser avstyrker eller invänder mot förslaget att reglerna om uppehållstillstånd för vissa anhöriga ska få en fakultativ utformning. Bland dessa finns *Asylrättscentrum*, *Civil Rights Defenders*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Myndigheten för delaktighet*, *Svenska Kyrkan*, *Svenska Röda Korset*, *Umeå universitet* och *Uppsala universitet*. Dessa remissinstanser framför bl.a. att förslaget leder till mer skönmässiga bedömningar och minskar förutsebarheten och att det försvagar enskildas rättigheter, särskilt när det gäller barn med status som subsidiärt skyddsbehövande. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser att det är oklart hur prövningen ska skilja sig från den nuvarande ordningen och efterfrågar förtydliganden.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Civil Right Defenders*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Svenska Röda Korset*, ifrågasätter förslaget med hänvisning till Sveriges internationella åtaganden. De framhåller att subsidiärt skyddsbehövande och flyktingar bör behandlas på samma sätt. Bland andra *Svenska Röda Korset* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län* påpekar att EU-kommissionen i sina riktlinjer för tillämpning av familjeåterföreningsdirektivet har uppmanat medlemsstaterna att ge personer med subsidiärt skydd liknande rättigheter som flyktingar. *Civil Right Defenders* menar att förslaget inte är proportionerligt och att mindre ingripande åtgärder bör övervägas. De efterfrågar också en mer djupgående analys av förslagets förhållande till EU-rätten när det gäller subsidiärt skyddsbehövande. Ett flertal remissinstanser ifrågasätter om förslaget är förenligt med barnkonventionen och särskilt principen om barnets bästa. Bland dessa finns *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Myndigheten för delaktighet*, *Rädda Barnen*, *Svenska kyrkan* och *Svenska Röda Korset*. De framhåller att en fakultativ bestämmelse för ensamkommande barn med status som subsidiärt skyddsbehövande riskerar att strida mot diskrimineringsförbudet i barnkonventionen. Några remissinstanser, bl.a. *Länsstyrelsen Västra Götalands län*, framhåller att förslagen kan få en negativ effekt på människors psykiska hälsa och integration med hänvisning till att försämrade möjligheter att ha sina anhöriga nära ofta leder till sämre etablering på arbetsmarknaden och sämre sociala kontakter. *Förvaltningsrätten i Malmö* påpekar att förslaget medför att villkoren för anhöriginvandring för svenska och nordiska medborgare blir sämre än för personer med uppehållstillstånd i Sverige. *Föreningen Svenskar i Världen* betonar att kärnfamiljen till svenska medborgare bör ha en särställning.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande regler om vem som kan beviljas uppehållstillstånd som anhörig

I utlänningslagen finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning för bl.a. anknytningspersonens kärnfamilj, dvs. make eller sambo liksom barn till anknytningspersonen eller anknytningspersonens make eller sambo (se 5 kap. 3 §). Bestämmelserna har sin grund i familje-

återföreningsdirektivet och motsvarar i huvudsak direktivet. Reglerna innebär en principiell rätt till uppehållstillstånd för anknytningspersonens kärnfamilj. Medan direktivet endast omfattar familjeåterförening för tredjelandsmedborgare, avser bestämmelserna i utlänningslagen, som är tvingande, familjeåterförening för alla personer som är bosatta i Sverige oavsett medborgarskap. Svensk rätt går alltså utöver vad som krävs enligt EU-rätten. I utlänningslagen finns också bestämmelser om uppehållstillstånd för vissa anhöriga utanför kärnfamiljen, t.ex. för den som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med anknytningspersonen (se 5 kap. 3 a §). Reglerna har inte sin grund i familjeåterföreningsdirektivet och innebär ingen rätt till uppehållstillstånd, utan endast en sådan möjlighet.

Enligt utlänningslagen har ensamkommande barn som är skyddsbehövande en ovillkorlig rätt till återförening med sina föräldrar (se 5 kap. 3 § första stycket 4). Denna rätt har sin grund i familjeåterföreningsdirektivet men omfattar till skillnad från direktivet både barn med status som flykting och barn med status som subsidiärt skyddsbehövande.

Reglerna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i situationer som inte omfattas av EU-rätten bör vara fakultativa

För att åstadkomma en ansvarsfull, restriktiv och långsiktigt hållbar migrationspolitik är det en viktig utgångspunkt för regeringen att svensk rätt inte går utöver vad som krävs enligt EU-rätten samtidigt som Sveriges internationella åtaganden respekteras. Som utredningen framhåller behöver det göras en åtskillnad mellan olika anknytningspersoner för att svensk rätt ska kunna anpassas till EU:s miniminivåer. Det görs lämpligen utifrån grunden för berörda personers rätt att vistas i Sverige. Utredningen föreslår att reglerna om uppehållstillstånd för anhöriga i de situationer som inte omfattas av EU-rättens tvingande regler ska vara fakultativa och utformas som en möjlighet – inte en rättighet – att beviljas uppehållstillstånd. Innan familjeåterföreningsdirektivet genomfördes i svensk rätt var reglerna om anhöriginvandring i sin helhet fakultativa, på så sätt att de innebar en möjlighet att ge uppehållstillstånd för vissa anhöriga. Detta är också i linje med hur andra bestämmelser om uppehållstillstånd är utformade (se t.ex. 5 kap. 3 a § utlänningslagen). För att åstadkomma ett långsiktigt hållbart regelverk är det lämpligt med en återgång till den ordningen beträffande de grupper som inte omfattas av EU-rättens tvingande regler. På det sättet tydliggörs att det är fråga om nationella regler som inte har sin grund i EU-rätten. Genom att införa särskilda regler för de situationer som omfattas respektive inte omfattas av EU-rätten blir det tydligare för tillämparen när EU-domstolens praxis måste tillämpas.

Mot den bakgrunden bör reglerna om uppehållstillstånd för make, sambo och barn, liksom i förekommande fall föräldrar, till anknytningspersoner som omfattas av familjeåterföreningsdirektivet fortsatt utformas som en rätt till uppehållstillstånd. För de personer som inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet bör reglerna däremot innebära en möjlighet till familjeåterförening för vissa anhöriga. Det innebär att reglerna blir fakultativa för svenska medborgare och andra nordiska medborgare, personer med permanent uppehållsrätt, subsidiärt skyddsbehövande och personer

som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder av motsvarande skäl.

Bland andra *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Myndigheten för delaktighet* och *Svenska kyrkan* menar att ensamkommande barn med status som subsidiärt skyddsbehövande bör ha samma möjligheter till familjeåterförening som barn med flyktingstatus. Regeringen anser att det även när det gäller uppehållstillstånd för föräldrar till ensamkommande barn bör göras en åtskillnad mellan tvingande och fakultativa regler. Detta är i linje med den allmänna utgångspunkten att anpassa regelverket till EU:s miniminivåer och tydliggöra vilka regler som har sin grund i EU-rätten. Det innebär att för barn med status som flykting bör reglerna fortsatt vara tvingande i enlighet med familjeåterföreningsdirektivet. När det gäller barn med status som subsidiärt skyddsbehövande, som inte omfattas av direktivets tvingande bestämmelser, bör reglerna ges en fakultativ utformning.

Flera remissinstanser anser att en fakultativ bestämmelse leder till oförutsebarhet och tillämpningssvårigheter. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att det är otydligt vilka skäl som ska beaktas och vilken skillnad som är avsedd i förhållande till nuvarande regler.

Avsikten med förslaget är att utgångspunkten ska vara att anknytningspersonens make, sambo och barn ska beviljas uppehållstillstånd om det inte finns skäl som talar i en annan riktning. Den fakultativa regeln innebär att Migrationsverkets och andra tillämpande myndigheters bedömningsutrymme kommer att öka och att utrymmet att avslå en ansökan kommer att vara större. Naturligtvis behöver myndigheterna förhålla sig till 1 kap. 9 § regeringsformen och i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Att det finns en rätt till uppehållstillstånd för vissa anhöriga – dvs. en tvingande regel – innebär att uppehållstillstånd som utgångspunkt ska beviljas och endast får vägras på vissa i utlänningslagen särskilt angivna grunder. Bestämmelser om det finns i 5 kap. 17 a och 17 b §§ och innebär att ett uppehållstillstånd kan vägras bl.a. om oriktiga uppgifter har lämnats eller om omständigheter förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet eller om sökanden utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Att det finns en möjlighet till uppehållstillstånd för vissa anhöriga – dvs. en fakultativ regel – innebär att fler omständigheter kan beaktas. Omständigheter som särskilt ska beaktas framgår av 5 kap. 17 § första och andra styckena. Där framgår att det särskilt ska beaktas bl.a. om utlänningspersonen eller en annan familjemedlem kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid av utlänningspersonen om ansökan beviljas (se närmare avsnitt 8 och prop. 2025/26:264 s. 42 och 60–62). I den nämnda propositionen föreslår regeringen att en utlänningsandel (levnadssätt) i ökad utsträckning ska kunna beaktas vid prövningen av beviljande av uppehållstillstånd.

Förslagen är förenliga med Sveriges konventionsåtaganden

Att vissa personkategorier inte omfattas av EU-rättens tvingande regler om uppehållstillstånd på grund av anknytning innebär inte att dessa grupper saknar rättigheter. Som flera remissinstanser påpekar måste andra internationella åtaganden beaktas, särskilt Europakonventionen, EU:s

stadga om de grundläggande rättigheterna och barnkonventionen. En i sammanhanget central bestämmelse är artikel 8 i Europakonventionen om var och ens rätt till respekt för bl.a. sitt familjeliv. Det är en rättighet som inte får inskränkas annat än med stöd av lag och förutsatt att det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska västånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Förslagen innebär inte att anknytningspersoner som är exempelvis subsidiärt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder av motsvarande skäl undantas från möjligheten till familjeåterförening. Med förslagen kommer det även fortsatt finnas en möjlighet för anhöriga till dessa grupper att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Att grunderna för att neka uppehållstillstånd skiljer sig åt mellan olika kategorier av anknytningspersoner syftar till att det ska vara tydligt vilka regler som har sin grund i familjeåterföringsdirektivet och att svenska regler inte ska vara mer förmånliga än EU-rätten kräver. Det är nödvändigt för statens intresse av en reglerad anhöriginvandring och för att åstadkomma en ansvarsfull och långsiktigt hållbar migrationspolitik för anhöriginvandring. Avsikten är att det ska bidra till att förbättra integrationen och minska risken för att människor som flyttar till Sverige hamnar i ett utanförskap. Regeringen bedömer att förslagen är proportionerliga och godtagbara ur likabehandlings- och diskrimineringssynpunkt och även i övrigt förenliga med Sveriges internationella åtaganden. Även om EU-kommissionen i sina riktlinjer för tillämpning av familjeåterföringsdirektivet uppmanar medlemsstaterna att ge personer som har beviljats subsidiärt skydd och flyktingar liknande rättigheter, finns det ingen sådan skyldighet enligt direktivet.

Flera remissinstanser påpekar att förslagen kan leda till att enskilda påverkas negativt, särskilt när det gäller barn som är subsidiärt skyddsbehövande. Det bör understrykas att det alltid ska göras en individuell bedömning i det enskilda fallet av om uppehållstillstånd bör nekas. Inom ramen för den prövningen ska inte minst beaktas de krav som följer av Europakonventionen och barnkonventionen. I fall som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas (se bl.a. 1 kap. 10 § utlänningslagen och artikel 3 i barnkonventionen). Det innebär att det ska göras en bedömning av vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.

Som *Förvaltningsrätten i Malmö* påpekar innebär förslagen att nära anhöriga till svenska och nordiska medborgare i vissa fall kan få sämre möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige än tredjelandsmedborgare som omfattas av EU-rätten. Det hade naturligtvis varit att föredra om reglerna hade kunnat utformas på ett enhetligt sätt. Att Sverige i vissa avseenden är bundet av tvingande regler utgör dock inte skäl mot att i övrigt utnyttja det nationella handlingsutrymmet.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att förslagen utgör ett lämpligt steg i arbetet med att åstadkomma en ansvarsfull, restriktiv och långsiktigt hållbar migrationspolitik och att de är förenliga med svenska konventionsåtaganden.

4.4 Reglerna om uppehållstillstånd i fråga om barn förtydligas och knyts till vårdnaden

Regeringens förslag

För uppehållstillstånd på grund av anknytning ska det i fråga om barn som inte är gemensamma krävas att anknytningspersonen eller anknytningspersonens make eller sambo är vårdnadshavare för barnet.

Kravet på att ett barn ska vara ogift för att kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning ska tas bort.

Det ska förtydligas att ett barn som har adopterats eller som avses bli adopterat likställs med biologiska barn, med den skillnaden att det inte ska krävas att ett barn som avses bli adopterat står under anknytningspersonens vårdnad.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i sak överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser avstyrker eller invänder mot förslaget att reglerna om uppehållstillstånd för icke-gemensamma barn ska knytas till vårdnaden. Bland dessa finns *Asylrättscentrum*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*. De framhåller att förslaget kan få negativa konsekvenser särskilt för kvinnor, eftersom kvinnors möjlighet att få rättslig vårdnad om barn är begränsad i vissa länder. Advokatsamfundet, Asylrättscentrum och Förvaltningsrätten i Göteborg är kritiska till bedömningen att sådana situationer, som de menar är vanligt förekommande, kan hanteras genom tillämpning av den föreslagna ventilbestämmelsen. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *Länsstyrelsen i Norrbottens län* betonar att lagen bör utformas så att kvinnor och män ges samma förutsättningar. Svenska Röda Korset för fram att det kan vara komplicerat att få fram dokumentation som visar vem som är vårdnadshavare och att det kan kräva inställelse i hemlandet. *Migrationsverket* pekar på att det finns en risk för att ansökningar avvisas, eftersom avsaknad av vårdnad kan innebära att en ansökan inte har gjorts av en behörig ställföreträdare. I sådana fall kommer någon materiell prövning inte att ske och en prövning av ventilbestämmelsen kommer inte att vara möjlig enligt verket. Vissa remissinstanser ifrågasätter förslaget förenlighet med Sveriges internationella åtaganden. Bland andra Asylrättscentrum och *Barnombudsmannen* efterfrågar resonemang utifrån barnkonventionen. En konsekvensanalys utifrån enskildas fri- och rättigheter, särskilt rätten till respekt för privat- och familjelivet enligt EU-stadgan och Europakonventionen, efterfrågas av *Civil Rights Defenders*.

Den övervägande majoriteten av remissinstanser som yttrar sig tillstyrker eller är positivt inställda till förslaget att kravet på att ett barn ska vara ogift ska utgå. Bland dessa finns Asylrättscentrum, Barnombudsmannen, Civil Rights Defenders, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen Västra Götalands län*, Svenska

Röda Korset och Advokatsamfundet. Remissinstanserna är positiva till att det genom förslaget tydliggörs att barnäktenskap inte erkänns i Sverige. Institutet för mänskliga rättigheter anför att förslaget kan innebära ett ökat skydd för vissa grupper. Civil Rights Defenders framhåller att förslaget ligger i linje med EU-rätten och barnkonventionen.

Skälen för regeringens förslag

Reglerna om uppehållstillstånd för icke-gemensamma barn bör knytas till vårdnaden

Enligt utlänningslagen har anknytningspersonens ogifta barn, liksom ogifta barn till hans eller hennes make eller sambo, rätt att beviljas uppehållstillstånd i Sverige (se 5 kap. 3 § första stycket 2). Denna rätt omfattar alltså både gemensamma barn och barn till endast anknytningspersonen eller maken eller sambon. Om det inte är fråga om ett gemensamt barn får uppehållstillstånd dock endast beviljas efter medgivande av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet (5 kap. 17 § andra stycket). Medan familjeåterförningsdirektivets regler om icke-gemensamma barns rätt till uppehållstillstånd anknyter till vårdnaden är det enligt utlänningslagen tillräckligt att anknytningspersonen eller dennes make eller sambo är barnets förälder. I det avseendet innebär svensk rätt en större rätt till familjeåterförning än direktivets minimikrav.

I syfte att anpassa svensk rätt till direktivet föreslår utredningen att rätten till uppehållstillstånd för ett barn som inte är anknytningspersonens och hans eller hennes makes eller sambos gemensamma barn ska förutsätta att föräldern också är vårdnadshavare för barnet.

Flera remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum* och *Förvaltningsrätten i Göteborg*, menar att förslaget kan leda till nackdelar för framför allt kvinnor eftersom det i vissa länder är svårt för kvinnor att få rättslig vårdnad om barn. Regeringen anser att det är rimligt och i linje med familjeåterförningsdirektivet att ett krav på vårdnad ska gälla i fråga om icke-gemensamma barn. Som remissinstanserna lyfter fram är det samtidigt angeläget att lagstiftningen ger samma möjligheter för män och kvinnor. Om kravet på vårdnad i enskilda fall skulle leda till orimliga resultat, t.ex. på grund av att lagstiftningen i utlandet begränsar kvinnors möjligheter att få vårdnad om barn, bör det därför utgöra skäl att bevilja uppehållstillstånd genom en tillämpning av den ventilbestämmelse som ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige vid synnerliga skäl (se avsnitt 4.7). Regeringen anser att ventilen är lämpad för ändamålet att undvika orimliga resultat i enskilda fall. Som utredningen och några remissinstanser, bl.a. *Svenska Röda Korset*, påpekar kan det vara svårare för enskilda att bevisa ett vårdnadshavarskap än ett föräldraskap. Vissa remissinstanser ifrågasätter mot bl.a. den bakgrunden förslagets förenlighet med Sveriges internationella åtaganden, särskilt barnkonventionen och Europakonventionen. Med hänsyn till statens intresse av att kunna reglera invandringen och för att säkerställa att svensk rätt inte är mer förmånlig än vad EU-rätten kräver, bedömer regeringen att åtgärden är lämplig. Förslaget är enligt regeringens uppfattning förenligt med Sveriges internationella åtaganden, däribland barnkonventionen och Europakonventionen.

Enligt Migrationsverket innebär förslaget en risk för att ansökningar avvisas, eftersom avsaknad av vårdnad kan innebära att ansökan inte har gjorts av en behörig ställföreträdare. Det innebär enligt verket att ansökan inte kommer att prövas materiellt. Det kan konstateras att en ansökan om uppehållstillstånd för ett barn ska göras av en behörig ställföreträdare för barnet, dvs. normalt vårdnadshavaren. Sådana svårigheter som ett krav på att visa behörighet att företräda ett barn för med sig uppkommer därmed redan i många ärenden och hanteras av Migrationsverket.

Som utredningen föreslår bör kravet på vårdnad i fråga om icke-gemensamma barn få genomslag även när det gäller anknytning till personer som omfattas av särskilda regler om uppehållstillstånd som tar sikte på forskning och studier inom högre utbildning, EU-blåkort och företagsintern förflyttning av personal (ICT-tillstånd). Detsamma bör gälla för familjemedlemmar till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Nödvändiga författningsändringar i det sistnämnda avseendet kan göras genom förordning.

Kravet på att ett barn ska vara ogift är otidsenligt och bör tas bort

I de bestämmelser i utlänningslagen som avser uppehållstillstånd för barn finns det i dag krav på att barnet ska vara ogift. Kravet stämmer i och för sig överens med familjeåterföreringsdirektivet. Enligt svensk lag får dock den som är under 18 år inte ingå äktenskap (2 kap. 1 § äktenskapsbalken). Sedan 2019 gäller dessutom som huvudregel att inga barnäktenskap erkänns i Sverige, se 1 kap. 8 a § lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap. Förbudet mot erkännande gäller oavsett parternas anknytning till Sverige när äktenskapet ingicks och deras ålder vid tidpunkten för erkännandeprovningen. Undantag kan göras vid synnerliga skäl, dock inte så länge någon av parterna är under 18 år. Lagändringen syftade till att säkerställa att alla som befinner sig i Sverige skyddas mot barnäktenskap och till att motverka förekomsten av barnäktenskap. Regeringen föreslår i propositionen Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck (prop. 2025/26:213) att det inte ska finnas något undantag från förbudet att erkänna barnäktenskap. I stället föreslås en möjlighet att, i undantagsfall, tillerkänna ett sådant äktenskap viss rättsverkan (om det finns synnerliga skäl för det och båda parterna är över 18 år när frågan prövas). Ändringarna föreslås träda i kraft i juli 2026.

Eftersom utländska barnäktenskap inte erkänns i Sverige om någon av parterna fortfarande är ett barn, finns det ingen anledning att kräva att ett barn ska vara ogift för att kunna få uppehållstillstånd på grund av anknytning. Kravet är dessutom otidsenligt och svårförenligt med den inställning till barnäktenskap som annars kommer till uttryck i den svenska lagstiftningen. Att kravet utgår är, som *Advokatsamfundet* pekar på, en logisk följd av att barnäktenskap inte accepteras i Sverige. Regeringen delar även *Civil Rights Defenders* ståndpunkt att förslaget ligger i linje med EU-rätten och barnkonventionen. Kravet bör också utgå i förhållande till de personer som berörs av massflyktsdirektivet.

De särskilda reglerna om adopterade barn bör förenklas

Av familjeåterföreningsdirektivet framgår att barn som har adopterats ska likställas med biologiska barn. Det är en utgångspunkt även enligt svensk rätt. I de allra flesta fall kan en ansökan om uppehållstillstånd för ett adopterat barn prövas enligt de vanliga bestämmelserna som rör barn i 5 kap. utlänningslagen. Upphållstillstånd ska beviljas ett barn som har adopterats eller som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol eller gäller i Sverige med stöd av bestämmelser om internationella adoptioner (se 5 kap. 3 § första stycket 3). När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd (5 kap. 3 § andra stycket). Det finns inte anledning till ändring i sak av reglerna om adopterade barn och barn som avses adopteras av anknytningspersonen, men däremot kan reglerna förenklas och förtydligas. Det föreslås därför att barn som har adopterats eller som avses adopteras av anknytningspersonen ska likställas med biologiska barn vid tillämpningen av anknytningsreglerna i 5 kap. utlänningslagen, med den skillnaden att det inte ska krävas att ett barn som avses bli adopterat ska stå under anknytningspersonens vårdnad.

4.5 Möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo begränsas

Regeringens förslag

I fråga om anknytningspersoner med uppehållstillstånd i Sverige ska möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo begränsas till de fall där förhållandet etablerats i hemlandet och det har funnits synnerliga svårigheter för paret att leva tillsammans där på grund av att förhållandet inte accepterats.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår att det ska ha varit omöjligt för personerna att leva tillsammans i hemlandet för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, bl.a. *Civil Right Defenders*, *Förvaltningsrätten i Luleå*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund*, är kritiska till att förslaget begränsar möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo till en person som vistas i Sverige med uppehållstillstånd. De framhåller bl.a. att förslaget utgör en otillåten särbehandling av utländska medborgare som inte är proportionerlig. Många remissinstanser, bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen* och *Advokatsamfundet*, är positiva till att det föreslås en ventil för att möjliggöra anhöriginvandring för personer som inte har

kunnat leva tillsammans i hemlandet eftersom förhållandet inte accepterats. Bland andra *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg* och Svenska Röda Korset efterfrågar förtydliganden av vilka situationer som ska omfattas. Vissa remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum*, Diskrimineringsombudsmannen och Svenska Röda Korset, lyfter fram att förhållanden mellan transpersoner och andra relationer som inte har accepterats på grund av hedersnormer bör omfattas. Som exempel nämner de par som har olika religion, trosuppfattning eller etnisk tillhörighet. Några remissinstanser, bl.a. Asylrättscentrum och Förvaltningsrätten i Malmö, efterfrågar förtydliganden i fråga om vilken bevisning som ska krävas. Förvaltningsrätten i Malmö pekar på att begreppet omöjligt medför att det kan komma att ställas mycket höga krav på bevisning och göra bestämmelsen svår att tillämpa i praktiken. I syfte att säkerställa att samtliga relevanta situationer omfattas förespråkar Civil Rights Defenders och Svenska Röda Korset alternativ till begreppet omöjligt, t.ex. ”inte varit möjlig” eller ”inte kunnat ske”. Svenska Röda Korset anser att det avgörande bör vara huruvida anledningen till att paret inte har levt tillsammans i hemlandet varit att detta varit omöjligt på grund av omständigheter de själva inte kunnat råda över. Förvaltningsrätten i Luleå anser att begreppet hemlandet bör bytas ut till utlandet bl.a. för att inkludera personer som levt ett familjeliv i något annat land än hemlandet.

Skälen för regeringens förslag

Enligt utlänningslagen kan en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person i Sverige beviljas uppehållstillstånd (se 5 kap. 3 a § första stycket 1 a och b). Om anknytningspersonen är bosatt i Sverige utan krav på uppehållstillstånd förutsätter detta att förhållandet framstår som seriöst och att inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Om anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd tillkommer ett krav på att förhållandet ska ha etablerats redan i hemlandet. Det finns alltså inte någon generell möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo.

Någon skyldighet att bevilja uppehållstillstånd för anhöriga utanför kärnfamiljen följer inte av familjeåterföreningsdirektivet. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar migrationspolitik finns det anledning att skärpa reglerna. När det gäller svenska medborgare, som genom sitt medborgarskap har en stark anknytning till Sverige och en ovillkorlig rätt att vistas här, bedömer regeringen att en utmönstring eller begränsning av den aktuella möjligheten skulle få alltför långtgående negativa konsekvenser för enskilda. Mot den bakgrunden bör det för personer som är bosatta i Sverige och är svenska eller nordiska medborgare eller har permanent uppehållsrätt även fortsatt finnas en möjlighet till anhöriginvandring för en blivande make eller sambo under förutsättning att förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att uppehållstillstånd ges. I fråga om personer som vistas i Sverige med uppehållstillstånd finns det inte lika starka skäl att tillåta anhöriginvandring av aktuellt slag. Den möjligheten bör därför begränsas. Det bör dock finnas kvar en viss möjlighet för dessa grupper i syfte att undvika orimliga konsekvenser.

När den nuvarande ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande infördes framhöll regeringen att reglerna om uppehållstillstånd för blivande makar och sambor innebar en möjlighet för bl.a. personer i samkönade relationer som inte kunnat sammanbo i sina hemländer att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. För att ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd inte skulle leda till orimliga konsekvenser, och för att säkerställa att reglerna blev långsiktigt hållbara och förenliga med Sveriges konventionsåtaganden, ansågs det att en viss möjlighet att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning för sådana anhöriga skulle finnas även för vissa anknytningspersoner med tidsbegränsade uppehållstillstånd (se prop. 2020/21:191 s. 88 och 89).

Det är angeläget att säkerställa att möjligheten till familjeåterförening även fortsatt är neutral i förhållande till kön och sexuell läggning och inkluderar par som etablerat en relation i hemlandet men inte har kunnat dela hushåll på grund av att deras relation inte accepterats. Utredningen föreslår att uppehållstillstånd ska kunna beviljas i sådana situationer om det har varit omöjligt för paret att leva tillsammans i hemlandet. Regeringen instämmer med de remissinstanser som menar att begreppet omöjligt riskerar att leda till tillämpningssvårigheter. I stället bör det ställas upp ett krav på att det har funnits synnerliga svårigheter för paret att leva tillsammans i hemlandet på grund av att förhållandet inte har accepterats.

Flera remissinstanser, bl.a. Förvaltningsrätterna i Göteborg, Malmö och Stockholm och Svenska Röda Korset, efterfrågar förtydliganden av vilka situationer som är avsedda att omfattas.

Genom kravet på att det ska ha funnits synnerliga svårigheter att leva tillsammans i hemlandet begränsas tillämpningsområdet till sådana fall där par varit förhindrade att leva tillsammans på grund av lagstiftning eller starka normer i samhället. Det kan t.ex. handla om samkönade relationer, men tillämpningsområdet begränsas inte till att avse sådana fall. Som bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen* lyfter fram, kan det handla om förhållanden som inte varit möjliga i hemlandet på grund av hedersrelaterade normer eller av andra liknande skäl. Bedömningen av förutsättningarna för en tillämpning behöver göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet med hänsyn till vad som framkommer om relationen och tillgänglig information om landet i fråga. När det gäller vilken bevisning som ska krävas efterfrågar några remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, förtydliganden. Det kan konstateras att principen om fri bevisföring och bevisvärdering gäller och det är därför inte lämpligt att i förväg mer detaljerat uttala sig om vilken bevisning som ska krävas eller hur bedömningen ska gå till.

Några remissinstanser anser att förslaget att begränsa möjligheten till uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo är oproportionerligt och innebär en otillåten särbehandling av personer med permanenta uppehållstillstånd. Förslaget innebär en begränsning av möjligheterna till anhöriginvandring för såväl personer med permanent uppehållstillstånd som personer med tidsbegränsat sådant. I sammanhanget kan noteras att artikel 8 i Europakonventionen tar sikte på att skydda enskildas familjeliv men den föreskriver inte en rätt till familjebildning. Förslaget syftar inte heller till olikbehandling av anknytningspersoner utifrån ursprung. Med hänsyn till syftet att åstadkomma en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik

bedömer regeringen att förslaget är proportionerligt. Vidare kommer det även i fortsättningen finnas möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en make eller sambo. Förslaget innebär därför inte heller något oöverstigligt hinder för familjeåterförening för personer i relationer av långsiktig och seriös karaktär. Om en tillämpning av reglerna i ett enskilt fall skulle leda till ett orimligt resultat kommer det dessutom även fortsatt att finnas möjlighet att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige vid synnerliga skäl (se avsnitt 4.7). Sammantaget bedömer regeringen att förslaget är förenligt med svenska konventionsåtaganden.

Regeringen ser inte skäl att utforma förslaget på annat vis, t.ex. genom att ändra begreppet hemlandet till utlandet.

4.6 Upphållstillstånd för umgänge med barn

Regeringens förslag

Möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en förälder som är vårdnadshavare för och bor tillsammans med ett barn i Sverige, eller som utövar umgänge med ett barn här, ska finnas kvar. Det ska tydliggöras att syftet är att skydda ett redan pågående familjeliv mellan barnet och föräldern, inte att möjliggöra för en förälder att flytta till Sverige för att inleda ett familjeliv.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Delegationen för migrationsstudier (Delmi)* tillstyrker förslaget. Delmi anser att det stärker rättssäkerheten och är i linje med barnkonventionen men efterfrågar samtidigt en fördjupad barnrättslig analys. *Asylrättscentrum* anser att möjligheten till att bevilja uppehållstillstånd för föräldrar behövs med hänvisning till barnkonventionen.

Flera remissinstanser avstyrker eller invänder mot förslaget. Bland dessa finns *Diskrimineringsombudsmannen, Rädda Barnen* och *Sveriges advokatsamfund*. Asylrättscentrum och Rädda Barnen anser att även barn med tidsbegränsade uppehållstillstånd bör omfattas med hänvisning till barnkonventionen. De ifrågasätter också begränsningen till att skydda ett redan pågående familjeliv. Svenska Röda Korset påpekar att förslaget riskerar att slå hårt mot familjer som har förlorat kontakten på grund av krig eller konflikt. Advokatsamfundet hänvisar till barnkonventionen och särskilt rätten för det barn som är skilt från den ena av eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkta kontakter med båda föräldrarna. Även *Förvaltningsrätten i Göteborg* efterfrågar förtydliganden om i vilka situationer som förslaget är tillämpligt.

Skälen för regeringens förslag

Enligt utlänningslagen är det möjligt att bevilja uppehållstillstånd för en förälder på grund av anknytning till ett barn som är bosatt i Sverige, om föräldern är vårdnadshavare och sammanbor med barnet (se 5 kap. 3 a § första stycket 3). När bestämmelsen infördes konstaterades det att någon ovillkorlig rätt att komma till ett land för att återförenas med sitt barn varken finns enligt nationell eller internationell praxis, och att syftet med reglerna inte var att frångå detta (se prop. 2013/14:217 s. 24).

Enligt utlänningslagen får uppehållstillstånd även ges till en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige (se 5 kap. 3 a § första stycket 4). Bestämmelsen är inte tillämplig om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (se 5 kap. 3 a § fjärde stycket). Möjligheten ska ses i ljuset av Europakonventionen och Europadomstolens praxis, som innebär att föräldrar och barn kan ha ett familjeliv som skyddas av artikel 8 även efter en separation, om föräldern och barnet har en regelbunden kontakt (se t.ex. Europadomstolens avgörande i *Ciliz mot Nederländerna*, dom den 11 juli 2000, ansökan nr 29192-95).

Regeringen anser att det även fortsatt bör finnas möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för en förälder i de fall då anknytningspersonen, dvs. det i Sverige bosatta barnet, är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd i Sverige.

Regeringen anser även att det på ett tydligare sätt än i dag bör framgå att syftet är att skydda barnets redan existerande familjeliv och inte att möjliggöra för föräldrar att komma till Sverige för att inleda ett sådant här. Formuleringen ”ska utöva umgänge” bör därför ersättas med ”utövar umgänge”. I fråga om vilka situationer som omfattas kan vägledning även fortsättningsvis hämtas från den praxis som finns gällande nuvarande reglering. Förutsättningarna för uppehållstillstånd får alltså bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Några remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum* och *Rädda Barnen*, anser att tillämpningsområdet bör utökas till att även omfatta barn med tidsbegränsade uppehållstillstånd med hänvisning till barnkonventionen. Asylrättscentrum pekar på att barn enligt konventionen har en rätt att leva ihop med båda sina föräldrar. När den nuvarande ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd för bl.a. skyddsbehövande infördes gjordes bedömningen att det inte fanns skäl att låta regeln omfatta även barn med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Regeringen har nyligen i en proposition föreslagit en utmönstring av permanenta uppehållstillstånd, vilket innebär att fler barn kommer att vistas i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd (prop. 2025/26:262). Regeringen gör i den propositionen bedömningen att en ordning med enbart tidsbegränsade uppehållstillstånd för vissa grupper inte kan anses strida mot något svenskt konventionsåtagande. Förslagen i denna lagrådsremiss föranleder ingen annan bedömning. I sammanhanget kan konstateras att det i den nämnda propositionen även lyfts fram att det i propositionen Skärpta krav för svenskt medborgarskap (prop. 2025/26:175) föreslås att barn ska ges en självständig möjlighet att ansöka om svenskt medborgarskap och att det ska gälla ett lägre hemvistkrav för barn än för vuxna. Det finns som nämnts ingen ovillkorlig rätt att komma till ett land för att återförenas med sitt barn. Om ett enskilt beslut att neka

uppehållstillstånd enligt den aktuella bestämmelsen skulle innebära ett oproportionerligt ingrepp i sökandens eller anknytningspersonens rätt till familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen bör det finnas ett utrymme att bevilja uppehållstillstånd med stöd av andra bestämmelser i utlänningslagen (se 5 kap 6 § och den föreslagna 5 kap. 3 h §). I bedömningen ska principen om barnets bästa alltid beaktas (se bl.a. artikel 3 i barnkonventionen och 1 kap. 10 § utlänningslagen). Regeringen bedömer att svensk rätt även fortsättningsvis kommer att vara i enlighet med Sveriges internationella åtaganden, däribland barnkonventionen. Med målsättningen om en ansvarsfull och restriktiv migrationspolitik bör den aktuella regeln inte utvidgas till att omfatta barn med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av liknande skäl bedömer regeringen att begränsningen till att skydda ett redan pågående familjeliv är lämplig.

4.7 Det ska finnas en ventil för udda och ömmande situationer

Regeringens förslag

Det ska även fortsatt finnas en ventil som ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige om det finns synnerliga skäl. Den ska kunna tillämpas i samtliga sådana fall.

Det ska inte längre finnas en särskild bestämmelse om uppehållstillstånd till utläningar som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera av remissinstanserna är positiva till att ventilbestämmelsen föreslås vara kvar. Bland dessa finns *Migrationsverket*, *Asylrättscentrum*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Myndigheten för delaktighet* och *Svenska Röda Korset*. Bland andra Asylrättscentrum pekar på att en ventil är nödvändig med hänsyn till andra förslag i utredningen.

Några remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund* och Institutet för mänskliga rättigheter, ifrågasätter att flera av de övriga förslagen innebär att fler situationer hänvisas till ventilbestämmelsen. Flera remissinstanser anser att förslaget innebär en risk för skönsmåssiga bedömningar och efterfrågar förtydliganden. Myndigheten för delaktighet anser att de exempel som anges i bestämmelsen bör utvecklas i syfte att främja rättssäkra och likvärdiga bedömningar. Även *Förvaltningsrätten i Göteborg* efterfrågar exempel på situationer som kan omfattas av bestämmelsen. Svenska Röda Korset understryker att avsaknad av exempel i förarbeten kan öka risken för inkonsekvent rättstillämpning. Asylrättscentrum förutser att bestämmelsen kommer att behöva användas i situationer som inte kan förväntas utgöra undantag. Enligt Asylrättscentrum går det inte att upprätt-

hålla ett krav på att det ska vara fråga om udda situationer om bestämmelsen tillämpas till följd av EU-rätten eller Sveriges konventionsåtaganden. Svenska Röda Korset anser att ett system som bygger på att skyddsintressen ska kunna tillgodoses genom undantag och att möjligheten till familjeåterförening blir beroende av en godtycklig och mycket restriktiv tillämpning innebär en risk för att Sverige inte uppfyller sina internationella åtaganden. Advokatsamfundet har liknande synpunkter. Migrationsverket pekar på att det är oklart hur bestämmelsen förhåller sig till ventilbestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter (se 5 kap. 6 § utlänningslagen).

De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt över förslaget att det inte ska finnas en särskild bestämmelse om uppehållstillstånd till utläningar som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd. Bland andra *Civil Rights Defenders* och *Föreningen Svenskar i Världen* avstyrker det förslaget. Civil Rights Defenders ifrågasätter förslagets förenlighet med artikel 8 i Europakonventionen och framhåller att det är kontraproduktivt ur integreringsperspektiv att ta bort möjligheten och att bestämmelsen är en nödvändig säkerhetsventil. Föreningen Svenskar i Världen pekar på att regeln kan vara avgörande för personer som har förlorat sitt svenska medborgarskap av formella skäl.

Skälen för regeringens förslag

Det finns fortsatt behov av en ventil för udda och ömmande fall

Enligt utlänningslagen får, om det finns synnerliga skäl, uppehållstillstånd beviljas en utlännings som är adopterad i Sverige i vuxen ålder, är anhörig till en utlännings som är flykting eller subsidiärt skyddsbehövande, eller på annat sätt har särskild anknytning till Sverige (se 5 kap. 3 a § tredje stycket). Genom kravet på synnerliga skäl framgår att det ska röra sig om ömmande och udda situationer för att uppehållstillstånd ska beviljas (se prop. 2004/05:170 s. 277).

Regeringen anser att det även fortsättningsvis finns behov av en ventil som möjliggör beviljande av uppehållstillstånd på grund av anknytning till Sverige i speciella situationer som inte omfattas av utlänningslagens övriga bestämmelser. Det kan vara sådana fall som anges som exempel i lagtexten men även andra. Det saknas mot denna bakgrund anledning att ange uttryckliga exempel i lagtexten, varför de nuvarande exemplen bör utgå. Enligt regeringens uppfattning är det lämpligare att lagtexten får en mer generell utformning och begränsas genom kravet på synnerliga skäl. Avsikten är att bestämmelsen ska kunna tillämpas i samtliga sådana fall.

Flera remissinstanser efterfrågar ytterligare vägledning kring vad som ska krävas för att ventilen ska vara tillämplig. Av det föregående framgår att avsikten är att ventilen ska kunna tillämpas i olika situationer för att undvika orimliga resultat i enskilda fall. Det kan t.ex. handla om svårigheter att uppfylla kravet på vårdnadshavarskap (se avsnitt 4.4). Som utredningen framhåller bör det dessutom vid bedömningen i enskilda fall beaktas hur ett avslag på en ansökan förhåller sig till Sveriges internationella åtaganden. Om ett avslag skulle stå i strid med sådana åtaganden bör kravet på synnerliga skäl anses uppfyllt. Även om regeringen har förståelse för önskemålet från remissinstanserna om ytterligare vägledning är det varken möjligt eller lämpligt att redogöra mer ingående för

i vilka situationer en ansökan om uppehållstillstånd kan beviljas med stöd av ventilen. Bedömningen av om det finns synnerliga skäl för att bevilja uppehållstillstånd till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige måste i stället göras utifrån samtliga relevanta omständigheterna i det enskilda fallet med beaktande av principerna om fri bevisföring och bevisprövning. I varje enskilt fall blir alltså en samlad bedömning avgörande. Vidare är tidigare förarbetsuttalanden om vad som omfattas av bestämmelsen och kan utgöra synnerliga skäl fortfarande relevanta (se prop. 2004/05:170 s. 277 och 278 och prop. 2013/14:217 s. 26).

Några remissinstanser, t.ex. *Svenska Röda Korset*, ifrågasätter en ordning som tillämpar en undantagsbestämmelse i syfte att uppfylla Sveriges konventionsåtaganden. I sammanhanget kan det dock noteras att bestämmelsen framför allt har till syfte att fånga upp olika svårförutsebara situationer och dessutom måste ses mot bakgrund av utlänningslagen i sin helhet. Att Sveriges konventionsåtaganden i vissa fall skulle kunna aktualiseras innebär inte per automatik att situationen i fråga är annat än förhållandevis ovanlig (eller udda och ömmande). Syftet med ventilen är att säkerställa att samtliga sådana situationer där det finns synnerliga skäl och en anknytning till Sverige kan omfattas. Med anledning av remissinstansernas synpunkter bör det dock betonas att regeringens uppfattning är att de regler om anhöriginvandring som föreslås i denna lagrådsremiss fullt ut är förenliga med EU-rätten och Sveriges övriga internationella åtaganden.

Institutet för mänskliga rättigheter m.fl. menar att ett allmänt hållet kriterium såsom synnerliga skäl innebär ett inte oväsentligt utrymme för skönmässiga överväganden. Det ligger i en ventilbestämmelsens natur att den ska ha en generell utformning och kunna tillämpas i en rad olika situationer. Att bestämmelsen kan uppfattas som oförutsägbar får dock vägas mot fördelen att den också kan fånga upp en mängd svårförutsebara situationer. På så sätt kan orimliga resultat undvikas.

När det gäller förslagets relation till den ventilbestämmelse som tar sikte på synnerligen ömmande omständigheter (5 kap. 6 § utlänningslagen) framhåller *Migrationsverket* att det kan förekomma att en person uppfyller kriterierna i båda bestämmelserna. Det förekommer dock sedan tidigare att rätt till uppehållstillstånd kan föreligga på flera grunder samtidigt. Det kan även konstateras att 5 kap. 6 § endast ska tillämpas om uppehållstillstånd inte kan ges på någon annan grund och att huvudregeln att en utlänning ska ha ansökt om och beviljats ett uppehållstillstånd före inresan inte gäller i sådana fall (se 5 kap. 18 §).

Den nuvarande bestämmelsen om uppehållstillstånd för utlänningar som har svenskt ursprung eller under lång tid har vistats i Sverige bör tas bort

Enligt utlänningslagen får uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd (5 kap. 3 a § första stycket 5). Det kan röra sig om personer som tidigare under en längre tid haft svenskt medborgarskap, personer med svenskt påbrå eller personer som har vistats i Sverige under lång tid med uppehållstillstånd. När bestämmelsen infördes konstaterades att personer med svenskt ursprung, liksom personer som har vistats i Sverige under lång

tid med uppehållstillstånd, enligt fast praxis beviljades uppehållstillstånd i Sverige och att dessa situationer därför borde regleras särskilt (se prop. 2004/05:17 s. 183). Av statistik från Migrationsverket framgår att förhållandevis få uppehållstillstånd beviljas med stöd av den aktuella bestämmelsen (fyra under 2022 och sex under 2023). *Civil Right Defenders* och *Föreningen Svenskar i Världen* anser att bestämmelsen fyller en viktig funktion, t.ex. för personer som av formella skäl har förlorat sitt svenska medborgarskap.

Enligt regeringens uppfattning saknas det behov av en särskild regel för de aktuella situationerna som är ovanligt förekommande. Dessa situationer bör i stället lämpligen bedömas enligt andra bestämmelser i utlänningslagen, framför allt möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige vid synnerliga skäl (den föreslagna 5 kap. 3 h §).

5 Utökade möjligheter till uppehållstillstånd för unga vuxna som tidigare har haft uppehållstillstånd

Regeringens förslag

Reglerna som möjliggör beviljande av uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen ska bli bättre anpassade för förlängnings-situationer. Det ska gälla sådana situationer som rör unga vuxna som tidigare har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn, men som fyllt 18 år. Uppehållstillstånd ska kunna beviljas i en sådan situation om utlänningsen är under 21 år. Uppehållstillstånd ska också kunna beviljas om utlänningsen ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem. Det ska inte finnas något krav på att beroendeförhållandet ska ha uppkommit i hemlandet.

Ett uppehållstillstånd ska inte kunna återkallas på grund av att förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda, när det finns förutsättningar att besluta om ett sådant uppehållstillstånd som avses här.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår inga särskilda regler för personer under 21 år.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot utredningens förslag. Bland dessa finns *Arbetsförmedlingen*, *Civil Rights Defenders*, *Göteborgs stad*, *Svenska Röda Korset*, *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges advokatsamfund* och flera länsstyrelser. Remissinstanserna framhåller bl.a. att det är positivt att förslaget syftar till att komma till rätta med

de tillämpningssvårigheter som de nuvarande reglerna har gett upphov till när det gäller unga vuxna och att förslaget kan möjliggöra för unga i skolåldern att fullfölja sin utbildning. *Myndigheten för delaktighet* framhåller att förslaget även är av särskild vikt för personer med grava funktionsnedsättningar som kan vara i beroendeförhållande till sina föräldrar eller andra anhöriga under hela sitt liv. *Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)* välkomnar förslaget men menar att det också bör omfatta personer som har uppehållstillstånd på grund av t.ex. ställning som varaktigt bosatt, EU-blåkort eller företagsintern förflyttning (ICT). Enligt SULF vore det bättre med en generell åldersgräns på 21 år, vilket skulle harmoniera med EU-regler om uppehållsrätt. Svenskt Näringsliv har liknande synpunkter. Advokatsamfundet välkomnar förslaget men noterar att det endast kommer att innebära en kortare respit för de berörda personerna och att det är svårt att överblicka hur det påverkar barns psykiska mående att leva med vetskapen om att vistelsen i landet är av tillfällig natur. *Institutet för mänskliga rättigheter* tillstyrker förslaget men menar att det inte är tillräckligt för att läka den brist som har uppkommit efter det att tidsbegränsade uppehållstillstånd blivit huvudregel.

Några remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Myndigheten för delaktighet* och *Asylrättscentrum*, efterfrågar förtydliganden om vad som menas med beroendeförhållanden. Förvaltningsrätten i Göteborg menar att det är oklart om förslaget kommer att innebära någon skillnad mot i dag, eftersom kravet på beroendeförhållande kvarstår och det framstår som sannolikt att det även fortsättningsvis kommer att finnas en gräns när barnet fyller 18 år och blir vuxet enligt svensk rätt. Även *Asylrättscentrum* menar att förslaget kommer att få begränsad betydelse om beroendeförhållande är avsett att tolkas på samma sätt som i dag. Enligt *Asylrättscentrum* krävs det förtydliganden av om förslaget ska omfatta den som går i skolan efter 18-årsdagen, dvs. de situationer där föräldrar är underhållspliktiga till dess barnet fyller 21 år. Även *Institutet för mänskliga rättigheter* framhåller att begreppet särskilt beroendeförhållande är svårtolkat, att det finns en risk för oproportionerliga konsekvenser och att förslaget i många fall kommer att leda till splittring av familjer där familjemedlemmarna har stark anknytning till både Sverige och varandra.

Flera remissinstanser, bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Asylrättscentrum* och *Civil Rights Defenders*, framhåller att kravet på beroendeförhållande kan motverka integration och självständighet, eftersom de unga måste kvarstå i ett beroendeförhållande till sina föräldrar för att kunna få fortsatt uppehållstillstånd.

Migrationsverket menar att det inte är tillräckligt tydligt vilka kategorier anhöriginvandrare som omfattas, t.ex. de som tidigare haft uppehållstillstånd på grund av anknytning till arbetstagare enligt specialreglerna i 4 kap. utlänningsförordningen men som vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd åberopar anknytning till en anhörig som omfattas av reglerna om permanent uppehållstillstånd. *Migrationsverket* påtalar också att förslaget kommer att kunna tillämpas flera år efter det att den anhöriga haft uppehållstillstånd. Eftersom syftet med förslaget är att möjliggöra uppehållstillstånd under en övergångsperiod menar verket att det kan behöva klargöras att det endast ska kunna tillämpas i tidsmässigt omedelbar anslutning till att den anhöriga har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Skälen för regeringens förslag

Enligt utlänningslagen kan uppehållstillstånd beviljas för en utlänning som är nära anhörig till en person i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet (5 kap. 3 a § första stycket 2). Detta tar sikte på personer utanför kärnfamiljen. Som utredningen framhåller finns det behov av att överväga om reglerna behöver anpassas med anledning av den nya ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Såväl utredningen som flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, konstaterar att det är vanligt förekommande med ärenden om förlängning av uppehållstillstånd för personer som har beviljats uppehållstillstånd som barn men hunnit fylla 18 år under tillståndstiden. Det finns i dag inga regler i utlänningslagen som är tydligt anpassade för den aktuella situationen. I stället prövas dessa ärenden enligt olika bestämmelser (vanligen 5 kap. 3 a § första stycket 2 eller tredje stycket 3 eller 6 § utlänningslagen), med varierande utfall.

När ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd infördes 2021 gjordes vissa överväganden när det gäller de situationer då det sker förändringar under den tid som en person har uppehållstillstånd i Sverige (prop. 2020/21:191 s. 96). En situation som särskilt togs upp var att ett barn blir vuxet under tillståndstiden. Det framhölls att det vid prövningen av förlängningsansökningar från personer som har beviljats uppehållstillstånd som barn men som fyllt 18 år under tillståndstiden exempelvis kunde bli aktuellt att tillämpa 5 kap. 3 a § första stycket 2 utlänningslagen, dvs. uppehållstillstånd för en person som är nära anhörig om han eller hon har ingått i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. Enligt den tolkning som Migrationsverket har gjort av bestämmelsen gäller dock, även i en förlängningssituation, att såväl hushållsgemenskapen som beroendeförhållandet måste ha funnits redan i hemlandet för att tillstånd ska kunna beviljas. Denna tolkning leder i vissa fall till att bestämmelsen inte bedöms tillämplig. Vidare framgår det av praxis från Migrationsöverdomstolen att det vid bedömningen av om det finns ett särskilt beroendeförhållande krävs att det, utöver det naturliga band som finns mellan nära anhöriga, finns faktorer som gör att de inte kan leva åtskilda från varandra (se rättsfallet MIG 2026:2).

Det kan konstateras att regleringen om uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen har gett upphov till vissa tillämpningssvårigheter i förlängningssituationer. I en del fall har reglerna också lett till oönskade effekter. Det gäller särskilt i fråga om unga personer som har fyllt 18 år men som t.ex. går på gymnasieskolan och fortfarande är beroende av sina föräldrar. Utredningen föreslår mot den bakgrunden att de nuvarande reglerna som har införts just i syfte att ge möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för bl.a. unga hemmavarande vuxna anpassas för att tydligt kunna tillämpas även i förlängningssituationer. De allra flesta remissinstanser som uttalar sig är positiva till förslaget.

Regeringen instämmer i att det finns behov av regler som är bättre anpassade för dessa situationer. Regeringen instämmer vidare med de remissinstanser som menar att utredningens förslag, på grund av tolkningen av vad som utgör ett särskilt beroendeförhållande, riskerar att inte få det avsedda genomslaget och att det därför finns anledning att vidga förslagets

tillämpningsområde. Några remissinstanser, bl.a. *Diskrimineringsombudsmannen, Institutet för mänskliga rättigheter, Asylrättscentrum och Civil Rights Defenders*, framhåller att kravet på att det ska finnas ett beroendeförhållande kan motverka att unga blir självständiga och självförsörjande. Enligt regeringens mening finns det anledning att ta fasta på detta. Förslaget bör syfta till att säkerställa en rimlig ordning för unga personer som fortfarande är beroende av sina föräldrar, men det bör inte utesluta den som börjar bli självständig genom t.ex. sina studier eller arbete. Det finns anledning att möjliggöra för unga vuxna som har kommit till Sverige som del av en familj att avsluta sina gymnasiestudier och få tid på sig att påbörja ett självständigt liv, t.ex. genom studier vid högskola eller arbete. För unga personer bör regeln därför ha en mer generell utformning. Detta har också fördelen att oförutsedda konsekvenser i enskilda fall och gränsdragningsvårigheter kan undvikas i så stor utsträckning som möjligt.

För att åstadkomma detta bör en anhörig, som tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen, kunna få uppehållstillstånd om han eller hon är under 21 år. Om utlänningsen är under 21 år och tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning bör det alltså inte krävas något ytterligare för att fortsatt uppehållstillstånd ska kunna beviljas genom anknytning till samma person. Det bör inte krävas att det tidigare uppehållstillståndet har beviljats på någon särskild grund, utöver att det ska ha beviljats på grund av anknytning till anknytningspersonen.

Upphållstillstånd bör också kunna beviljas, oavsett utlänningsens ålder, om han eller hon tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen och ingår i samma hushåll som denne och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna. Detta är i enlighet med utredningens förslag. Det bör då inte finnas något krav på var beroendeförhållandet ska ha uppkommit. Även ett beroendeförhållande som har uppkommit efter sökandens flytt till Sverige ska alltså kunna läggas till grund för bedömningen. Som *Myndigheten för delaktighet* påtalar torde förslaget i den delen fylla en funktion när det gäller personer som på grund av vissa funktionsnedsättningar är beroende av anhöriga. Förslaget bedöms dock få begränsad effekt för andra nära anhöriga, t.ex. äldre föräldrar, eftersom de i en förlängningssituation som regel redan omfattas av nuvarande regler.

Som *Migrationsverket* framhåller kommer det inte att finnas något hinder mot att förlänga ett uppehållstillstånd vid fler än ett tillfälle, med tillämpning av förslaget. Det gäller särskilt den del av förslaget som gäller utan åldersgräns. En begränsad krets av personer träffas av förslaget i den delen. Det saknas därför behov av att införa ett sådant krav på tidsmässigt samband som *Migrationsverket* föreslår.

Som *SULF* förespråkar bör förslaget omfatta även anknytning till personer med uppehållstillstånd som varaktigt bosatta, som forskare, på grund av EU-blåkort eller med anledning av företagsintern förflyttning (ICT). Det följer av att reglerna om vem som kan vara anknytningsperson föreslås få en mer generell utformning.

Reglerna bör vara fakultativa och innebära en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Vid prövningen bör det beaktas om det finns skäl mot att bevilja uppehållstillstånd. Sammantaget bedöms förslaget på ett

ändamålsenligt sätt ge möjlighet att bevilja fortsatt uppehållstillstånd för unga vuxna under en period efter 18-årsdagen.

I en nyligen beslutad proposition föreslås att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska få återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns (prop. 2025/26:264). Förslaget innebär att ett uppehållstillstånd som beviljats ett barn på grund av anknytning kan återkallas när han eller hon fyllt 18 år. För att de nu föreslagna reglerna om förlängning av uppehållstillstånd för unga vuxna ska få avsedd effekt bör den nya återkallelsemöjligheten inte gälla om det finns förutsättningar att besluta om ett sådant uppehållstillstånd som föreslås här (se närmare prop. 2025/26:264 s. 100).

6 Ett krav på väntetid införs

Regeringens förslag

För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av anknytning till en person som har tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av reglerna i 5 kap. utlänningslagen ska det som huvudregel krävas att anknytningspersonen har vistats med uppehållstillstånd i Sverige sedan minst två år, när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning ges in. Kravet ska inte gälla vid tillämpning av regler om anhöriginvandring utanför 5 kap. utlänningslagen.

Kravet på vistelsetid ska inte gälla

- när ansökan avser familjeåterförening mellan ett ensamkommande barn och barnets förälder,
- om anknytningspersonen är flykting och det är fråga om en relation som har etablerats före inresan i Sverige,
- om utläningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder som sammanbor med barnet i Sverige, eller
- om utläningen tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till anknytningspersonen och är under 21 år, eller ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem.

Undantag från kravet på vistelsetid ska också få göras vid särskilda skäl.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår inte något undantag då utläningen tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till anknytningspersonen och är under 21 år, eller ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem.

Remissinstanserna

Många av remissinstanserna har antingen inga synpunkter på eller yttrar sig inte särskilt över förslaget. Bland dessa finns *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Svenskt Näringsliv*.

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Arbetsförmedlingen*, *Barnombudsmannen*, *Civil Rights Defenders*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Rädda barnen*, *Svenska Kyrkan*, *Svenska Röda Korset*, *Skellefteå kommun*, *Sveriges advokatsamfund*, *UNHCR* och *Umeå universitet*, avstyrker eller är negativt inställda till förslaget. Bland dessa remissinstanser påtalar många att den faktiska separationstiden, med beaktande av Migrationsverkets handläggningstider, riskerar att bli mycket lång. Dessa remissinstanser framhåller att långvariga familjeseparationer kan fördröja integrationen och leda till negativa effekter för såväl individen som samhället. Några av remissinstanserna framhåller också att försörjningskravet vid anhöriginvandring i praktiken redan innebär en väntetid. Arbetsförmedlingen och *Alvesta kommun* menar att förslaget riskerar leda till fördröjd etablering på arbetsmarknaden. Flera av remissinstanserna menar att förslaget, i strid med sitt syfte, riskerar att leda till försämrad integration.

Civil Right Defenders förespråkar, för det fall förslaget genomförs, en kortare väntetid än två år. Asylrättscentrum och Institutet för mänskliga rättigheter anser att även tid då anknytningspersonen väntar på ett beslut om uppehållstillstånd i Sverige bör kunna räknas in som en del av vistelse-tiden. Asylrättscentrum menar att en annan ordning skulle vara i strid med EU-kommissionens riktlinjer för tillämpningen av familjerättsdirektivet. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Luleå* ifrågasätter om ett krav på att väntetiden ska ha passerat när ansökan om uppehållstillstånd för familjeåterförening ges in är förenligt med artikel 8 i familjeåterföreningsdirektivet.

Vidare framhåller många av de kritiska remissinstanserna att konsekvenserna riskerar att bli särskilt allvarliga för barn. Bland andra Umeå universitet och Asylrättscentrum framhåller att det finns en reell risk att barn i flera fall hinner uppnå vuxen ålder under väntetiden, vilket i praktiken omöjliggör familjeåterförening. Några remissinstanser, bl.a. Barnombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen, efterlyser ett uttryckligt undantag från väntetiden för barn. För det fall förslagen genomförs är dock flera av remissinstanserna, bl.a. Institutet för mänskliga rättigheter och Barnombudsmannen, positiva till de föreslagna undantagen.

Vissa av remissinstanserna, däribland Asylrättscentrum och Svenska kyrkan, är kritiska till att subsidiärt skyddsbehövande inte likställs med flyktingar på så sätt att de undantas från kravet på vistelsetid under vissa förutsättningar. Kritiken framförs bl.a. med hänvisning till Sveriges konventionsåtaganden och EU-kommissionens riktlinjer för tillämpningen av familjeåterföreningsdirektivet. Sveriges advokatsamfund och Asylrättscentrum anser att skillnaden, när det gäller barn, kan utgöra en förbjuden särbehandling utifrån barnkonventionens diskrimineringsförbud. *Migrationsverket* efterlyser ett förtydligande av om den som har beviljats uppehållstillstånd på grund av politisk förföljelse enligt bestämmelserna i

12 kap. utlänningslagen, men som saknar flyktningstatusförklaring, ska likställas med flyktingar och omfattas av undantaget från kravet på vistelse-tid.

Några av remissinstanserna, bl.a. Sveriges advokatsamfund och Svenska Röda Korset, befarar att möjligheten till undantag vid särskilda skäl riskerar att tillämpas för strikt och därmed bli verkningslös. *Myndigheten för delaktighet* anser att det tydligt bör framgå att funktionsnedsättning kan vara ett giltigt skäl för att medge undantag från väntetiden.

Skälen för regeringens förslag

Ett krav på väntetid vid anhöriginvandring bör införas

Enligt artikel 8 i familjeåterföreningsdirektivet får medlemsstaterna kräva att anknytningspersonen ska ha vistats lagligen på deras territorium under en period som inte får överstiga två år, innan han eller hon kan återförenas med sina familjemedlemmar. Syftet är att ge medlemsstaterna möjlighet att försäkra sig om att familjeåterföreningen sker under goda villkor efter det att anknytningspersonen har vistats i landet under en tillräckligt lång period för att ha uppnått en viss nivå av integration (se dom Parlamentet mot rådet, C-540/03, EU:C:2006:429 punkt 97 och 98). Flera EU-länder, däribland Frankrike, Belgien, Spanien, Nederländerna och Finland, har använt sig av möjligheten att tillämpa en väntetid vid anhöriginvandring. I svensk rätt finns däremot inget sådant krav. När direktivet genomfördes i svensk rätt konstaterade regeringen att Sverige inte tillämpade en ordning som innebar krav på att en utlänning skulle ha vistats här i landet en viss tid för att en anhörig skulle kunna beviljas uppehållstillstånd, men att en utlänning med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd däremot inte kunde vara anknytningsperson. Regeringen ansåg inte att några ytterligare begränsningar skulle införas (prop. 2005/06:72 s. 41). I dag råder andra förutsättningar. Sedan 2016 beviljas skyddsbehövande som huvudregel tidsbegränsade uppehållstillstånd vid första beslutstillfället och sedan 2021 innehåller utlänningslagen en uttrycklig reglering om anhöriginvandring för bl.a. skyddsbehövande med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det ger anledning till nya överväganden.

Som anförs i avsnitt 4 är det för regeringen viktigt att åstadkomma en ansvarsfull, restriktiv och långsiktigt hållbar migrationspolitik. En viktig del i det är att möjligheterna att vara anknytningsperson för den som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige som utgångspunkt inte ska vara mer generösa än vad som följer av EU-rätten eller Sveriges internationella åtaganden i övrigt. Det är regeringens uppfattning att viktiga faktorer för en god integration är arbete, språkkunskaper och bostad för den egna familjen. För att anknytningspersonen ska kunna uppnå detta krävs normalt en tids vistelse i landet. Några av remissinstanserna framhåller att försörjningskravet vid anhöriginvandring i praktiken redan innebär en väntetid. Likt utredningen bedömer regeringen dock att en lagreglerad väntetid, på ett mer träffsäkert sätt än vad som är fallet i dag, kan säkerställa att personer som kommer till Sverige vistas här under en tillräckligt lång tid för att hinna etablera sig i samhället innan familjeåterförening äger rum. Det ger i sin tur anknytningspersonens familjemedlemmar bättre förutsättningar för integration när de anländer till Sverige. Dessutom kan det förhållandet att Sverige, till skillnad från flera andra EU-länder, i dag

inte tillämpar en väntetid vid anhöriginvandring fungera som en tilldragningsfaktor.

Regeringen bedömer att ett krav på vistelsetid kan utformas så att det inte ger upphov till orimliga konsekvenser i enskilda fall eller strider mot principen om barnets bästa i enlighet med artikel 3 i barnkonventionen (se vidare kommande avsnitt).

Mot den bakgrunden bör en väntetid införas. Kravet på väntetid bör som utgångspunkt gälla för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av anknytning till personer med uppehållstillstånd enligt reglerna i 5 kap. utlänningslagen. Med beaktande av den tid det i regel tar innan en person kan beviljas permanent uppehållstillstånd finns det dock inte skäl att införa ett krav på väntetid i de fall anknytningspersonen har permanent uppehållstillstånd.

Krav på väntetid bör inte gälla när en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning prövas med stöd av någon av de särskilda regler som finns för vissa personkategorier, t.ex. arbetstagare och forskare. Ett krav på väntetid i dessa fall skulle riskera Sveriges kompetensförsörjning och konkurrenskraft.

Väntetidens längd bör bestämmas till två år

Familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att införa en väntetid på maximalt två år. För att säkerställa att syftet med väntetiden uppfylls, dvs. att anknytningspersonen har vistats i landet under en tillräckligt lång period för att etablera sig i samhället, bör väntetiden inte vara kortare än vad direktivet tillåter. Två år är också en väntetid som tillämpas av vissa medlemsstater, bl.a. Finland. Att bestämma väntetiden till två år är dessutom i linje med ambitionen att anpassa svensk rätt till EU-rättens miniminivå. Samma väntetid bör gälla även för anknytningspersoner som inte omfattas av familjeåterföreningsdirektivet, dvs. för subsidiärt skyddsbehövande och personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen av motsvarande skäl.

Ett antal remissinstanser framhåller att Migrationsverkets handläggningstider riskerar att innebära att väntetiden i praktiken blir betydligt längre än två år. Enligt artikel 5.4 i familjeåterföreningsdirektivet ska som huvudregel sökanden så snart som möjligt, och senast nio månader efter det att en ansökan om familjeåterförening har lämnats in, underrättas om beslutet i ärendet. En motsvarande reglering finns i 4 kap. 21 a § utlänningsförordningen. Flera av remissinstanserna påpekar att Migrationsverket i dag inte uppfyller det kravet. En långsiktigt hållbar reglering bör dock utformas med utgångspunkt i en fungerande ärendehandläggning.

Utformningen av kravet på väntetid

Utredningen föreslår att väntetiden ska beräknas som den tid som anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd. Några av remissinstanserna, bl.a. *Asylrättscentrum*, har invänt att även tid i väntan på ett beslut om uppehållstillstånd är laglig och bör omfattas.

Syftet med väntetiden är att anknytningspersonen ska ha hunnit etablera sig i samhället så att familjeåterföreningen kan ske under goda villkor. Under asyltiden ska asylsökande i huvudsak bo på Migrationsverkets asylboenden och de har i normalfallet inte rätt att arbeta. Etableringen

kan därför påbörjas först efter att uppehållstillstånd har beviljats. Att låta tid som har spenderats i Sverige innan ett beslut om uppehållstillstånd omfattas av vistelsetiden skulle därför inte ligga i linje med reglernas syfte. Det bör alltså krävas att anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år för att familjeåterförening ska få ske. Regeringen bedömer att detta är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet.

Som utgångspunkt bör tiden med uppehållstillstånd omedelbart ha föregått ansökan om familjeåterförening och ha varit sammanhängande för att räknas in i vistelsetiden. Kortare avbrott som inte kan anses äventyra syftet med väntetiden bör dock kunna godtas. Tid som anknytningspersonen har inväntat ett beslut med anledning av en i rätt tid ingiven ansökan om förlängning av ett tidigare meddelat uppehållstillstånd bör också få räknas in i vistelsetiden. En anknytningsperson kan tidigare ha vistats lagligt i Sverige under en längre tid utan krav på uppehållstillstånd, exempelvis med uppehållsrätt eller uppehållsstatus. I en sådan situation bör möjligheten att göra undantag från väntetiden utgöra ett tillräckligt skydd mot orimliga resultat (se vidare nedan).

Utredningen föreslår att kravet på vistelsetid ska vara uppfyllt när ansökan om uppehållstillstånd för den anhörige ges in och att en ansökan som har inkommit före väntetidens utgång ska avslås, om inte skäl för undantag från kravet föreligger. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Luleå* ifrågasätter om det är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet att låta förhållandena vid ansökningstidpunkten vara av avgörande betydelse för beslutet om familjeåterförening. Förvaltningsrätten i Luleå lyfter i sammanhanget fram att Migrationsverkets handläggningstider riskerar att innebära att ett sådant krav fördröjer återföreningen ytterligare.

Det kan konstateras att det i direktivet inte anges vid vilken tidpunkt som kravet på viss vistelsetid ska vara uppfyllt. Regeringen anser inte att ett krav på att väntetiden ska ha passerat när ansökan om uppehållstillstånd för den anhörige ges in hindrar eller orimligt försvårar utövandet av rätten till familjeåterförening. Regeringen bedömer därför att ett sådant krav är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet (jfr dom Noorzia, C-338/13, EU:C:2014:2092, punkt 13 och 14). Det kan i sammanhanget noteras att även Finland tillämpar en ordning som innebär att väntetiden ska ha passerat vid denna tidpunkt.

En regel som innebär att kravet på vistelsetid ska vara uppfyllt vid ansökan har den fördelen att alla sökande som tidsmässigt befinner sig i samma situation behandlas lika (jfr dom Noorzia, C-338/13, EU:C:2014:2092, punkt 16–18). En sådan regel är tydlig och enkel att tillämpa. En annan ordning riskerar att bli svårtillämpad och medföra att stora ärendebalanser byggs upp hos Migrationsverket. Det skulle i sin tur kunna få en negativ påverkan på handläggningstiderna.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att väntetiden ska ha passerat när ansökan om uppehållstillstånd ges in. Om så inte är fallet bör ansökan avslås, om inte skäl för undantag föreligger.

Vissa undantag från väntetiden bör gälla

När anknytningspersonen är flykting och det är fråga om en relation som har etablerats före inresan i Sverige får det inte tillämpas någon väntetid (artikel 9.2 och 12.2 i familjeåterföreningsdirektivet). Det bör alltså införas ett undantag för dessa fall. Det bör krävas att anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting för att undantaget ska gälla.

Flera av remissinstanserna är kritiska till att subsidiärt skyddsbehövande inte likställs med flyktingar i sammanhanget och menar att det kan strida mot såväl direktivet som Sveriges konventionsåtaganden att inte undanta dem från kravet på väntetid på motsvarande sätt. Familjeåterföreningsdirektivet är inte tillämpligt på subsidiärt skyddsbehövande. Även om EU-kommissionen i sina riktlinjer för tillämpningen av direktivet uppmanar medlemsstaterna att anta bestämmelser som ger subsidiärt skyddsbehövande liknande rättigheter som flyktingar, finns det alltså inte någon skyldighet enligt direktivet att undanta subsidiärt skyddsbehövande från kravet på vistelsetid.

Det kan däremot inte uteslutas att det i ett enskilt fall skulle stå i strid med svenska konventionsåtaganden att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning till en subsidiärt skyddsbehövande med hänvisning till att kravet på väntetid inte är uppfyllt (jfr artikel 8 och 14 i Europakonventionen samt artikel 2 i barnkonventionen). Som framgår nedan kommer det dock finnas möjlighet att inom ramen för prövningen medge undantag från kravet på väntetid vid särskilda skäl. Det möjliggör en individuell bedömning av varje sökandes situation utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, med beaktande av relevant praxis från t.ex. EU-domstolen och Europadomstolen (jfr prop. 2023/24:18 s. 20).

Oavsett anknytningspersonens skyddsstatus bör väntetid inte heller gälla i ärenden som avser familjeåterförening mellan ett ensamkommande barn och barnets förälder. En annan ordning skulle inte bara skjuta upp möjligheten till familjeåterförening för barn med status som subsidiärt skyddsbehövande utan även helt undanröja den möjligheten för vissa äldre barn. En sådan ordning skulle kunna ifrågasättas utifrån såväl Europakonventionen som barnkonventionen och sannolikt också innebära svåra gränsdragningar för Migrationsverket. För att undvika att väntetiden får orimliga resultat bör den inte heller tillämpas om ärendet gäller uppehållstillstånd för ett barn som har fötts i Sverige och som åberopar anknytning till en förälder som sammanbor med barnet. Väntetiden bör inte heller tillämpas i de förlängningssituationer som behandlas i avsnitt 5 (se lagförslaget under 2.1 och den föreslagna 5 kap. 3 g § 2 utlänningslagen).

Förutom de nu nämnda situationerna bör det finnas möjlighet att göra undantag från väntetiden i andra situationer där det med hänsyn till omständigheterna inte framstår som rimligt att uppställa ett sådant krav. Undantag bör få medges om det finns särskilda skäl. Genom den möjligheten kommer det att finnas utrymme för Migrationsverket att göra de proportionalitetsöverväganden som krävs. Vid åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa och orimliga konsekvenser i enskilda fall kan därmed undvikas. Vid bedömningen av om särskilda skäl för undantag föreligger bör hänsyn tas till situationen som helhet. Möjligheten att göra undantag bör vara större i ärenden som rör barn, exempelvis då ett barn ansöker om uppehållstillstånd på grund av

anknytning till en förälder. Det bör även kunna bli aktuellt att göra undantag i andra särskilt ömmande fall. Exempelvis bör det, som *Myndigheten för delaktighet* påpekar, kunna bli aktuellt när anknytningspersonen eller den anhörige har en funktionsnedsättning. Genom möjligheten att göra undantag från väntetiden bedömer regeringen att förslaget tillräckligt beaktar Sveriges skyldigheter enligt barnkonventionen och Europakonventionen.

7 Ett skärpt försörjningskrav

7.1 Försörjningskravet bör höjas men även fortsatt vara knutet till förbehållsbeloppet vid löneutmätning

Regeringens bedömning

Försörjningskravet bör även fortsättningsvis regleras på lägre normnivå än lag och vara knutet till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön. Nivån för försörjningskravet bör dock höjas.

Arbetsrelaterad ersättning som lämnas tillfälligt under pågående anställning bör jämföras med lön. Inkomst från subventionerad anställning, ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller aktivitetsstöd bör inte få beaktas. Inte heller andra ersättningar med anledning av arbetslöshet bör få beaktas.

Vid tillämpningen av försörjningskravet bör även fortsatt utgångspunkt tas i förbehållsbeloppet för hela hushållet.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen bedömer inte att försörjningskravets nivå bör höjas. Utredningen bedömer att ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller annan liknande arbetsrelaterad ersättning även fortsättningsvis ska jämföras med lön.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över bedömningen. *Länsstyrelsen Dalarnas län* och *Länsstyrelsen Örebro län* delar bedömningen att försörjningskravet bör vara knutet till förbehållsbeloppet och att kravet inte bör höjas. Även *Länsstyrelsen Västernorrlands län*, *Institutet för mänskliga rättigheter*, *Svenska Röda Korset* och *Rädda Barnen* anser att försörjningskravet inte bör höjas. De anför bl.a. att försörjningskravet kan förhindra familjeåterförening. *Hagfors kommun*, *Nacka kommun* och *Skellefteå kommun* anser att försörjningskravet kan stärka inkludering och etablering i samhället. *Migrationsverket* efterfrågar att det i lag regleras vilken krets personer som anknytningspersonen ska kunna försörja. *Myndigheten för delaktighet* menar att effekten av att

bidrag inte räknas in särskilt kan drabba personer med funktionsnedsättning. *Förvaltningsrätten i Luleå* efterfrågar en analys av hur försörjningskravet ska förstås och tillämpas när det t.ex. finns delade bostadskontrakt, särkullbarn eller gemensam förmögenhet hos äkta makar. *Asylrättscentrum* efterfrågar att inkomst från en partner som bor tillsammans med anknytningspersonen ska kunna räknas in.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens bedömning att försörjningskravet bör höjas och bedömningen i fråga om vilken inkomst som bör få beaktas. I promemorian föreslås att försörjningskravet vid anhöriginvandring ska vara uppfyllt om anknytningspersonens lön efter avdrag för preliminär skatt uppgår till 1,30 gånger normalbeloppet vid utmätning av lön och bostadskostnaden.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Justitiekanslern*, *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Kammarrätten i Stockholm*, har inga synpunkter i sak. *Nacka kommun* menar att åtgärden att höja försörjningskravet skulle kunna vara ett steg i rätt riktning för att motverka utanförskap. *Barnombudsmannen* instämmer i att ett skärpt försörjningskrav kan motverka ekonomisk utsatthet för barn men kan samtidigt riskera att familjeåterförening blir omöjlig. *Arbetsförmedlingen* tillstyrker den föreslagna utformningen av försörjningskravet men tar inte ställning till den föreslagna nivån. Myndigheten anser att ersättning från arbetslöshetsförsäkring bör jämföras med lön.

En majoritet av remissinstanserna, däribland *Asylrättscentrum*, *Barnombudsmannen*, *Delegationen för migrationsstudier*, *Sveriges advokatsamfund* och de länsstyrelser som har yttrat sig, avstyrker förslagen. Flera av de kritiska remissinstanserna, t.ex. *Delegationen för migrationsstudier* och *Svenska Röda Korset*, menar att förslagen inte kommer att gynna integrationen utan snarare hämma den. Vidare menar flera remissinstanser, däribland *Civil Rights Defenders* och *Institutet för mänskliga rättigheter*, att förslagen kommer att ha negativa effekter för enskilda, t.ex. i form av försämrad psykisk hälsa. Flera remissinstanser, däribland *Delegationen för migrationsstudier*, *Diskrimineringsombudsmannen* och *Jämställdhetsmyndigheten*, menar att förslagen särskilt kan påverka kvinnor negativt. Många remissinstanser, som *Barnombudsmannen* och *Svenska kyrkan*, befarar att förslagen ska negativt påverka barn och barns intressen och pekar i det sammanhanget på betydelsen av Barnkonventionen. Vissa remissinstanser, som *Civil Rights Defenders*, *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Sveriges advokatsamfund*, ifrågasätter om förslagen är förenliga med familjeåterföreningsdirektivet och Europakonventionen. Även *Migrationsverket* befarar att vissa beslut kan komma att stå i strid med direktivet och konventionen. Sveriges advokatsamfund ifrågasätter logiken i förslagen, bl.a. mot bakgrund av att förbehållsbeloppet vid utmätning i andra sammanhang anses tillräckligt för att leva på. Andra remissinstanser, t.ex. *Almega*, *Svenskt Näringsliv* och *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)*, ser en risk för att förslagen kan

negativt påverka företagens kompetensförsörjning, särskilt i fråga om effekten att en arbetskraftsinvandrare som får permanent uppehållstillstånd kommer att omfattas av det höjda försörjningskravet. Migrationsverket menar på liknande sätt att den effekten kan leda till att fler arbetskraftsinvandrare väljer att lämna landet och till fler ärenden hos myndigheten. Myndigheten bedömer vidare att förslaget om att höja försörjningskravet kan medföra att myndigheten i större utsträckning än hittills kommer att behöva avgöra om det är möjligt att göra undantag från försörjningskravet, vilket kan komplicera handläggningen och påverka handläggningstiderna. Myndigheten efterfrågar vidare en större överensstämmelse mellan de olika försörjningskraven i utlänningslagstiftningen, liksom förtydliganden av "tillfälliga" ersättningar som ska jämföras med lön. Enligt myndigheten kan en följd av förslaget i fråga om vilka inkomster som ska beaktas bli att inkomstgrundad ålderspension inte kan beaktas, vilket kan försvåra familjeåterförening mellan pensionärer och deras anhöriga.

Skälen för regeringens bedömning

De senaste årens omfattande invandring har bidragit till att Sveriges befolkning har vuxit snabbt under 2000-talet. Integrationsproblemen är betydande och det är alltför många som fastnar i utanförskap trots många år i Sverige. Att kunna försörja sig själv har stor betydelse för en persons möjligheter att vara en del av det svenska samhället. Att se över och skärpa reglerna om försörjningskrav vid anhöriginvandring är ett viktigt led i arbetet med att komma till rätta med de nuvarande problemen med bristande integration och växande utanförskap.

Enligt huvudregeln i hittillsvarande 5 kap. 3 b § utlänningslagen får uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlännen och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlännen. Regeln stämmer överens med artikel 7.1 c i familjeåterföreningsdirektivet, där det framgår att en medlemsstat får kräva att anknytningspersonen har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja anknytningspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Vidare framgår av artikel 7.1 a att en medlemsstat får kräva att anknytningspersonen har en bostad som anses normal för en familj av jämförbar storlek i samma område och som uppfyller medlemsstatens gällande allmänna bestämmelser om säkerhet och sanitära förhållanden.

Försörjningskravet är uppfyllt om anknytningspersonen har en lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken. Beräkningen ska göras med beaktande även av vad som behövs för försörjning av utlännen. Kravet är också uppfyllt om anknytningspersonen har inkomster från näringsverksamhet eller en förmögenhet som han eller hon kan försörja sig och utlännen på (se 4 kap. 4 d § utlänningsförordningen).

Löneutmätning är en form av utmätning som innebär att arbetsgivaren håller inne en del av gäldenärens lön och betalar ut den till Kronofogde-

myndigheten. Kronofogdemyndigheten fastställer ett förbehållsbelopp som gäldenären får behålla och som syftar till att gäldenären inte ska behöva leva under en skälig levnadsnivå. Förbehållsbeloppet är alltså en form av existensminimum som består av bostadskostnaden och ett normalbelopp. Normalbeloppet ska täcka vanliga levnadskostnader som exempelvis mat, kläder, telefon och hushållsel. För 2026 uppgår normalbeloppet till 6 243 kronor i månaden för en ensamstående vuxen, 10 314 kronor för två sammanlevande makar och 18 322 kronor för två sammanlevande makar och två barn (7–10 år), se Kronofogdemyndighetens föreskrifter om bestämmande av förbehållsbeloppet vid löneutmätning under 2026 (KFMFS 2025:1). Normalbeloppet för barn är olika beroende på barnens ålder. Vilken inkomst som krävs för att försörjningskravet ska vara uppfyllt kan alltså variera beroende på familjens storlek och anknytningspersonens boendekostnader.

Att knyta försörjningskravet till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön har flera fördelar. Det är ett redan befintligt och väl inarbetat referensbelopp som årligen räknas upp baserat på konsumentprisindex och som på ett flexibelt sätt kan anpassas till olika familjekonstellationer. Försörjningskravet bör därför även fortsättningsvis vara knutet till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön.

Försörjningskravet, som infördes 2010, syftar framför allt till att stärka integrationen. I förarbetena uttalas bl.a. att avgörande faktorer för en god integration är arbete, språkkunskaper och bostad för den egna familjen. Om anknytningspersonen redan har etablerats i samhället genom att han eller hon är egenförsörjande och har en bostad främjas även de nyanlända familjemedlemmarnas integration (prop. 2009/10:77 s. 19 och prop. 2023/24:18 s. 17). Den bedömningen gäller fortfarande. Samtidigt kan det konstateras att problemen med bristande integration och ett växande utanförskap kvarstår.

Som ett led i arbetet med att komma till rätta med de problem som tidigare års omfattande invandring har skapat bör därför försörjningskravets nivå höjas. Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Delegationen för migrationsstudier*, *Sveriges advokatsamfund* och *Institutet för mänskliga rättigheter*, menar att ett höjt försörjningskrav riskerar att hindra familjeåterförening. Ett höjt försörjningskrav kan förstås leda till att färre uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning. Det är samtidigt viktigt att personer som kommer till landet har en tillräcklig försörjning. Det bidrar till en minskad risk för utanförskap för de anhöriga som beviljas uppehållstillstånd. Den risken skulle enligt regeringens bedömning minska ytterligare med ett högre försörjningskrav. Regeringen delar alltså inte den uppfattning som vissa remissinstanser, t.ex. *Delegationen för migrationsstudier* och *Svenska Röda Korset*, ger uttryck för, att försörjningskravet – eller en höjning av det – riskerar att hämma integrationen.

Försörjningskravet bör utformas på ett sådant sätt att ingen anhörig-
invandrare ska räknas som fattig eller riskera fattigdom vid ankomsten till Sverige. Ett försörjningskrav som motsvarar 1,30 gånger normalbeloppet vid löneutmätning stämmer enligt regeringens uppfattning bättre överens med den ambitionen än dagens nivå. Därmed innebär kravet att anknytningspersonen eller hans eller hennes familjemedlemmar inte blir en belastning för det sociala förmånssystemet om uppehållstillstånd för

familjeåterförening beviljas. Det är förenligt med både familjeåterföreningsdirektivet och artikel 8 i Europakonventionen att ha ett försörjningskrav som villkor för familjeåterförening, under förutsättning att kravet och tillämpningen i det enskilda fallet uppfyller kraven på proportionalitet. Enligt regeringens uppfattning kan varken direktivet eller konventionen anses innebära att försörjningskravet inte får vara högre än andra mått på existensminimum som kan förekomma, t.ex. förbehållsbeloppet vid utmätning. Tvärtom måste den närmare nivån på ett försörjningskrav ligga inom den bedömningsmarginal som tillkommer varje stat när den reglerar villkoren för anhöriginvandring. En rimlig höjning av kravet kan därför inte i sig vara i strid med eller äventyra familjeåterföreningsdirektivets syfte. Att det ska kunna göras en bedömning i det enskilda fallet gäller oavsett och tar sig uttryck i möjligheten att göra undantag från kravet.

Nivån på försörjningskravet bör även fortsättningsvis regleras på lägre normnivå än lag. I samband med att höjningen genomförs bör behovet av övergångsbestämmelser beaktas. I promemorian Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring föreslås i det avseendet att det skärpta försörjningskravet under en övergångsperiod om 12 månader inte ska gälla för förlängningsansökningar av uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet.

Det höjda försörjningskravet bör gälla vid anhöriginvandring enligt de allmänna reglerna i 5 kap. utlänningslagen. Det innebär att en arbetskraftsinvandrare som har fått permanent uppehållstillstånd omfattas, vilket vissa remissinstanser, som *Almega* och *Svenskt Näringsliv*, menar kan leda till en minskad vilja för högkvalificerad arbetskraft att stanna i Sverige. Enligt regeringens uppfattning är det dock en rimlig utgångspunkt att en arbetstagare får bättre villkor ju längre en anställning varar. När en utlänning väl beviljas ett permanent uppehållstillstånd bör han eller hon ha goda möjligheter att klara ett högre försörjningskrav. Att försörjningskravet vid anhöriginvandring kan komma att bli något högre när anknytningspersonen har beviljats permanent uppehållstillstånd bedöms därför, särskilt inte för högkvalificerade personer, innebära några hinder. Vissa remissinstanser, som *Diskrimineringsombudsmannen*, menar att ett höjt försörjningskrav särskilt påverkar kvinnor negativt. Att det finns skillnader i den generella lönenivån mellan kvinnor och män är enligt regeringens mening inte ett tillräckligt skäl mot att höja försörjningskravet. Det är dessutom särskilt angeläget att fler personer i gruppen utrikes födda kvinnor får en egen inkomst och strävar efter att upprätthålla en hög nivå av deltagande på arbetsmarknaden, t.ex. genom att gå från deltids- till heltidsarbete. Förändringarna av försörjningskravet skulle, som *Migrationsverket* är inne på, initialt kunna innebära en ökad arbetsbörda för myndigheten. Den effekten förväntas dock avta över tid.

Vid tillämpningen av försörjningskravet vid anhöriginvandring har hittills ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller annan liknande arbetsrelaterad ersättning jämförts med lön. För uppfyllande av kravet beaktas också om anknytningspersonen har inkomster från näringsverksamhet eller en förmögenhet som han eller hon kan försörja sig och utlänningen på (4 kap. 4 d § utlänningsförordningen). I promemorian Ett skärpt försörjningskrav vid anhöriginvandring föreslås vissa ändringar när det gäller vilka inkomster som kan uppfylla försörjningskravet.

Försörjningskravet vid anhöriginvandring i 5 kap. utlänningslagen bör enligt regeringens uppfattning utformas så att det ger incitament för anknypningspersonen att etablera sig på arbetsmarknaden. Utgångspunkten bör därför vara att anknypningspersonen har lön från arbete som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till den föreslagna nivån. Vilka inkomster som därutöver ska få beaktas bör utformas i likhet med vad som redan gäller vid anhöriginvandring till en arbetskraftsinvandrare, EU-blåkortsinnehavare eller ICT-tillståndsinnehavare (se 4 kap. 4 c § utlänningsförordningen).

Att beakta inkomster från subventionerad anställning, ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller aktivitetsstöd kan inte sägas ge incitament för att etablera sig på arbetsmarknaden. Det påverkas inte av att, som vissa remissinstanser lyfter, ersättning från arbetslöshetsförsäkring bygger på att personen tidigare har arbetat. Sådana inkomster bör därför inte beaktas. Inte heller andra ersättningar med anledning av arbetslöshet bör beaktas. Arbetsrelaterad ersättning som lämnas tillfälligt under pågående anställning bör däremot jämföras med lön. Det kan t.ex. handla om sjukpenning eller föräldrapenning (jfr SOU 2025:1 s. 323). *Migrationsverket* efterfrågar ett förtydligande av vad ”tillfälligt” innebär i det här sammanhanget. Det väsentliga för den bedömningen bör enligt regeringens mening vara att ersättningen betalas under pågående anställning och att den enskilde förväntas återgå i tjänst och få lön som vanligt. Om det inte finns någon förutsebar möjlighet för den enskilde att återgå i arbete bör det i stället bli fråga om att göra undantag från försörjningskravet (se nedan). Detsamma gäller i en situation då anknypningspersonen har inkomst från en subventionerad anställning till följd av en funktionsnedsättning. I de situationer det skulle vara orimligt att inte medge anhöriginvandring finns alltså möjligheten att göra undantag från försörjningskravet. Vad gäller den fråga om reglernas effekter för personer med funktionsnedsättning som bl.a. *Myndigheten för delaktighet* lyfter, finns alltså möjligheten att i det enskilda fallet göra undantag. Detsamma gäller för ålderspensionärer.

Subventionerade anställningar kan ha positiva effekter på nyanländas arbetsrelevanta lärande (SOU 2025:1 s. 325). Att undanta den typen av inkomst vid prövningen av om försörjningskravet är uppfyllt kan minska incitamenten att delta i sådana anställningar och därigenom motverka syftet med förslaget. Avsikten med t.ex. nystartsjobb, introduktionsjobb och etableringsjobb är dock att dessa ska vara temporära och leda till etablering på den reguljära arbetsmarknaden. Det eventuella hindret mot familjeåterförening är alltså tillfälligt. I och med förslaget om en vistelsetid om minst två år för vissa anknypningspersoner (se avsnitt 6) bör dessutom anknypningspersonen ha goda förutsättningar att hinna etablera sig på arbetsmarknaden.

Även fortsättningsvis bör kravet kunna vara uppfyllt om anknypningspersonen har inkomster från näringsverksamhet eller en förmögenhet som han eller hon kan försörja sig och familjemedlemmen på. Enligt Migrationsverkets hittillsvarande praxis bör det då i princip vara fråga om likvida medel eller tillgångar som snabbt kan avyttras. Om sökanden kan visa att anknypningspersonen har löpande månadsvisa inkomster, t.ex. hyresintäkter från fastighetsuthyrning, kan dessa räknas med i

bedömningen under förutsättning att den sammantagna försörjningsförmågan är varaktig.

Vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt beaktas inte bidrag av olika slag. Vissa bidrag kan beaktas i sänkande riktning när förbehållsbeloppet fastställs, dvs. när det bestäms vilken nivå som anknytningspersonens inkomster måste uppgå till för att försörjningskravet ska anses uppfyllt. Den ordningen behöver inte ändras.

Vid tillämpningen av försörjningskravet bör utgångspunkten även fortsättningsvis vara det förbehållsbelopp som gäller för hela hushållet. Det omfattar, som *Migrationsverket* påpekar, anknytningspersonen och utlänningen, liksom barn som anknytningspersonen är skyldig att försörja (se rättsfallet MIG 2019:22). Till skillnad från Migrationsverket bedömer regeringen att detta inte behöver anges i lag. I stället bör, liksom hittills, den närmare utformningen av försörjningskravet avgränsas i förordning och genom rättstillämpningen (jfr prop. 2020/21:191 s. 105 och 106). Detsamma gäller de frågor om tillämpningen som *Asylrättscentrum* och *Förvaltningsrätten i Luleå* lyfter fram.

7.2 Undantagen från försörjningskravet ska begränsas

Regeringens förslag

Undantaget från försörjningskravet om det finns särskilda skäl ska begränsas. I ärenden som avser uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo ska det som huvudregel i stället krävas synnerliga skäl för att undantag ska kunna göras.

När anknytningspersonen är flykting ska försörjningskravet gälla om familjeåterförening är möjlig i ett tredje land till vilket anknytningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Justitiekanslern* och *Kriminalvården*, har inga synpunkter på förslagen. Andra remissinstanser, exempelvis *Asylrättscentrum*, *Civil Rights Defenders*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Delegationen för migrationsstudier*, avstyrker förslagen. Civil Rights Defenders anser att ett annorlunda försörjningskrav för vissa blivande makar och sambor kan vara diskriminerande. *Diskrimineringsombudsmannen* menar också att förslaget kan ha en diskriminerande effekt, genom att begränsningen kan drabba samkönade par i större utsträckning. *Förvaltningsrätten i Göteborg* efterfrågar förtydliganden av vad som ska anses utgöra synnerliga skäl. *Myndigheten för delaktighet* anser att det tydligt bör framgå att funktionsnedsättning kan vara ett giltigt skäl för att göra undantag. *Svenskar i Världen* tillstyrker att möjligheten

till undantag vid väletablerade relationer behålls men menar att utlandssvenskar med nyare relationer riskerar att i högre grad omfattas av försörjningskravet. *UNHCR* menar att bevisbördan för att familjeåterförening är möjlig i ett tredje land ligger på den stat som tillämpar försörjningskravet.

Skälen för regeringens förslag

Undantaget vid särskilda skäl bör begränsas

Enligt hittillsvarande 5 kap. 3 f § utlänningslagen får det, utöver vad som följer av 5 kap. 3 c–3 e §§ samma lag, göras undantag från försörjningskravet helt eller delvis, om det finns särskilda skäl. En tillämpning av denna ventilbestämmelse kan bli aktuell för personer som i och för sig har rätt till familjeåterförening men som av olika skäl inte kan uppfylla försörjningskravet. Det kan vara fråga om äldre personer som har lämnat arbetsmarknaden eller personer med varaktiga funktionsnedsättningar, vilket *Myndigheten för delaktighet* särskilt lyfter fram. Därutöver kan den tillämpas när anknytningspersonen är flykting och det på grund av särskilda omständigheter framstår som objektivt sett ursäktligt att en ansökan om familjeåterförening ges in efter tremånadersfristen (prop. 2023/24:18 s. 21–23).

Att ventilbestämmelsen är tänkt att tillämpas i undantagssituationer framgår av kravet på särskilda skäl. Bestämmelsen gör det möjligt att göra en sådan individuell bedömning av varje sökandes situation som krävs enligt EU-rätten. Eftersom det, som *Asylrättscentrum* påpekar, redan handlar om en tillämpning i rena undantagssituationer finns det inte skäl att generellt ändra undantagets utformning. Däremot finns det anledning att införa ett högre krav för undantag i sådana ärenden där grunden för uppehållstillstånd typiskt sett är svagare. Det kan då vara mer motiverat att upprätthålla ett strikt försörjningskrav, eftersom banden mellan personerna – och därmed grunden för familjeåterförening – typiskt sett är svagare.

Det är i allmänhet i de ärenden som avser en blivande make eller sambo som skälen för familjeåterförening är svagare. I de fallen bör ett undantag från försörjningskravet enligt regeringens mening kräva synnerliga skäl, vilket innebär att omständigheterna måste vara mycket speciella för att avsteg från huvudregeln ska göras. Om anledningen till att paret inte har kunnat leva tillsammans i hemlandet är att det har varit förenat med synnerliga svårigheter på grund av att relationen inte accepteras där bör det dock räcka med särskilda skäl. En annan ordning skulle försämra möjligheterna för exempelvis samkönade par att återförenas i Sverige. Genom att denna situation regleras särskilt motverkas den effekt som *Diskrimineringsombudsmannen* befarar. Till skillnad från vad *Civil Rights Defenders* menar är det inte fråga om ett annat försörjningskrav för blivande makar och sambor, utan om en begränsning av möjligheten att göra undantag från kravet. Eftersom den begränsningen bygger på hur väletablerad relationen är, vilket är centralt för anhöriginvandringen, kan det inte anses vara diskriminerande.

I ärenden som avser anknytningspersonens make, sambo eller barn bör det även fortsatt vara möjligt att göra undantag från försörjningskravet om det finns särskilda skäl. Vidare bör undantag kunna göras vid särskilda

skäl i ärenden som avser nära anhöriga som har levt eller lever i hushållsgemenskap med anknytningspersonen och där ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna föreligger.

En anpassning till familjeåterföreringsdirektivet

Av artikel 17 i familjeåterföreringsdirektivet följer att medlemsstaterna måste göra en individuell bedömning i varje enskilt fall av om familjeåterförering ska beviljas. Att en medlemsstat inte får avslå en ansökan om familjeåterförering enbart med hänvisning till att anknytningspersonens inkomster är lägre än ett visst beslutat referensbelopp, utan en individuell prövning, framgår också av EU-domstolens praxis (dom Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, punkt 48). Att ett krav på försörjning som villkor för familjeåterförering måste tillämpas med flexibilitet framgår även av Europadomstolens praxis.

I utlänningslagen finns flera undantag från försörjningskravet. De gäller när anknytningspersonen är ett barn (5 kap. 3 c § första stycket), när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, en annan EES-stat eller Schweiz vid väletablerade förhållanden (5 kap. 3 c § andra stycket) och när utlänningspersonen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och bor tillsammans med barnet i Sverige (5 kap. 3 e §). För skyddsbehövande finns det ytterligare regler i 5 kap. 3 d § utlänningslagen. Vidare kan undantag göras, helt eller delvis, om det finns särskilda skäl (5 kap. 3 f § samma lag).

De undantag från försörjningskravet som enligt 5 kap. 3 c och 3 e §§ utlänningslagen gäller i särskilda situationer bör, som utredningen föreslår, fortsätta att gälla.

Enligt 5 kap. 3 d § utlänningslagen tillämpas försörjningskravet för flyktingar endast i vissa situationer. Så är fallet för det första om ansökan om familjeåterförering görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting. För det andra gäller försörjningskravet om familjeåterförering är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till. För det tredje gäller det om utlänningspersonen inte har bott tillsammans utomlands en längre tid och det inte heller på något annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Enligt artikel 12.1 i familjeåterföreringsdirektivet gäller dock att det får ställas krav på att flyktingen eller dennes familjemedlemmar ska styrka att villkoren i artikel 7 är uppfyllda – vilket bl.a. innefattar kravet på stabila och regelbundna försörjningsmedel – om familjeåterförering är möjlig i ett tredjeland med vilket anknytningspersonen och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning.

Förutsättningarna för anhöriginvandring bör begränsas. Det svenska undantaget från försörjningskravet som hänvisar till ett tredjeland som familjen har en särskild anknytning till, är mer förmånligt än vad familjeåterföreringsdirektivet kräver. Bestämmelsen bör därför enligt regeringens mening anpassas till direktivet. Vissa remissinstanser lyfter fram att utredningens förslag strider mot familjeåterföreringsdirektivets syften. Direktivet kan emellertid inte förstås som att det hindrar alla begränsningar av anhöriginvandringen. Tvärtom ger direktivet med-

lemsstaterna förutsättningar att införa sådana begränsningar. De förutsättningarna får dock inte användas på ett sätt som äventyrar direktivets syfte (jfr EU-domstolens uttalande i dom Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, punkt 43).

Regeringens förslag innebär en inskränkning av undantaget från försörjningskravet men medför inte att familjeåterförening är utesluten och kan inte anses äventyra direktivets syfte. Undantaget bör alltså utformas så att försörjningskravet gäller även för flyktingar, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som anknytningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning till.

7.3 Försörjningskravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

Regeringens förslag

Försörjningskravet ska tillämpas även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning. Det ska vara möjligt att göra undantag från kravet.

Regeringens bedömning

Vid bedömningen av om kravet är uppfyllt i en förlängningssituation bör även familjemedlemmens och andra hushållsmedlemmars försörjningsförmåga kunna beaktas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna

Vissa remissinstanser, som *Justitiekanslern* och *Kriminalvården*, har inga synpunkter på förslaget. *Arbetsförmedlingen* tillstyrker förslaget och anför att ett tydligt försörjningskrav kan främja etableringen på arbetsmarknaden och skapa starkare incitament till egen försörjning. Arbetsförmedlingen ser dock en risk för att personer som behöver vidareutbilda sig eller validera sina kunskaper avstår från detta till förmån för mindre kvalificerade arbeten. De flesta av remissinstanserna, däribland *Asylrättscentrum*, *Barnombudsmannen*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Sveriges advokatsamfund* och de länsstyrelser som har yttrat sig, avstyrker förslaget. Flera av dem anför att förslaget riskerar att skapa inläsnings effekter och ett ökat beroende av arbetsgivaren, motverka vidareutbildning och orsaka osäkerhet och stress hos de berörda personerna. Vissa remissinstanser, däribland *Bodens kommun* och *Delegationen för migrationsstudier*, menar att förslaget kan motverka integration. Flera remissinstanser menar att särskilt barn och kvinnor kan påverkas negativt av förslaget. *Barnombudsmannen* ser en risk för en negativ påverkan på barns rättigheter. *Asylrättscentrum* menar att förslaget

kan leda till att hemmavarande barn över 18 år måste bidra till hushållets försörjning, vilket kan leda till personen inte anses vara i ett tillräckligt starkt beroendeförhållande till föräldern för att få behålla sitt uppehållstillstånd på grund av anknytning. Vissa remissinstanser, exempelvis *Civil Rights Defenders* och *Institutet för mänskliga rättigheter*, efterfrågar en bortre tidsgräns då kravet inte längre ska tillämpas. *Migrationsverket* efterfrågar mer vägledning för att avgöra betydelsen av att personen har brustit i att leva upp till försörjningskravet under föregående tillståndperiod. Migrationsverket efterfrågar vidare att undantag ska göras från försörjningskravet vid förlängning av uppehållstillstånd för anhöriga till utlänningar med rättigheter enligt det turkiska associeringsavtalet. *Sveriges advokatsamfund* anser att det behöver förtydligas att flyktingar är undantagna från försörjningskravet vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vidare efterfrågar Advokatsamfundet ett förtydligande av om den som har beviljats ett undantag från kravet vid den ursprungliga prövningen med automatik ska beviljas undantag vid en förlängningsprocess. *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* menar att det bör framgå av lagtexten att utrymmet för att tillämpa ett undantag från försörjningskravet är större vid förlängningsansökningar än vid förstagångsansökningar.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Övervägande skäl talar för ett försörjningskrav i förlängningssituationer

När försörjningskravet infördes i utlänningslagen gjordes bedömningen att kravet endast ska prövas vid ansökningstillfället och att den som en gång hade beviljats ett uppehållstillstånd i Sverige inte ska fräntas det, om det senare visar sig att kravet inte längre är uppfyllt (prop. 2009/10:77 s. 27). Motsvarande bedömning gjordes i efterföljande lagstiftningsärenden (prop. 2015/16:174 s. 76 och prop. 2020/21:191 s. 163). När försörjningskravet infördes var huvudregeln att anhöriga beviljades permanent uppehållstillstånd direkt. Det var alltså sällan aktuellt att göra en ny prövning av uppehållstillståndet. Det kan också av andra skäl ifrågasättas om den bedömning som gjordes då fortfarande är hållbar. Syftet med försörjningskravet är givetvis inte att det endast ska vara uppfyllt när frågan om uppehållstillstånd för den anhörige prövas första gången. För att vara meningsfullt måste kravet fortsätta att vara uppfyllt även därefter. Det kan nämligen dröja innan anhöriginvandringen själv har fått en varaktig egen försörjning. Fram till dess är han eller hon beroende av anknytningspersonens försörjning. Det finns redan ett krav på att anknytningspersonens inkomster måste ha en viss varaktighet. Hittills har det dock inte gjorts någon uppföljning av om kravet uppfylls.

Familjeåterföreningsdirektivet hindrar inte att försörjningskravet tillämpas också i förlängningssituationer, förutsatt att regleringen tillämpas på ett välvägt sätt. Det framgår av artikel 16.1 a i direktivet att medlemsstaterna får återkalla ett uppehållstillstånd eller avslå en ansökan om förnyelse av uppehållstillstånd för en familjemedlem, om villkoren i direktivet inte längre är uppfyllda. Vid prövningen av försörjningskravet vid en förnyelse av uppehållstillståndet är medlemsstaten skyldig att beakta familjemedlemmarnas bidrag till hushållets inkomst. EU-domstolen har vidare bekräftat att det är möjligt för medlemsstaterna att,

när villkoren i direktivet inte längre är uppfyllda, återkalla uppehållstillståndet för en familjemedlem eller avslå en ansökan om att förnya tillståndet (dom Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, punkt 37 och 38). Att det uttalandet, som *Asylrättscentrum* påpekar, gjordes i ett mål som handlade om en förstagsansökan saknar betydelse.

Att tillämpa försörjningskravet även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd skulle ha vissa likheter med den tidigare gällande ordningen med s.k. uppskjuten invandringsprövning, som innebar att permanent uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall beviljades först efter ett eller flera tidsbegränsade tillstånd. Den ordningen tillkom för att motverka missbruk (se prop. 1999/2000:43 s. 23 och 24). Eftersom det inte görs någon uppföljning av försörjningskravet inom ramen för det nuvarande regelverket, är det svårt att veta i vilken utsträckning det förekommer fusk och missbruk. Avsaknaden av uppföljning innebär en risk för att missbruk av regelverket inte upptäcks, något som i sig kan ge incitament till bristande regelefterlevnad. Att inte följa upp försörjningskravet kan dessutom medföra att incitamenten till självförsörjning minskar med tiden. Det kan motverka integrationen i samhället och bidra till utanförskap. Allt detta talar för att försörjningskravet ska tillämpas också vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Dessutom skulle det, som *Arbetsförmedlingen* och *Sundsvalls kommun* lyfter fram, innebära ett starkt incitament till egenförsörjning, vilket är eftersträvarsvårt i sig. Det kan också innebära vissa samhällsekonomiska vinster, om det bidrar till att personer i Sverige i högre grad håller sig självförsörjande. Kravet skulle exempelvis kunna skapa incitament för de berörda personerna att flytta till kommuner där möjligheterna att erhålla arbete och egen bostad är goda.

Övertygande skäl talar alltså för att tillämpa försörjningskravet även vid prövningen av om ett uppehållstillstånd ska förlängas. Det kan dock, som flera remissinstanser påpekar, uppstå vissa negativa effekter av förslaget. I de fall försörjningskravet inte är uppfyllt vid förlängningstillfället kommer det typiskt sett att medföra att uppehållstillståndet inte kan förlängas. Det är en ingripande effekt för dem som berörs. Men redan förekomsten av kravet kan få negativa effekter i form av påfrestning och oro. Det får antas gälla såväl för anknytningspersonen som för berörda familjemedlemmar. Barnfamiljer kan påverkas i högre utsträckning, eftersom försörjningskravet då är högre. Flera remissinstanser, däribland *Barnombudsmannen*, *Rädda Barnen* och flera länsstyrelser, lyfter fram förslagets konsekvenser för barn. Det kan samtidigt konstateras att det är positivt för barn att leva i ett hushåll med tillräcklig försörjning. Det är också positivt för ett barn att dess föräldrar blir en del av arbetsmarknaden och samhället i stort, i enlighet med de ändamål som delvis motiverar försörjningskravet. Det är därför inte möjligt att enkelt konstatera att förslaget har en negativ påverkan på barn, utan det är en mer komplex fråga än så. Därför är det också väsentligt, inte minst med beaktande av de krav som följer av barnkonventionen, att det går att göra en individuell bedömning i det enskilda fallet, där hänsyn ska tas till barnets intressen och bästa.

Vissa remissinstanser lyfter risken för inlåsnings effekter som kan uppstå om en anknytningsperson behöver prioritera enklare arbeten, som ger en inkomst, framför t.ex. vidareutbildning. Förslaget kan ha sådana effekter. Det kan dock ifrågasättas om det med någon styrka talar för att

anknytningspersonen och hans eller hennes anhöriga i stället ska behöva leva på inkomster som är lägre än försörjningskravet, eller genom olika former av bidrag. Det är nämligen följderna av att försörjningskravet inte är uppfyllt. Det kan dessutom vara möjligt att kombinera arbete med utbildning. Regeringen delar inte heller den uppfattning som lyfts fram av vissa remissinstanser, t.ex. *Civil Rights Defenders* och *Delegationen för migrationsstudier*, att förslaget av liknande skäl kan ha en integrationshämmande effekt. Tvärtom innebär arbete och egenförsörjning viktiga faktorer för integrationen. Några remissinstanser, däribland *Bodens kommun* och *Diskrimineringsombudsmannen*, menar att förslaget kan bli särskilt betungande för kvinnor, liksom andra grupper som generellt sett har lägre inkomster. Det finns dock redan ett försörjningskrav som ska vara uppfyllt vid den första ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning. Det kan inte förväntas vara svårare för personer i grupper som på ett generellt plan har lägre inkomster att behålla den inkomst som uppfyllde försörjningskravet vid den ursprungliga prövningen. Detta kan förvisso påverkas av att familjen har blivit större under tiden i Sverige. Regeringen bedömer också att försörjningskravet bör höjas (se avsnitt 7.1). Det kan innebära större svårigheter för vissa personer att uppfylla försörjningskravet vid en framtida förlängningssituation. Det är dock en allmän konsekvens av höjningen, som är godtagbar med hänsyn till dess syften. Det är dessutom särskilt angeläget att fler personer i gruppen utrikes födda kvinnor får en egen inkomst och strävar efter att upprätthålla en hög nivå av deltagande på arbetsmarknaden, t.ex. genom att gå från deltids- till heltidsarbete. Vid prövningen i en förlängningssituation bör dessutom även andra familjemedlemmars, t.ex. en makes, inkomster kunna beaktas (se strax nedan).

Intresset av att anknytningspersonen och hans eller hennes anhöriga kan försörja sig väger tungt. Det gör även intresset av att upptäcka missbruk och andra situationer där förutsättningarna för ett uppehållstillstånd inte längre finns. Dessa skäl överväger de negativa effekterna som förslaget kan antas innebära. Det måste också beaktas att det bör finnas en möjlighet att göra undantag från kravet i enskilda fall (se nedan). Försörjningskravet bör därför som utgångspunkt gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Det följer av artikel 16.1 a i familjeåterförordningsdirektivet att vid en förnyelse av ett uppehållstillstånd måste hänsyn tas till andra familjemedlemmars förmåga att bidra till hushållets försörjning. Vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, dvs. en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning till samma anknytningsperson (jfr rättsfallet MIG 2024:14), bör även utlänningens och andra familjemedlemmars inkomster beaktas. Det bör gälla oavsett ärendetyp. En sådan regel ökar också incitamenten för anhöriga att få en egen försörjning. För att den anhöriges inkomster ska räknas med vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt bör det dock, i likhet med vad som är fallet när det gäller anknytningspersonens inkomster, krävas att det är fråga om varaktiga inkomster. Med familjemedlemmar bör i sammanhanget förstås familjemedlemmar som ingår i hushållet, inte andra släktingar.

Asylrättscentrum och *Sveriges advokatsamfund* menar att förslaget kan leda till att hemmavarande barn över 18 år måste bidra till hushållets inkomster. Att en sådan anhörig har en egen inkomst kan i sin tur påverka

bedömningen av om det finns ett tillräckligt starkt beroendeförhållande mellan den anhörige och anknytningspersonen, vilket kan tala emot att ett fortsatt uppehållstillstånd ska beviljas. I avsnitt 5 föreslår regeringen att uppehållstillstånd ska kunna beviljas den som är under 21 år och som tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning. Någon bedömning av beroendeförhållandet behöver då inte göras. Den som däremot är 21 år eller äldre och som har en egen inkomst har inte längre en sådan stark anknytning till anknytningspersonen som motiverar ett fortsatt uppehållstillstånd på den grunden. Det kommer alltså inte att vara aktuellt att pröva försörjningskravet i förhållande till en sådan person. Det kan vara så att en anhörig som är under 21 år inte ingår i anknytningspersonens hushåll. Försörjningskravet bör ändå gälla men som vid alla förlängningssituationer bör den anhöriges inkomster kunna beaktas. Vad gäller kravet på tillräcklig bostad bör det beaktas att den anhörige har en egen bostad.

Försörjningskravet bör även i en förlängningssituation bedömas framåtblickande. Trots det kommer tillämpningen av kravet vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd delvis att ha karaktär av uppföljning. Om det vid förlängningstillfället visar sig att anknytningspersonens försörjningsförmåga under tillståndstiden varit lägre än kravet, bör det kunna få betydelse för möjligheterna att få förlängt uppehållstillstånd.

Migrationsverket efterfrågar mer vägledning angående betydelsen av att det har förekommit brister i försörjningskravet under föregående tillståndsperiod. Sådana brister kan få betydelse för prognosen om framtiden. Om anknytningspersonen inte har lyckats behålla den försörjningsnivå som kunde förutses vid den första prövningen, kan det tala för att nivån inte heller kan upprätthållas för framtiden. Det måste då bedömas varför försörjningen har varit lägre och huruvida orsaken till det fortfarande är aktuell. Om t.ex. anknytningspersonen på grund av sjukdom eller föräldraledighet har haft en lägre inkomst under en period behöver det inte ha någon betydelse för framtiden. Detsamma kan gälla om t.ex. anknytningspersonen på grund av det allmänna konjunkturläget har varit utan arbete en period, och konjunkturen har förbättrats vid det andra prövningstillfället. Om det däremot inte framkommer något godtagbart skäl till att anknytningspersonen inte har arbetat så mycket som han eller hon har kunnat, kan det tala för att försörjningskravet inte kommer att kunna uppnås i framtiden. Särskilt bör detta gälla om det visar sig att det tidigare beslutet har meddelats på grundval av felaktiga uppgifter. Om det medvetet har lämnats oriktiga uppgifter kan det i sig ha betydelse för den nya prövningen (5 kap. 17 a § 1 utlänningslagen, jfr rättsfallet MIG 2014:5).

Det måste alltid göras en helhetsbedömning av om försörjningskravet är uppfyllt, med beaktande av bl.a. artikel 8 i Europakonventionen. I författningss kommentaren beskrivs närmare hur regleringen är avsedd att tillämpas.

Regeringen har i propositionen Skärpta och tydligare krav påandel för uppehållstillstånd föreslagit att möjligheterna att återkalla uppehållstillstånd ska utökas (prop. 2025/26:264). Det föreslås bl.a. en reglering som gör det möjligt att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger. Bedömningen av om ett tillstånd får återkallas ska motsvara den som ska göras vid förlängning av ett tillstånd (s. 75 och 124). Det innebär att om det för ett visst uppehållstillstånd

finns särskilda villkor som bara gäller vid det första ansökningstillfället, ska det förhållandet att utläningen inte uppfyller dem inte beaktas.

Hittills har försörjningskravet endast prövats vid den ursprungliga ansökan. Uppehållstillståndet för den anhörige får alltså inte återkallas med stöd av den föreslagna bestämmelsen, på grund av att försörjningskravet inte längre är uppfyllt. I och med det nu aktuella förslaget om att tillämpa försörjningskravet även vid prövningen av ett förnyat uppehållstillstånd skulle det dock bli möjligt att återkalla ett uppehållstillstånd på den grunden. Det är en i sig rimlig ordning. Prövningen av om ett uppehållstillstånd ska få återkallas ska motsvara prövningen av om tillståndet ska förlängas. Det innebär i fråga om försörjningskravet att bedömningen ska vara framåtblickande. För att ett uppehållstillstånd ska få återkallas på grund av att försörjningskravet inte har varit uppfyllt måste alltså orsaken till bristen bedömas. Om t.ex. anknytningspersonen har varit utan arbete en kortare period men vid prövningstillfället åter har en inkomst som uppfyller försörjningskravet, finns det sällan anledning att återkalla den anhöriges uppehållstillstånd. Det kan också bli aktuellt att göra undantag från försörjningskravet i en sådan situation, på samma sätt som vid prövningen av om uppehållstillståndet ska förnyas.

Tillämpningen av undantagen i en förlängningssituation

Samma möjligheter till undantag från försörjningskravet bör gälla i en förlängningssituation som vid en förstagångsansökan. Flera av undantagen är sådana att förutsättningar för att bevilja undantag kommer att finnas även vid en förlängning. Som *Sveriges advokatsamfund* påpekar bör t.ex. flyktingar vara undantagna från försörjningskravet under samma förutsättningar som vid den ursprungliga ansökan. Vid en tillämpning av undantaget vid särskilda eller synnerliga skäl kan dock förlängningssituationen ge upphov till särskilda och delvis nya överväganden jämfört med den ursprungliga prövningen. Inte minst kan det vara fallet när anknytningspersonen är skyddsbehövande men inte omfattas av de särskilda undantag som under vissa förutsättningar gäller för den gruppen. Även i situationer som inte direkt omfattas av skyddsgrundsförordningens regler om familjesammanhållning behöver skyddet för familjeliv enligt Europakonventionen och bestämmelserna i barnkonventionen samt, för flyktingar, artikel 17 i familjeåterföreningsdirektivet beaktas. En individuell prövning av förutsättningarna för undantaget ska göras och att ett undantag gjordes vid den första prövningen innebär inte att ett undantag per automatik ska göras i förlängningssituationen.

Europadomstolen har i fråga om utläningar vars tillstånd att vistas i ett land har återkallats, t.ex. på grund av att personen dömts för brott, fäst avseende vid bl.a. längden på sökandens vistelse i det land från vilket han eller hon ska utvisas, sökandens familjesituation, om det finns barn som är berörda och, i så fall, barnens ålder och sökandens band till värdlandet respektive destinationslandet. Även i fall där det inte är statens intresse av att förebygga brott utan snarare statens ekonomiska intressen som talar mot att fortsatt uppehållstillstånd beviljas måste en liknande proportionalitetsbedömning göras (se Europadomstolens avgörande i *Hasanbasic mot Schweiz*, dom den 11 juni 2013, ansökan nr 52166/09).

Bedömningen av om det finns skäl att göra undantag från försörjningskravet kommer typiskt sett att bli mer komplicerad i ett förlängningsärende

än vid en förstagångsansökan. Det kan antas vara fallet oavsett på vilken grund anknytningspersonen vistas i Sverige. I en förlängningssituation måste nämligen rätten till familjeliv beaktas ur såväl anknytningspersonens som familjemedlemmens perspektiv liksom i förekommande fall andra berörda familjemedlemmars, däribland barn. Den yttersta konsekvensen av att försörjningskravet inte är uppfyllt vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd kan bli att familjemedlemmen behöver lämna Sverige. Bedömningarna av försörjningskravet och skälen för undantag måste göras med omsorg och noggrannhet.

Till skillnad från *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* anser regeringen att det inte är nödvändigt att förutsättningarna för att tillämpa undantagen i en förlängningssituation framgår av lagtexten. Det ligger i undantagsbestämmelsens natur att hänsyn ska tas till alla relevanta omständigheter. Att omständigheterna kan vara annorlunda i en förlängningssituation jämfört med en förstagångsansökan är uppenbart.

I propositionen *Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd* föreslår regeringen att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna återkallas om det inte längre finns förutsättningar för tillståndet (prop. 2025/26:264). I propositionen föreslås att prövningen av återkallelsefrågan ska motsvara prövningen av om ett uppehållstillstånd ska förlängas. Det kan därför även i en återkallellesituation bli aktuellt att pröva om det ska göras undantag från försörjningskravet.

Migrationsverket efterfrågar att det ska göras undantag från försörjningskravet vid förlängning av uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en person med rättigheter enligt det turkiska associeringsavtalet (Associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet). *Migrationsverket* lyfter fram att det även finns svårigheter för andra familjer där den huvudsökande har arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § tredje stycket utlänningslagen, där bl.a. arbetstillstånd enligt internationella avtal regleras. Några bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar i dessa situationer finns inte (jfr 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen). Det saknas underlag för att överväga sådana regler i det här sammanhanget.

Det bör inte finnas någon borte gräns för försörjningskravet

Vissa remissinstanser, som *Civil Rights Defenders* och *Svenska Röda Korset*, efterfrågar en borte tidsgräns då försörjningskravet inte längre ska tillämpas vid prövningen av ett fortsatt uppehållstillstånd. Utöver trygghetsskäl för de personer som berörs kan kostnads- och effektivitetsskäl tala för det. Enligt regeringens uppfattning finns det dock inte något behov av en borte tidsgräns. För detta talar inte minst att betydelsen av försörjningskravet ändå kommer att minska med tiden. Det finns också anledning att fram till dess ha en uppföljning av att försörjningskravet är uppfyllt.

Familjeåterföreningsdirektivet hindrar inte att försörjningskravet för anhöriginvandring upprätthålls till dess familjemedlemmen får ett eget, självständigt uppehållstillstånd. Efter en viss tids vistelse i Sverige kommer dock utrymmet för att neka ett fortsatt uppehållstillstånd enbart på grund av försörjningskravet typiskt sett att vara mindre. Det går inte att göra mer

generella uttalanden om hur lång vistelsetid som, ensamt eller i kombination med andra omständigheter, bör kunna motivera avsteg från försörjningskravet. I stället får den tid som sökanden har vistats i Sverige beaktas inom ramen för den proportionalitetsbedömning som behöver göras för frågan om undantag från försörjningskravet. Det innebär att vistelsetidens betydelse kan komma att variera mellan olika ärenden.

Det finns olika sätt för en anhörig att beviljas ett eget, självständigt uppehållstillstånd, varvid det nu aktuella försörjningskravet inte ska tillämpas. Efter tre år med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning kan den anhöriga enligt hittillsvarande 5 kap. 3 g § utlänningslagen ansöka om ett eget, permanent uppehållstillstånd. Efter fem års vistelse i landet är det möjligt att ansöka om ställning som varaktigt bosatt enligt 5 a kap. 1 §, med vilket följer ett självständigt uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b §.

För att beviljas ett permanent uppehållstillstånd ska utlännen enligt 5 kap. 7 § utlänningslagen kunna försörja sig själv. För ställning som varaktigt boende krävs enligt 5 a kap. 2 § att sökanden fullt ut kan försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda. Den bestämmelsen har sin grund i artikel 5 i rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (VABO-direktivet). Enligt EU-domstolen omfattas av uttrycket egna medel i den aktuella artikeln även medel som sökanden får av en utomstående, förutsatt att de är regelbundna och tillräckliga (dom X, mål C-302/18, EU:C:2019:830 punkt 43). Detta innebär att det mer sällan kommer att bli aktuellt att tillämpa försörjningskravet vid anhöriginvandring i mer än fem år, eftersom även en familjemedlem som efter fem år försörjs av anknytningspersonen kan ansöka om status som varaktigt bosatt.

7.4 Försörjningskrav för särskilda personkategorier

Regeringens förslag

Försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen har EU-blåkort eller ICT-tillstånd ska gälla även vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vid prövningen ska det vara möjligt att beakta även familjemedlemmens och andra hushållsmedlemmars försörjningsförmåga. Undantag från kravet ska även fortsättningsvis kunna göras vid särskilda skäl, både vid en förstagångsansökan och vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

För att ett uppehållstillstånd ska beviljas en familjemedlem till en forskare ska familjemedlemmen ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden. Undantag ska kunna göras vid särskilda skäl.

Regeringens bedömning

Även när anknytningspersonen har nationellt uppehållstillstånd för arbete bör försörjningskravet tillämpas vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Vid prövningen bör det vara möjligt att beakta även familjemedlemmens och andra hushållsmedlemmars

försörjningsförmåga. Undantag bör kunna göras från försörjningskravet vid särskilda skäl. Det bör regleras på lägre normnivå än lag.

Det bör införas ett försörjningskrav som villkor för att uppehållstillstånd ska ges till en familjemedlem till en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat. Försörjningskravet bör höjas på samma sätt som kravet för uppehållstillstånd enligt 5 kap. utlänningslagen. Försörjningskravet bör tillämpas även vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Undantag bör kunna göras från försörjningskravet vid särskilda skäl.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår inte att försörjningskravet för den som har ställning som varaktigt bosatt ska höjas.

Remissinstanserna

Bland de remissinstanser som yttrar sig är synpunkterna blandade. *Almega* och *Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslagen för anknytningspersoner som har EU-blåkort eller ICT-tillstånd under förutsättning att utredningens förslag om att begränsa anhörigkretsen till barn under 18 år för personer med nationellt arbetstillstånd inte genomförs. Vidare anser de att det bör göras en samlad bedömning av familjens försörjningsförmåga. *Arbetsförmedlingen* tillstyrker förslagen och menar att de kan stärka möjligheterna till egen försörjning och skapa ett tydligare regelverk för anhöriginvandring. Myndigheten noterar dock att kravet kan försvåra möjligheterna att attrahera och behålla internationell kompetens. *Asylrättscentrum* har samma invändningar mot förslaget om att tillämpa försörjningskravet vid förlängningsärenden som mot motsvarande förslag i situationer enligt 5 kap. utlänningslagen. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslagen.

Arbetsförmedlingen tillstyrker förslaget gällande anknytningspersoner som är forskare. *Sveriges advokatsamfund*, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* och *Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)* avstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Göteborg* menar att situationen för forskare skiljer sig från andra fall av anhöriginvandring och efterfrågar förtydliganden av vad som ska utgöra särskilda skäl för undantag från försörjningskravet. *Svenskt Näringsliv* ifrågasätter, liksom *SULF*, behovet av att införa ett försörjningskrav vid anhöriginvandring för forskare. *Svenskt Näringsliv* menar också att familjemedlemmarnas försörjningsförmåga bör bedömas samlat. Även *Saco* och *SULF* uppfattar att försörjningskravet med utredningens utformning innebär att kravet läggs på familjemedlemmen snarare än på anknytningspersonen. *Saco* menar, liksom *Arbetsgivarverket*, att förslaget kan minska Sveriges attraktivitet för internationell forskningskompetens. *Uppsala universitet* påpekar att forskare kan ha familjemedlemmar som inte själva har motsvarande kvalifikationer.

I fråga om försörjningskravet för familjemedlemmar till en person som har ställning som varaktigt bosatt har *Asylrättscentrum* samma

invändningar mot att tillämpa kravet vid förlängningsärenden som mot motsvarande förslag i situationer enligt 5 kap. utlänningslagen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Försörjningskravet vid arbetskraftsinvandring ska gälla i förlängningsärenden

Risken för att försörjningskravet inte skulle vara uppfyllt i en förlängningssituation är typiskt sett mindre i fall som rör arbetskraftsinvandrare, med hänsyn till de lönekrav som gäller för bl.a. arbetstillstånd. Det är dock rimligt att kräva att en familj även vid arbetskraftsinvandring klarar sin försörjning under hela tillståndstiden. Försörjningskravet bör därför som utgångspunkt gälla även vid förlängning av ett uppehållstillstånd på grund av anknytning när anknytningspersonen har EU-blåkort, ICT-tillstånd eller nationellt uppehållstillstånd för arbete. I enlighet med vad som föreslås i fråga om försörjningskravet i andra förlängningssituationer bör det vara möjligt att beakta även andra familjemedlemmars försörjningsförmåga, något som *Almega* och *Svenskt Näringsliv* efterfrågar. Eftersom personer i de berörda grupperna i stor utsträckning förväntas uppfylla kraven bedömer regeringen, till skillnad från *Arbetsförmedlingen*, att förslagen inte i någon större utsträckning kommer att påverka möjligheten att attrahera och behålla internationell kompetens. Regeringen bemöter de invändningar som *Asylrättscentrum* har mot förslagen i avsnitt 7.37.3.

Det bör även fortsättningsvis vara möjligt att göra undantag från försörjningskravet när det finns särskilda skäl för det. För personer med EU-blåkort och ICT-tillstånd är det också nödvändigt med hänsyn till EU-rätten. I fråga om personer med nationellt uppehållstillstånd för arbete finns det ett större utrymme för en mer strikt tillämpning av försörjningskravet. Samtidigt kan det i enskilda fall finnas ett behov av undantag. När försörjningskravet för den aktuella gruppen infördes framhölls att avsikten var att undantag endast skulle göras i fall där det framstod som orimligt att ett försörjningskrav uppställdes, exempelvis om försörjningskravet i ett enskilt fall skulle bedömas stå i strid med Sveriges internationella åtaganden (t.ex. det turkiska associeringsavtalet), om en arbetskraftsinvandrare efter en viss tids arbete i Sverige (t.ex. på grund av en arbetsplatsolycka) skulle bli delvis arbetsoförmögen eller om två makar med medföljande barn tillsammans ansökte om arbetstillstånd och hade löner som var för sig men inte sammantaget var lägre än försörjningskravet. Det angavs också att det ska göras en individuell bedömning av varje sökandes situation och att en bedömning bör göras i varje enskilt fall av om det finns särskilda skäl att göra undantag från försörjningskravet (prop. 2021/22:134 s. 113 och 114). Undantaget bör tillämpas på motsvarande sätt i förlängningsärenden.

Ett försörjningskrav införs för forskare

Enligt de hittillsvarande reglerna gäller inte något försörjningskrav för sådan anhöriginvandring som regleras i 5 b kap. 19 § utlänningslagen, dvs. när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd för bl.a. forskning. Det finns inte något hinder mot att ställa upp ett sådant krav enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/801 av den 11 maj 2016 om

villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pair-arbete (student- och forskardirektivet). Det finns inte heller några tungt vägande skäl för att forskare ska behandlas annorlunda än andra personer i det här avseendet.

Ett försörjningskrav som villkor för anhöriginvandring för den aktuella gruppen kan enligt regeringens bedömning inte antas innebära någon överhängande risk för att Sverige skulle bli mindre attraktivt som forsknings- och innovationsnation eller på något annat sätt påverka Sveriges möjligheter att attrahera internationell kompetens. För att minska risken för att kravet i enskilda fall ska komplicera ansökningsförfarandet eller annars riskera att få negativa effekter bör dock försörjningskravet inte utformas som ett krav på att anknytningspersonen ska kunna försörja sig och familjemedlemmen. Istället bör det utformas som ett krav som delvis motsvarar det som gäller för anknytningspersonen själv, dvs. som ett krav på att familjemedlemmen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden. Det bör inte, som *Svenskt Näringsliv*, *Saco* och *SULF* befarar, innebära att familjemedlemmen måste försörja sig själv utan medlen ska kunna komma från anknytningspersonen. Det innebär ett lägre ställt krav än för andra kategorier av anhöriginvandrare, där anknytningspersonen måste kunna försörja både sig själv och den anhöriga. Det bör vara möjligt att göra undantag från kravet vid särskilda skäl, delvis mot bakgrund av att villkoren för anhöriginvandring även för den aktuella gruppen ytterst styrs av reglerna i familjeåterförningsdirektivet.

Ett försörjningskrav införs för personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat

Reglerna om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat bör anpassas till VABO-direktivet. Ett försörjningskrav bör gälla som villkor för anhöriginvandring enligt 4 kap. 16 a § utlänningsförordningen. Den bestämmelse i VABO-direktivet som ger möjlighet att ha ett försörjningskrav som villkor för familjeåterförning i en andra medlemsstat (artikel 16.4) har en delvis annorlunda konstruktion än artikel 7 i familjeåterförningsdirektivet. Försörjningskravet bör därför utformas med utgångspunkt i det krav som enligt 5 a kap. 2 § utlänningslagen gäller för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Det innebär ett krav på att anknytningspersonen, eller utläningen, fullt ut ska kunna försörja sig och sin familj med egna medel så att grundläggande behov av uppehälle och bostad är tillgodosedda. Det nya kravet bör tillämpas på samma sätt. Den nivå på försörjning som bör krävas bör dock motsvara den högre nivå som regeringen bedömer bör krävas för ett uppehållstillstånd som anhörig enligt 5 kap. utlänningslagen (se avsnitt 7.1).

För att undvika orimliga resultat i enskilda fall och för att åstadkomma en enhetlig reglering bör det vara möjligt att göra undantag från försörjningskravet om det finns särskilda skäl. I likhet med vad som föreslås för andra anknytningssituationer bör försörjningskravet tillämpas även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, vilket är förenligt med VABO-direktivet (se artikel 22.1).

De nödvändiga författningsändringarna kan göras i förordning.

7.5 Ett krav på sjukförsäkring i vissa fall

Regeringens förslag

Det ska vara ett villkor för anhöriginvandring att den anhöriga har en heltäckande sjukförsäkring när anknytning åberopas till en person med EU-blåkort, ICT-tillstånd, nationellt uppehållstillstånd för arbete, uppehållstillstånd för forskning eller uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning. Kravet på sjukförsäkring ska dock endast gälla vid vistelser som uppgår till högst ett år.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslaget. *Migrationsverket* efterfrågar en tydlig definition av vad som behövs för att en sjukförsäkring ska anses vara heltäckande. *Svenskt Näringsliv* ifrågasätter behovet av att införa ett krav på en heltäckande sjukförsäkring.

Skälen för regeringens förslag

Vid en ansökan om EU-blåkort, ICT-tillstånd eller uppehållstillstånd för forskning eller studier inom högre utbildning krävs i vissa fall att utlänningen kan visa att han eller hon har, eller har ansökt om, en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Samma krav gäller vid ansökan om uppehållstillstånd för vissa specialistutbildningar enligt 4 kap. 5 § utlänningsförordningen. Från och med den 1 juni 2026 kommer ett motsvarande krav att gälla för nationellt uppehållstillstånd för arbete (se prop. 2025/26:87).

Kravet innebär att försäkringen ska täcka kostnaderna för både akut och annan sjukvård samt sjukhusvistelse, tandvård och eventuell hemtransport av medicinska skäl (se prop. 2025/26:87 s. 114, prop. 2019/20:9 s. 175 och prop. 2021/22:134 s. 141). Vad som i det enskilda fallet utgör en heltäckande sjukförsäkring har dock ansetts vara en fråga för rättstillämpningen att avgöra (se prop. 2019/20:9 s. 49 och 175 och prop. 2024/25:18 s. 62).

I fråga om anhöriga till personer inom de nämnda kategorierna med tillståndstid för kortare tid än ett år finns en risk för att de inte ska anses bosatta i Sverige och därmed inte omfattas av regionernas skyldighet att tillhandahålla annat än akut hälso- eller sjukvård. Regeringen anser därför, till skillnad från *Svenskt Näringsliv*, att det finns ett behov av att införa ett krav på heltäckande försäkring även för de anhöriga.

8 Skärpt vandelsprövning

8.1 Kränkningar mot anknytningspersonen eller en annan familjemedlem ska särskilt beaktas

Regeringens förslag

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd som inte grundas på Sveriges internationella åtaganden ska det särskilt beaktas om anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid av utlänningen om ansökan beviljas.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Till skillnad från regeringen föreslår utredningen att det särskilt ska beaktas om utlänningen tidigare har utsatt anknytningspersonen eller en annan familjemedlem för våld eller annan allvarlig kränkning av hans eller hennes frihet eller frid.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna, däribland *Jämställdhetsmyndigheten*, *Länsstyrelsen i Blekinge län*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Länsstyrelsen i Örebro län*, *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, *Skellefteå kommun* och *Sundsvalls kommun*, tillstyrker förslaget eller har ingen invändning mot det. Länsstyrelsen i Blekinge län och Länsstyrelsen i Skåne län anser att även våld eller kränkningar som har skett i en tidigare relation bör beaktas vid bedömningen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* framför att det saknas vägledning i fråga om vad som avses med att bl.a. brottslighet ska beaktas och vilken omständighet som brottsligheten ska vägas mot vid en proportionalitetsbedömning.

Skälen för regeringens förslag

I utlänningslagen finns det flera regler om vilka omständigheter som ska beaktas särskilt vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd (se 5 kap. 17–17 b §§). Vid den prövningen ingår det alltid en bedömning av utlänningsens livsföring, men den genomförs på olika sätt beroende på vilken situation som det är fråga om. Det har också betydelse om bestämmelsen har sin grund i EU-rätten eller inte.

Vid en ansökan om uppehållstillstånd enligt de regler som inte har sin grund i EU-rätten ska det vid prövningen särskilt beaktas om den sökande har gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet (se 5 kap. 17 § första stycket). I prop. 2025/26:264 föreslår regeringen att prövningen ska utvidgas så att det – utöver brottslighet – särskilt ska beaktas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet eller i övrigt har brustit i sin vandel. Med bristande vandel avses främst bristande regelefterlevnad, obetalda skulder och att utlänningen försörjer sig på ett oärligt sätt. Ändringen innebär alltså att fler och delvis andra

omständigheter ska beaktas inom ramen för vandelsprövningen. I propositionen föreslås det även att motsvarande vandelsprövning ska göras i samtliga fall som rör uppehållstillstånd på grund av anknytning där uppehållstillståndet inte har sin grund i EU-rätten, främst familjeåterföreningsdirektivet. Förslagen innebär att det skapas relativt stora möjligheter att neka uppehållstillstånd på grund av tidigare brottslighet, inklusive allvarliga brott mot närstående.

I dag ska vid prövningen även, i förhållande till vissa i lagen angivna uppehållstillstånd, särskilt beaktas om utlänningsbarn, kan antas bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om ansökan skulle beviljas. Det är alltså inte endast konstaterade brott som ska beaktas, utan även risken för att bl.a. utlänningsbarn utsätts för sådana. För att ytterligare markera allvaret i våld och kränkningar i nära relation bör motsvarande grund införas i förhållande till anknytningspersonen och andra familjemedlemmar. Till skillnad från utredningen anser regeringen att det finns skäl att utforma även denna reglering som en framåtblickande riskbedömning, på motsvarande sätt som den befintliga bedömningen av risken för att utlänningsbarn far illa. Bedömningen bör därmed ta sikte på om anknytningspersonen eller en annan familjemedlem kan antas bli utsatt för våld eller allvarliga kränkningar, och inte endast på konstaterade brott. Detta innebär att, vilket efterfrågas av *Länsstyrelsen i Blekinge län* och *Länsstyrelsen i Skåne län*, våld eller kränkningar som skett i en tidigare relation kan beaktas vid riskbedömningen. Att införa detta som en omständighet som ska beaktas särskilt innebär bl.a. att det ska väga tungt vid bedömningar som aktualiseras när olika intressen ställs mot varandra. När det gäller dessa bedömningar efterfrågar *Förvaltningsrätten i Göteborg* ett förtydligande i förhållande till vilka omständigheter en utlänningsbrottslighet ska vägas mot. Regeringen konstaterar att det aktuella förslaget endast innebär att omständigheten ska beaktas särskilt som skäl mot att bevilja uppehållstillstånd, men att bedömningen i övrigt bör ske på samma sätt som tidigare, dvs. omständigheterna som talar för uppehållstillstånd är desamma.

De regler som behandlar omständigheter som ska beaktas särskilt vid ansökan om uppehållstillstånd och som har sin grund i EU-rätten bör inte ändras på motsvarande sätt. De bygger på det EU-rättsliga begreppet hot mot allmän ordning eller säkerhet (se 5 kap. 17 § tredje stycket och 17 a § första stycket 3).

8.2 Ändrat tillämpningsområde för reglerna om att neka uppehållstillstånd

Regeringens förslag

Tillämpningsområdet för de rent nationella reglerna om omständigheter som ska beaktas särskilt som skäl för att neka uppehållstillstånd ska utvidgas till att gälla i fler anknytningsärenden. Tillämpningsområdet för de regler som har sin grund i EU-rätten ska begränsas till viss del.

Det ska förtydligas att vissa ytterligare omständigheter ska beaktas i ärenden som inte omfattas av EU-rätten.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt över förslagen. *Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län* och *Länsstyrelsen i Blekinge län* tillstyrker förslaget i den del det avser utvidgning av tillämpningsområdet för de rent nationella reglerna.

Skälen för regeringens förslag

Justering av tillämpningsområden

När familjeåterförordningsdirektivet genomfördes i svensk rätt bedömde regeringen att samma regler för familjeåterförordning borde gälla oavsett anknytningspersonens medborgarskap. Denna bedömning gjordes trots att direktivet endast omfattar tredjelandsmedborgare och deras familjemedlemmar (se prop. 2005/06:72 s. 28). Hittillsvarande 5 kap. 3 § utlänningslagen, som rör förutsättningar för uppehållstillstånd på grund av anknytning, omfattar alltså både svenska och utländska anknytningspersoner, oavsett medborgarskap. I denna lagrådsremiss föreslås det att reglerna om anhöriginvandring ska bli mer situationsanpassade och att reglerna för anknytningsituationer som inte omfattas av EU-rätten ska bli helt fakultativa (se avsnitt 4).

Som beskrivs i avsnitt 8.1 finns det bestämmelser i utlänningslagen som reglerar vilka omständigheter som ska beaktas särskilt som skäl mot att bevilja uppehållstillstånd (se 5 kap. 17 § första stycket). Dessa har hittills endast tillämpats på uppehållstillstånd som grundar sig på regler som helt saknar koppling till EU-rätten (se 5 kap. 3 a §).

Mot bakgrund av lagrådsremissens förslag om en mer situationsanpassad reglering om anhöriginvandring är det rimligt att utvidga tillämpningsområdet för 5 kap. 17 § första stycket utlänningslagen på motsvarande sätt. Det innebär att den bestämmelsen ska tillämpas på anknytningsärenden som inte omfattas av EU-rätten. Regeln blir då tillämplig t.ex. när anknytning återopas till en svensk medborgare eller till en person som har beviljats uppehållstillstånd som subsidiärt skyddsbehövande. Det kan i detta sammanhang noteras att motsvarande utvidgning i förhållande till vandelsprövningen föreslås i prop. 2025/26:264.

Som en konsekvens av den aktuella ändringen kommer även de ytterligare omständigheter som anges i 5 kap. 17 § första stycket utlänningslagen att beaktas i de fall där uppehållstillståndet inte baseras på Sveriges internationella åtaganden, däribland risken för att utlänningen eller hans eller hennes barn kommer att utsättas för våld eller kränkningar. Uppgifter som kan vara av betydelse vid en sådan bedömning finns i belastningsregistret och misstankeregistret, och som en följd av detta bör Migrationsverkets möjlighet att inhämta uppgifter i respektive register utvidgas. Detta kan göras genom förordningsändringar.

I utlänningslagen finns det vidare en regel som tar sikte på polygama förhållanden och som innebär att uppehållstillstånd ska vägras i de fall som

avser make eller sambo och dennes barn, om anknytningspersonen är gift med en annan person och sammanlever med den personen i Sverige (se 5 kap. 17 b §). Bestämmelsen har sin grund i familjeåterförordningsdirektivet men är genom sin hittillsvarande utformning tillämplig även på andra situationer. Bestämmelsens tillämpningsområde bör, i enlighet med utredningens förslag, begränsas till att omfatta anknytningssituationer som omfattas av EU-rätten. Som framgår nedan föreslås dessa situationer dock fortsatt beaktas inom ramen för bedömningen i 5 kap. 17 § andra stycket.

Det ska förtydligas vilka omständigheter som ska beaktas i ärenden som inte omfattas av EU-rätten

I 5 kap. 17 a och 17 b §§ utlänningslagen anges de vägransgrunder som har sin grund i familjeåterförordningsdirektivet. Bestämmelserna tillämpas i sådana anknytningsärenden som avser make, sambo eller barn (se 5 kap. 3 §). Det rör sig bl.a. om fall där oriktiga uppgifter medvetet har lämnats eller omständigheter medvetet har förtigits och fall där en utlänning har adopterats eller ett äktenskap eller samboförhållande ingåtts eller inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd.

Förslagen i denna lagrådsremiss hindrar inte att de omständigheter som anges i 5 kap. 17 a och 17 b §§ beaktas i ärenden som inte omfattas av EU-rätten, eftersom dessa regler nu föreslås vara fakultativa (jfr prop. 2025/26:264 s. 62.) Utredningen anser dock att detta ändå bör förtydligas genom att det uttryckligen anges i 5 kap. 17 § andra stycket 3 att sådana omständigheter även ska beaktas i andra anknytningsärenden. Regeringen delar den bedömningen.

9 Reglerna om fortsatt uppehållstillstånd skärps

9.1 Fortsatt uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige

Regeringens förslag

Möjligheten att bevilja fortsatt uppehållstillstånd på grund av en utlännings särskilda anknytning till Sverige när en anknytningsgrundande relation har upphört ska tas bort.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De remissinstanser som yttrar sig särskilt över förslaget är kritiska till det. Flera remissinstanser, däribland *Civil Rights Defenders* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, anser att förslaget riskerar att försvaga incitamenten att etablera sig i Sverige eller kan innebära negativa konsekvenser för

kompetensförsörjningen. Civil Rights Defenders ifrågasätter även om förslaget är förenligt med artikel 8 i Europakonventionen, eftersom de berörda personerna ofta har starka band till Sverige. *Rädda Barnen* anser att förslaget är särskilt negativt för de barn som har kommit till Sverige tillsammans med en förälder som har fått uppehållstillstånd som make eller sambo till en person i Sverige, vid separation mellan föräldern och dess partner. *Svenska Röda Korset* och *Stockholms kommun* lyfter fram att möjligheten att få fortsatt uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige är viktig för personer som vill bryta upp från en relation, men inte uppfyller de krav som ställs vid fortsatt uppehållstillstånd om det förekommit våld eller kränkningar i relationen. Svenska Röda Korset anför även att det finns behov av att fortsatt kunna bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige, eftersom det ger individer nödvändig tid för att planera inför ett hållbart återvändande.

Skälen för regeringens förslag

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället (se hittillsvarande 5 kap. 3 g § utlänningslagen). Vilken begränsning i tid som gäller i varje enskilt fall beror på anknytningspersonen och dennes uppehållstillstånd. När det första uppehållstillståndet löper ut behöver utlänningen alltså ansöka om ett nytt uppehållstillstånd. Om denne har beviljats uppehållstillstånd i egenskap av make eller sambo, blivande make eller sambo eller barn till en sådan person får ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd endast beviljas på den grunden om förhållandet består (se 5 kap. 3 g § tredje stycket med hänvisningar till 5 kap. 3 och 3 a §§). Om det anknytningsgrundande förhållandet har upphört gäller i stället att en sådan utlänningsperson kan beviljas fortsatt uppehållstillstånd i tre situationer, nämligen om utlänningspersonen har särskild anknytning till Sverige, om förhållandet har upphört på grund av att utlänningspersonen eller hans eller hennes barn har utsatts för våld eller kränkningar eller om andra starka skäl talar för att utlänningspersonen ska ges fortsatt uppehållstillstånd. Ett sådant uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader (se 5 kap. 16 §).

Bestämmelsen om fortsatt uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige täcker både familjeanknytningsfall och fall där utlänningspersonen på något annat sätt har fått särskild anknytning till det svenska samhället, t.ex. genom etablering på arbetsmarknaden. För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av särskild anknytning till Sverige enbart genom etablering på arbetsmarknaden krävs enligt praxis två års anställning på heltid samt att anknytningspersonen till arbetsmarknaden har etablerats under en tid då sökanden haft tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Som utredningen konstaterar finns det inte någon skyldighet för Sverige att ha så förmånliga regler som de som gäller om fortsatt uppehållstillstånd vid särskild anknytning till Sverige. Utredningens förslag i denna del, dvs. att ta bort den aktuella grunden för fortsatt uppehållstillstånd, framstår som en viktig och nödvändig åtgärd för att åstadkomma en ansvarsfull och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Det kommer också fortsatt att finnas möjlighet för personerna som träffas av förslaget att söka uppehållstillstånd på andra grunder. Det bedöms därför, särskilt sett till att det rör

sig om ett uppehållstillstånd som inte kan förlängas, som en proportionerlig åtgärd och även i övrigt förenligt med Sveriges internationella åtaganden.

Regeln är dessutom anpassad till en tid då de flesta anhöriga omedelbart beviljades permanent uppehållstillstånd. Sedan dess har utlänningslagstiftningen utformats med andra utgångspunkter. Bland annat är huvudregeln numera att den som inte längre har en grund för uppehållstillstånd som utgångspunkt ska återvända hem. Enligt regeringens mening bör därför möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd på den grunden tas bort. Ändringen kan inledningsvis, som vissa remissinstanser påpekar, komma att påverka de berörda personerna och deras arbetsgivare, i de fall personerna med den hittillsvarande regleringen skulle ha ansetts ha en särskild anknytning till Sverige genom etablering på arbetsmarknaden. Eftersom ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 16 § utlänningslagen inte kan förlängas efter tretton månader, bör dock de negativa effekterna på arbetsmarknaden och för de enskilda vara begränsade. Inte heller *Svenska Röda Korsets* påpekande att den aktuella grunden för fortsatt uppehållstillstånd bör vara kvar för att enskilda ska kunna planera för ett hållbart återvändande framstår som ett starkt skäl mot förslaget.

När det gäller *Rädda Barnens* synpunkt om att barn kan drabbas negativt av förslaget bedömer regeringen att sådana konsekvenser i tillräcklig utsträckning kan beaktas genom att fortsatt uppehållstillstånd ska kunna beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande, se avsnitt 9.2.

Utredningen bedömer att möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd på grund av våld och kränkningar inte bör ändras. Regeringen har ingen annan uppfattning. Till skillnad från vad Svenska Röda Korset och *Stockholms kommun* anför begränsas därigenom i tillräcklig omfattning riskerna för att någon stannar i en destruktiv relation på grund av rädsla för att utvisas.

9.2 Utvidgning och anpassning av reglerna om fortsatt uppehållstillstånd

Regeringens förslag

Fortsatt uppehållstillstånd ska kunna beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. I en sådan situation ska uppehållstillstånd också kunna beviljas när förhållandet av annan anledning än att det upphört inte kan ligga till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer överens med regeringens.

Remissinstanserna

De flesta av de remissinstanser som yttrar sig, däribland *Sveriges advokatsamfund* och *Svenska Röda Korset*, tillstyrker förslagen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* önskar ett förtydligande i fråga om vilken praxis som fortsatt ska vara vägledande med anledning av ändringen från fortsatt

uppehållstillstånd på grund av andra starka skäl till särskilt ömmande omständigheter.

Skälen för regeringens förslag

Särskilt ömmande omständigheter

Som beskrivs i avsnitt 9.1 kan fortsatt uppehållstillstånd vid brusten anknytning beviljas också om andra starka skäl talar för det. Denna grund saknar direkt motsvarighet i familjeåterföreningsdirektivet. Direktivet innehåller emellertid ett krav på att medlemsstaterna ska anta bestämmelser som garanterar att oberoende uppehållstillstånd utfärdas i särskilt ömmande fall (artikel 15.3 i direktivet). När direktivet genomfördes i Sverige ansågs svensk rätt redan överensstamma med kravet, bl.a. med hänvisning till 5 kap. 16 § utlänningslagen. Även om paragrafen kan antas täcka in de situationer som direktivet tar sikte på, eftersom det som ska beaktas vid bedömningen också är olika humanitära skäl, bör den enligt regeringens mening ändras så att den även till ordalydelsen ligger närmare direktivet.

Direktivet innehåller inte någon definition av begreppet särskilt ömmande fall eller några exempel på sådana. EU-domstolen har uttalat att särskilt ömmande fall, med hänsyn till dess betydelse i vanligt språkbruk, förutsätter att det föreligger omständigheter som till sin natur är mycket allvarliga eller svåra för den berörda familjemedlemmen eller som för denne medför en hög grad av utsatthet eller sårbarhet som överskrider de risker som ett normalt familjeliv vanligtvis förknippas med (se dom *Sagrario*, C-63/23, EU:C:2024:6226). Som utredningen anför bör viss ledning fortsatt kunna hämtas i tidigare praxis. Att, som *Förvaltningsrätten i Göteborg* önskar, lämna någon närmare vägledning i fråga om vilken praxis som är fortsatt aktuell efter ändringen är emellertid inte möjligt. Den ändrade ordalydelsen bör dock öppna för en viss skärpning av tillämpningen.

Utvidgning av tillämpningsområdet vid särskilt ömmande omständigheter

En förutsättning för att fortsatt uppehållstillstånd ska beviljas enligt 5 kap. 16 § utlänningslagen är att det anknytningsgrundande förhållandet har upphört. Utredningens bedömning är att de uttalanden som EU-domstolen gör i domen i *Sagrario*, kan tolkas så att sådana särskilt ömmande fall som kan motivera uppehållstillstånd inte nödvändigtvis måste ha orsakats av att det anknytningsgrundande förhållandet har upphört, utan att medlemsstaterna i stället är skyldiga att möjliggöra för vissa familjemedlemmar att få ett oberoende uppehållstillstånd även då de svårigheter som familjemedlemmen står inför saknar samband med ett sådant uppbrott. Så kan vara fallet t.ex. om anknytningspersonen vid förlängningstillfället inte längre har uppehållstillstånd i Sverige eller inte längre är bosatt här. För att säkerställa att svensk rätt lever upp till familjeåterföreningsdirektivets krav föreslår utredningen att möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd bör gälla inte endast när ett anknytningsgrundande förhållande har upphört, utan även när förhållandet av någon annan anledning inte kan läggas till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd.

Utredningens förslag i denna del bör tydliggöras så att det framgår att det gäller i förhållande till prövningen av om omständigheterna är särskilt ömmande. Genom förslaget skapas en möjlighet för anhöriga att beviljas fortsatt uppehållstillstånd i sådana undantagssituationer.

10 Skärpta krav för att bevisa biologiska släktskap

Regeringens förslag

Sökanden och anknytningspersonen ska kunna få en DNA-analys utförd för att bevisa det biologiska släktskap som åberopas i ansökan. Möjligheten ska finnas om sökanden inte genom annan utredning har kunnat styrka det åberopade släktskapet, och det inte utifrån utredningen är uppenbart att det åberopade släktskapet inte finns.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer delvis överens med regeringens. Utredningen föreslår att möjligheten att få en DNA-analys utförd ska gälla i alla anknytningsärenden enligt 5 kap. utlänningslagen. Utredningen lämnar dessutom förslag om regleringen av Migrationsverkets personuppgiftsöverföring till Rättsmedicinalverket.

Remissinstanserna

Remissutfallet är blandat. *Sundsvalls kommun* tillstyrker förslagen. *Nacka kommun* instämmer i utredningens bedömning att tydligare beviskrav stärker rättssäkerheten och minskar risken för felaktiga beslut men menar också att DNA-analys bör användas restriktivt av integritetsskyddskäl. *Svenska Röda Korset* anser att det är viktigt att åtgärder vidtas som motverkar att barn beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som oriktigt påstår sig vara barnets förälder. *Asylrättscentrum* välkomnar möjligheten att använda DNA-analys i fler fall men anser att det inte bör leda till ett striktare beviskrav i fråga om sökandens identitet. *Svenska Röda Korset* och *Civil Rights Defenders* tillstyrker att möjligheten att använda DNA-analys fortfarande ska bygga på frivillighet, vilket också *Uppsala universitet* menar är nödvändigt utifrån bl.a. regeringsformen och skyddet för privatlivet. *Civil Rights Defenders* anser att beviskravet inte får utformas på ett sådant sätt att DNA-analys i praktiken blir obligatorisk. *Svenska Röda Korset* anser, liksom *Diskrimineringsombudsmannen*, av liknande skäl att nivån av frivillighet kan ifrågasättas, eftersom DNA-analys kan vara det enda sättet för de berörda personerna att få uppehållstillstånd. *Svenska Röda Korset* pekar särskilt på betydelsen av DNA-analys för personer från länder utan fungerande struktur för identitetshandlingar. *Svenska Röda Korset* ser också en risk för att det höjda beviskravet kan medföra att identitetshandlingar inte kommer att anses tillräckliga, ens tillsammans med andra omständigheter.

Diskrimineringsombudsmannen, som avstyrker förslaget om en utökad användning av DNA-analys, anför att dokumentation från olika länder godtas i olika utsträckning och att personer med ursprung i vissa länder därför i högre grad kommer att behöva gå igenom DNA-analys, vilket är problematiskt ur ett likabehandlingsperspektiv. Vidare anser ombudsmannen att barn i familjer där det saknas genetisk koppling mellan föräldrar och barn, som barn till samkönade föräldrar, kan drabbas hårdare av förslaget. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget om ett skärpt beviskrav. Advokatsamfundet menar att det saknas underlag om förekomsten av felaktiga uppgifter och pekar bl.a. på att DNA-analys är ett ingrepp i den personlig integriteten och innebär en risk för att icke-biologiska barn uppdras.

Migrationsverket efterfrågar att DNA-analys ska kunna erbjudas i fler fall än enligt förslaget, t.ex. i förhållande till asylsökande. Myndigheten menar att DNA-analys genom utredningens övriga förslag kan bli aktuellt i fler fall än hittills.

Integritetsskyddsmyndigheten tillstyrker att reglerna om personuppgiftsöverföring förtydligas.

Skälen för regeringens förslag

Beviskravet för biologiska släktskap bör höjas

I vissa ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning ska Migrationsverket ge sökanden och anknytningspersonen tillfälle att få en DNA-analys utförd när det gäller det biologiska släktskap som åberopas i ansökan. Det handlar om ärenden enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2–4 och tredje stycket 2 och 3 utlänningslagen, vilket bl.a. omfattar ärenden med ett barn som sökande och en förälder som anknytningsperson.

Skyldigheten att erbjuda en DNA-analys gäller endast om den övriga utredningen om släktskapet inte är tillräcklig för att uppehållstillstånd ska beviljas och det inte är uppenbart att det åberopade släktskapsförhållandet inte finns. Om det finns skäl att avslå en ansökan av andra anledningar än på grund av att utredningen om släktskapet är otillräcklig, behöver en DNA-analys inte erbjudas. En DNA-analys får utföras endast om den som ska undersökas har informerats om syftet med DNA-analysen och gett sitt skriftliga samtycke. Kostnaden för analysen ska betalas av staten (13 kap. 15 § utlänningslagen). Den som själv har bekostat en DNA-analys i ett anknytningsärende kan i vissa fall få ersättning för kostnaden från staten (13 kap. 16 § samma lag).

Enligt uppgifter som Migrationsverket har lämnat till utredningen beviljades under 2024 uppehållstillstånd på grund av anknytning med stöd av 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen i totalt 24 504 fall. Under samma år användes DNA-analys i 544 ärenden till en total kostnad om knappt 4,2 miljoner kronor såvitt avser Rättsmedicinalverkets hantering. DNA-analys används alltså inte i särskilt stor utsträckning.

En DNA-analys gör det möjligt att visa att det finns ett biologiskt släktskap när den övriga utredningen inte är tillräcklig för det. Ett särskilt skäl till att möjligheten infördes var att motverka risken att barn förenas med personer som inte är deras biologiska föräldrar och utnyttjas för att skapa en fiktiv anknytning till Sverige (prop. 2005/06:72 s. 69). När

möjligheten infördes framhölls särskilt att den skulle grunda sig på frivillighet. Förslaget bedömdes därmed inte stå i strid med det grundlagsstadgade skydd som enskilda har mot staten i fråga om påtvingade kroppsliga ingrepp enligt 2 kap. 6 § regeringsformen (prop. 2005/06:72 s. 74–76).

Att ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning kan avse sökande från olika länder innebär att omständigheterna i enskilda ärenden kan se mycket olika ut. Eftersom folkbokföringssystemen i olika länder skiljer sig åt kan inte minst möjligheterna att bevisa de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan genom skriftliga handlingar variera kraftigt. För personer från länder med ordnad folkbokföring innebär det oftast inte några större problem att med hjälp av skriftlig dokumentation styrka åberopade släktskapsförhållanden eller ett åberopat äktenskap. I dessa ärenden finns många gånger goda möjligheter för Migrationsverket att kontrollera handlingarnas äkthet. För personer med härkomst från länder med bristande folkbokföring eller utbredd korrup­tion kan förhållandena i hemlandet däremot innebära betydande svårigheter när det gäller att skaffa fram nödvändig dokumentation. Det kan också finnas skäl att ifrågasätta de dokument som finns.

Att kunna bevisa ett släktskap när det t.ex. saknas pålitliga identitetshandlingar kan bidra till familjeåterförening. Samtidigt innebär möjligheten till DNA-analys att ogrundade påståenden om släktskap kan upptäckas. Möjligheten bör därför behållas. Till skillnad från utredningen och bl.a. *Migrationsverket* och *Asylrättscentrum* anser regeringen att möjligheten inte bör erbjudas i fler fall än hittills. En sådan utvidgning skulle kräva att staten står för kostnaden för analysen, åtminstone i vissa fall. DNA-analys bör enligt regeringens mening i stället erbjudas i de fall som med de föreslagna ändringarna i 5 kap. utlänningslagen motsvarar de fall då analysen hittills erbjudits. Det finns inget hinder mot att åberopa en DNA-analys även i andra anknytningsärenden. Det förutsätter dock att sökanden själv tar initiativ till det och bekostar analysen.

En DNA-analys bör även fortsättningsvis endast erbjudas när den övriga bevisningen inte räcker för att bevisa släktskapet, vilket är den mest effektiva ordningen. En sådan ordning är även mest förenlig med principen om fri bevisföring, som innebär att en part inte är tvungen att använda en viss typ av bevisning. Frågan om när DNA-analys ska erbjudas är därmed kopplad till frågan om vilket krav som bör ställas på den övriga bevisningen om släktskap. Det normala beviskravet i anknytningsärenden är att de åberopade omständigheterna ska göras sannolika, vilket har ansetts gälla även för frågan om släktskap (se t.ex. rättsfallet MIG 2007:45 och Migrationsverkets rättsliga ställningstagande Beviskravet i anknytningsärenden RS/030/2021). Att biologiskt släktskap närmast går att bevisa fullt ut talar dock för att tillämpa ett högre beviskrav i sådana ärenden. Ett högre beviskrav skulle också minska risken för att uppehållstillstånd ges när ett påstående om släktskap inte stämmer. Detta talar för att släktskapet bör styrkas, snarare än göras sannolikt. Ett sätt att uppnå ett sådant skärpt beviskrav är att höja kraven på den utredning om släktskapet som måste läggas fram för att det inte ska krävas en DNA-analys för att bevisa släktskapet.

Vissa remissinstanser, t.ex. *Civil Rights Defenders* och *Svenska Röda Korset*, befävar att ett högre beviskrav kan göra DNA-analys i det närmaste obligatoriskt, särskilt mot bakgrund av att vissa länder har

mindre pålitliga folkbokföringssystem och identitetshandlingar. *Diskrimineringsombudsmannen* menar av samma skäl att personer från vissa länder riskerar att behandlas annorlunda än andra.

Enligt regeringens uppfattning är det emellertid inte ett tillräckligt skäl mot att höja beviskravet att vissa identitetshandlingar är mindre pålitliga. Det är tvärtom ett skäl för att i större utsträckning erbjuda DNA-analys, för att kunna undanröja tvivel om påstådda släktskap. Förslaget innebär inte heller någon omotiverad särbehandling av personer av ett visst ursprung. Behovet av DNA-analys för att styrka släktskapet baseras på sakliga omständigheter som inte beror på personerna själva eller deras ursprung i sig.

DNA-analys bör även fortsättningsvis bygga på frivillighet. Det är, som *Uppsala universitet* påpekar, av betydelse inte minst utifrån 2 kap. 6 § regeringsformen och artikel 8 i Europakonventionen. Ett höjt beviskrav innebär inte att analysen blir obligatorisk. Ett åberopat släktskap ska även fortsättningsvis kunna bevisas på andra sätt än genom DNA-analys, efter en helhetsbedömning av bevisningen. Normalt sett bör utgångspunkten vara att det räcker med skriftlig dokumentation. För att dokumentationen ska anses tillräcklig bör det dock krävas att det finns ett fullgott skriftligt underlag, att det finns anledning att sätta tilltro till dokumentationen och att det inte finns omständigheter i ärendet som ger anledning att tvivla på släktskapsförhållandena eller åberopade dokumentets äkthet.

Svenska Röda Korset påpekar att det i vissa länder saknas möjlighet att genomföra en DNA-analys på en svensk ambassad, varför det i praktiken blir omöjligt att bevisa släktskapet. Enligt regeringens mening är det emellertid inte ett tillräckligt skäl för att i allmänhet behålla ett lägre beviskrav. Uppehållstillstånd på grund av biologiskt släktskap ska vara förbehållet biologiska släktingar. Om de lägre kraven på utredningen behålls kan det inte säkerställas.

Vissa remissinstanser pekar på risken för att oriktiga släktskapsförhållanden kan komma att upptäckas i högre grad än hittills, även i fall där berörda personer inte själva har varit medvetna om de verkliga släktskapsförhållandena. Det kan leda till komplicerade situationer, inte minst för berörda barn. Att det finns barn som utan att veta om det inte är biologiska barn till sina föräldrar, och föräldrar som på motsvarande sätt inte är biologiska föräldrar till sina barn, är något som Migrationsverket redan måste hantera. Den potentiellt ökade risken för att sådana situationer upptäcks utgör inte ett tillräckligt skäl mot förslaget. Det kan också konstateras att analysen tar sikte på just biologiska släktskap. Förslagen påverkar alltså inte sådana anhöriga som vare sig har eller påstås ha ett biologiskt band till anknytningspersonen. Regeringen delar därför inte *Diskrimineringsombudsmannens* farhåga att barn till samkönade föräldrapar eller transpersoner skulle drabbas hårdare av förslagen.

Sammanfattningsvis bör reglerna ändras så att en DNA-analys ska erbjudas när sökanden inte genom någon annan utredning har kunnat styrka det åberopade släktskapet. Liksom hittills ska analysen inte erbjudas om det är uppenbart att släktskapet inte finns, t.ex. på grund av åldern hos de berörda.

Regleringen om personuppgiftsöverföring bör förtydligas

Migrationsverket har i en hemställan till regeringen efterfrågat att de rättsliga förutsättningarna för den överföring av personuppgifter från Migrationsverket till Rättsmedicinalverket som krävs för att Rättsmedicinalverket ska kunna utföra DNA-analyser ska tydliggöras (Ju2017/02513). Bakgrunden till hemställan är att Datainspektionen, numera Integritetsskyddsmyndigheten, i ett samrådsyttrande har bedömt att 4 kap. 21 c § utlänningsförordningen begränsar Migrationsverkets möjligheter att behandla personuppgifter genom att överföra dessa till Rättsmedicinalverket (Datainspektionens samrådsyttrande den 22 december 2016, dnr 2343-2016).

Den personuppgiftsbehandling som aktualiseras hos Migrationsverket och utlandsmyndigheterna i samband med DNA-analys är tillåten med stöd av artikel 6.1 första stycket e i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning). Bestämmelsen i 4 kap. 21 c § utlänningsförordningen är allmänt hållen och det framgår inte tydligt av bestämmelsen vilka personuppgifter som kan komma att behandlas av Migrationsverket i samband med en underrättelse till Rättsmedicinalverket om att en provtagning för DNA-analys ska genomföras. Även av integritetsskäl framstår det som lämpligt att den personuppgiftsbehandling som kan aktualiseras i samband med en underrättelse om DNA-analys regleras på ett tydligare och mer precist sätt, inte minst för att öka förutsebarheten för enskilda vars personuppgifter kan komma att behandlas med stöd av regleringen.

Av angivna skäl överväger regeringen att förtydliga förordningsbestämmelsen så att det framgår vilka uppgifter som ska överföras i samband med en DNA-analys. Därigenom skulle även bestämmelsens sekretessbrytande verkan bli tydligare, på så sätt att det med större tydlighet framgår vilka uppgifter som kan lämnas mellan de berörda myndigheterna.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 oktober 2026.

Kravet på vistelsetid för uppehållstillstånd på grund av anknytning ska inte tillämpas i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd har inkommit till Migrationsverket före ikraftträdandet. Kravet ska inte heller tillämpas vid en ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats en utlännings på grund av anknytning enligt äldre regler.

Tidsbegränsade uppehållstillstånd som har beviljats enligt äldre regler om uppehållstillstånd på grund av anknytning ska kunna återkallas och den som har fått ett sådant uppehållstillstånd ska ha rätt till samhällsorientering under samma förutsättningar som om uppehållstillstånd hade beviljats enligt de nya bestämmelserna.

Utredningens förslag

Utredningens förslag stämmer i huvudsak överens med regeringens. Utredningen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Utredningen föreslår i fråga om kravet på vistelsetid ingen övergångsbestämmelse i förlängningssituationer.

Remissinstanserna

De flesta av remissinstanserna har inga synpunkter på utredningens förslag eller yttrar sig inte särskilt över dem.

Ett antal remissinstanser anför att det bör införas övergångsbestämmelser för alla förslag, så att äldre bestämmelser ska tillämpas på ärenden som har inletts vid ikraftträdandet. *Civil Rights Defenders* menar att det strider mot likhetsprincipen att tillämpa olika regler på samtidigt inledda ärenden, och ser allvarligt på att enskilda genom överklagande kan försämrå sin situation. *Svenska Röda Korset* anför att avsaknad av övergångsbestämmelser i vissa fall kommer att få en positiv effekt, t.ex. vad avser lättnader i ärenden om ensamkommande barn, men anser att skyddsmekanismer bör införas eftersom förslagen i stort riskerar att få svåra humanitära konsekvenser och slå hårt mot personer med begränsade resurser. Svenska Röda Korset menar också att handläggningstiderna riskerar att förlängas till nivåer som blir omöjliga att hantera. *Sveriges advokatsamfund* menar att förslagen sannolikt kommer att leda till mindre förutsebarhet, mindre enhetlighet och mindre rättssäkerhet, vilket med styrka talar för att det krävs övergångsbestämmelser. *Uppsala universitet* menar att frågan om övergångsbestämmelser bör utredas vidare så att enskildas rättigheter inte riskerar att kränkas och att tilliten till den offentliga förvaltningens förmåga att upprätthålla rättssäkerheten inte försämras. *Förvaltningsrätten i Göteborg* menar att de omständigheter som utredningen lyfter fram talar för att det finns behov av övergångsbestämmelser. Domstolen menar också att utan övergångsbestämmelser kan vissa mål vid migrationsdomstolarna behöva återförvisas till Migrationsverket för ny handläggning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* menar också att rättssäkerhetsskäl talar för att äldre bestämmelser ska tillämpas vid överklagande av ett beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Migrationsverket menar att uttrycket ärenden som har inletts framstår som något oklart och öppet för tolkning och anser att det skulle vara mer precist och tydligare att utforma övergångsbestämmelsen så att kravet på vistelsetid inte ska gälla i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd har inkommit till Migrationsverket före ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag

De föreslagna författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 oktober 2026.

Utan övergångsbestämmelser kommer de nya bestämmelserna att tillämpas från ikraftträdandet, även i mål och ärenden som redan handläggs. Som anförs av utredningen och flera remissinstanser är en nackdel med att ge ändringarna effekt även i pågående ärenden att olika regler kan bli tillämpliga i mål och ärenden som har inletts samtidigt. Det finns också risk för att enskilda som överklagar beslut som har fattats i enlighet med äldre regler hamnar i ett sämre läge genom överklagandet. Utöver de negativa effekter som detta kan medföra för enskilda kommer ärenden som inför ikraftträdandet varit färdigberedda men inte hunnit avslutas att behöva kompletteras. Som ett par förvaltningsrätter påpekar kan en konsekvens också bli att vissa ärenden återförvisas till Migrationsverket för att de nya reglerna innebär att nya frågor uppkommer, som bör prövas av första instans. Det kan också rent allmänt finnas anledning att iaktta viss försiktighet när det gäller att införa bestämmelser som påverkar sådana rättigheter eller skyldigheter för enskilda som uppkommit före ikraftträdandet.

Trots detta talar syftet med förslagen, dvs. att anpassa den svenska regeringen till miniminivån enligt EU-rätten, med styrka för att låta de nya reglerna få ett snabbt genomslag. På så sätt undviks också att Migrationsverket och migrationsdomstolarna under lång tid framåt kommer att behöva tillämpa parallella regelsystem. Regeringen bedömer inte att en sådan ordning står i strid med krav på förutsebarhet och rättssäkerhet.

Den föreslagna väntetiden bör dock endast tillämpas i ärenden som har inletts efter ikraftträdandet. En tillämpning av reglerna direkt i pågående ärenden skulle kunna leda till orimliga resultat eller till att regleringen urholkas genom frekventa undantag. Väntetiden bör alltså inte tillämpas i ärenden där ansökan om uppehållstillstånd har getts in till Migrationsverket före ikraftträdandet. Vidare skulle det under en övergångsperiod kunna uppstå situationer då kravet på väntetid inte är uppfyllt i samband med en ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats en utlännings på grund av anknytning enligt äldre regler. I en sådan situation bör inte heller kravet tillämpas.

Vidare krävs övergångsbestämmelser i syfte att säkerställa att möjligheterna att återkalla ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt äldre regler inte begränsas, liksom för att säkerställa att personer som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av äldre regler även fortsatt kommer att kunna erbjudas samhällsorientering i samma utsträckning som tidigare.

12 Konsekvenser av förslagen

12.1 Konsekvenser för Migrationsverket

Regeringens bedömning

Förslagen bedöms i vissa delar ge upphov till ökade kostnader för Migrationsverket. Som en följd av det utökade försörjningskravet beräknas handläggningen av förlängningsärenden bli mer resurskrävande. Kostnaderna för DNA-analyser beräknas öka i begränsad utsträckning. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2026 tillfört medel till Migrationsverket, vilket innebär att förslagens kostnader ryms inom myndighetens befintliga ekonomiska ramar.

Övriga förslag bedöms innebära endast marginellt ökade kostnader som ryms inom Migrationsverkets befintliga anslag.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen bedömer att förslagen i delar kan medföra effektivitetsvinster och därmed kostnadsbesparingar.

Remissinstanserna

Migrationsverket instämmer i utredningens bedömning att förslagen kan förväntas ge upphov till ökade kostnader för myndigheten, framför allt vad gäller handläggning av förlängningsärenden som prövas enligt 5 kap. utlänningslagen och DNA-analyser, och att dessa kostnader bör täckas genom ökade anslag. Därutöver anser Migrationsverket att förslagen innebär ytterligare ökade kostnader på grund av ett utökat behov av utveckling och uppdatering av bl.a. e-ansökningar och handläggningssystem, som myndigheten bedömer inte ryms inom befintliga anslag. Om ökade anslag inte ges kommer utvecklingen behöva stå tillbaka i det avseendet. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* instämmer inte i utredningens slutsats att de bedömningar som behöver göras med anledning av väntetiden är okomplicerade och att handläggningmomentet inte kommer innebära omfattande merarbete.

Svenska Röda Korset anser att förslagets påverkan på den rättsliga kvaliteten hos Migrationsverket behöver belysas, t.ex. risken för variation i handläggning och godtyckliga bedömningar som kan uppstå när ett regelverk är komplext och undantagsbaserat. Röda Korset påpekar också att flera förslag förutsätter att Migrationsverket vidtar åtgärder för att nå förordningsstyrda handläggningstider. Även *Civil Rights Defenders* framför att vissa förslag, t.ex. kravet på väntetid och prövningen av undantag från detta, riskerar att leda till förlängda handläggningstider och högre kostnader hos Migrationsverket.

Skälen för regeringens bedömning

Flera av förslagen kommer att innebära nya handläggningmoment och bedömningar för Migrationsverkets del. Det gäller t.ex. de förslag som innebär en mer generell utformning av reglerna om när en person med

tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna vara anknytningsperson, att försörjningskravet vid anhöriginvandring även ska tillämpas i förlängningsärenden, att en väntetid ska gälla i vissa anknytningssituationer, att möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo ska begränsas och att ett krav på försäkringsskydd ska uppställas i vissa anknytningssituationer.

Gemensamt för förslagen är att de kräver att Migrationsverket avsätter resurser för utbildning och informationsinsatser, liksom för att uppdatera rättsliga ställningstaganden och andra relevanta styrdokument. Bland annat i syfte att, som *Svenska Röda Korset* lyfter, motverka variation i handläggning. Inom det migrationsrättsliga området har dock ett flertal förslag till lagändringar också lämnats i andra lagstiftningsprojekt, vilket innebär att den typen av insatser kommer behöva vidtas oberoende av förslagen i denna lagrådsremiss. Sammantaget bör alltså de nu aktuella förslagen ha marginell påverkan på Migrationsverkets verksamhet totalt sett. Merparten av de nya bedömnings- och handläggningsmoment som vissa av förslagen innebär bedöms inte påverka Migrationsverkets handläggning påtagligt eller innebära omfattande merarbete. Fortsatt korta handläggningstider för högkvalificerad arbetskraftsinvandring är viktigt för talangattraktion och näringslivets kompetensförsörjning.

Förslaget i avsnitt 5 innebär att vissa personer kommer att vara kvar i landet längre och att ytterligare ansökningar om uppehållstillstånd kan tillkomma. Det finns inte några närmare uppgifter om hur många personer som kommer att beröras av förslaget. Det kan dock inte röra sig om så många personer att det får annat än marginell påverkan på Migrationsverkets verksamhet. Förslaget bedöms inte heller öka utgifterna för verkställighet i någon omfattning av betydelse.

Vissa förslag är emellertid av sådant slag att de kan förväntas ha en något större påverkan på Migrationsverkets handläggning och kräva vissa insatser från myndighetens sida. Det gäller exempelvis förslaget om väntetid i vissa anknytningsärenden (se avsnitt 6). I denna del kan det, bl.a. för att motverka de problem som *Svenska Röda Korset* och *Civil Rights Defenders* lyfter kring handläggningstider, krävas att Migrationsverket inför rutiner för att snabbt kunna identifiera de ärenden där väntetiden inte har löpt ut, och där det inte finns skäl för undantag. Det kan också krävas att myndigheten avsätter resurser för att skyndsamt kunna hantera dessa ärenden. För att undvika att väntetiden leder till orimliga resultat i enskilda fall kan det också vara aktuellt att avsätta resurser för att se till att handläggningstiden i anknytningsärenden där väntetiden har löpt ut inte blir orimligt lång. Detta skulle t.ex. kunna göras genom att handläggning sker i olika spår. Kravet på väntetid innebär inte nya ärendetyper hos Migrationsverket, men det innebär nya bedömningar och handläggningsmoment. Inflödet av denna typ av ärenden skulle också kunna öka innan förslagen träder i kraft. De nya bedömningarna och momenten bör dock inte vara juridiskt komplicerade och många ärenden kommer att kunna avgöras snabbare och på ett mindre resurskrävande sätt än i dag.

Även de föreslagna skärpningarna av försörjningskravet kan, som *Migrationsverket* också framför, komma att påverka myndighetens verksamhet. Det gäller framför allt förslaget att försörjningskravet som huvudregel ska tillämpas även i förlängningsärenden (se avsnitt 7.3). Förslaget innebär att det tillkommer handläggningsmoment, t.ex. inhämtning av inkomst-

underlag och kontroller med arbetsgivare. Det kan förväntas ge upphov till ett ökat antal kompletteringar som i sin tur kan påverka handläggningstiderna. I vissa ärenden kan det tillkomma handläggningsåtgärder till följd av att andra familjemedlemmars försörjningsförmåga ska kunna beaktas. Hur förslaget närmare kommer att påverka handläggningen av förlängningsärenden är svårt att bedöma med någon högre grad av säkerhet. Vilken effekt förslaget får i detta avseende beror bl.a. på hur de enskilda ärendena ser ut, t.ex. i vilken utsträckning förhållandena kommer att ha förändrats vid förlängningstillfället och i vilken utsträckning kravet får karaktären av en efterhandskontroll av redan prövade förhållanden. Vad gäller ärenden som omfattas av särskilda regler om uppehållstillstånd för familjemedlemmar (se avsnitt 7.4) bedömer regeringen att de föreslagna förändringarna av försörjningskravet inte kommer att ha en lika stor effekt på handläggningen som i ärenden som handläggs enligt 5 kap. utlänningslagen. Det beror på att anknytningspersonens försörjningsförmåga redan prövas inom ramen för prövningen av anknytningspersonens ansökan om uppehållstillstånd och att de tillkommande bedömningsmoment som försörjningskravet vid anhöriginvandring innebär därför normalt sett får antas vara relativt okomplicerade.

Regeringen bedömer att en tillämpning av försörjningskravet i förlängningsärenden kan komma att leda till fler avslag i sådana ärenden. Eftersom avslagsbeslut i förlängningsärenden ofta kombineras med ett utvisningsbeslut kan det innebära ökade kostnader. I förlängningen kommer det också att leda till fler överklaganden, vilket kan orsaka fler återförvisningar – inte minst eftersom ekonomiska förhållanden kan ändras under handläggningstiden. Att hantera sådana återförvisade ärenden kommer att kräva vissa resurser. Även kostnaderna för förvar kan komma att påverkas. Samtidigt är det rimligt att anta att de flesta anknytningspersoner som en gång uppfyllt försörjningskravet också kommer att uppfylla kravet när det blir aktuellt att förlänga familjemedlemmens uppehållstillstånd. Enligt förslaget kommer det att utöver anknytningspersonens inkomster vara möjligt att beakta andra hushållsmedlemmars inkomster vid prövningen av ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Det kommer även att finnas ett något större utrymme för att göra undantag från kravet. Vid en sammantagen bedömning bör förslagen därför inte påverka avslagsfrekvensen i förlängningsärenden i någon väsentlig utsträckning.

I lagrådsremissen föreslås en höjning av beviskravet för ett återoplat biologiskt släktskap (se avsnitt 10). Förslaget förväntas leda till att DNA-analys kommer att användas i något större utsträckning. Detta kommer att innebära vissa kostnader för Migrationsverket. Utöver att förslaget kan påverka handläggningstiderna kommer fler DNA-analys att innebära kostnader i form av avgifter till Rättsmedicinalverket. Det är svårt att uppskatta hur många fler DNA-analys per år som förslagen kan leda till. Det är rimligt att anta att den årliga kostnaden kommer att öka något men att det handlar om en begränsad ökning.

Avslutningsvis kan nämnas att en samlad konsekvens avseende förslagen i denna lagrådsremiss är att avslagsfrekvensen i anknytningsärenden, både i förstagsärenden och i förlängningsärenden, kan förväntas öka. Det kommer i så fall, om ärendeinflödet inte samtidigt minskar, leda till fler beslut om utvisningar och fler överklaganden. Ett ökat antal utvisningar kan i sin tur leda till ökade kostnader för återvändande och för förvar.

Vissa förslag kan dock antas leda till ett minskat ärendeflöde, t.ex. begränsningen av möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo till en anknytningsperson med uppehållstillstånd (se avsnitt 4.5). Sammantaget bedömer regeringen att de ökade kostnader som uppstår med anledning av förslagen i och med tillskotten i budgetpropositionen för 2026 ryms inom myndighetens befintliga förvaltningsanslag.

12.2 Övriga konsekvenser för staten

Regeringens bedömning

Förslagen kan på kort sikt leda till att antalet överklaganden till migrationsdomstolarna ökar och därmed vissa tillfälligt ökade kostnader för domstolarna. Dessa kostnader bedöms rymmas inom befintliga anslag.

Förslagen om utökade möjligheter att neka uppehållstillstånd, liksom tillämpningen av försörjningskravet i förlängningsärenden, kommer sannolikt att påverka antalet utlänningar som utvisas ur Sverige. Det leder i så fall till vissa ökade kostnader för Polismyndigheten och Kriminalvården. Kostnaderna bedöms dock rymmas inom myndigheternas befintliga anslag.

Förslagen bedöms ha marginella kostnadsmässiga effekter för Rättsmedicinalverket och utlandsmyndigheterna. Eventuella merkostnader ryms inom befintliga anslag.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Domstolsverket anser att finansiering saknas för den kostnadsökning som verket menar att förslagen innebär för migrationsdomstolarna, och avstyrker av den anledningen förslagen. Domstolsverket anser vidare att konsekvenserna för domstolarna bör bedömas i ljuset av andra aktuella utredningar och lagförslag på migrationsrättens område. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* bedömer att förslagen kommer leda till ökade kostnader för domstolarna. De lyfter bl.a. att förslagen kan leda till ett ökat behov av utbildning för anställda och ökad arbetsbelastning samt att förslaget om försörjningskrav vid förlängningsärenden kommer leda till mer arbete och därmed ökade kostnader. Antalet överklagade beslut kan också antas öka. Förvaltningsrätten i Luleå anser därutöver att förslaget om väntetid kan medföra ökade kostnader för domstolarna eftersom det kan innebära att personer som fått avslag med hänvisning till väntetiden söker uppehållstillstånd igen. Även *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att förslagen kommer att leda till ökade kostnader för domstolar och lyfter bl.a. att förslaget om försörjningskrav innebär komplicerade bedömningar, som kan kräva utredningsåtgärder från domstolarnas sida. Även *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att förslagen förväntas leda till en ökad tillströmning

av mål till domstolarna. Några remissinstanser ifrågasätter utredningens slutsats om att förslagen på sikt kommer leda till en minskning i antalet ansökningar.

Svenska Röda Korset anser att förslagets påverkan på den rättsliga kvaliteten hos domstolarna behöver belysas, t.ex. risken för variation i handläggning och godtyckliga bedömningar som kan uppstå när ett regelverk är komplext och undantagsbaserat.

Kriminalvården framför att det saknas närmare beräkningar av de kostnadsmissiga effekterna för myndigheten, men utifrån det underlag som presenteras i utredningen instämmer myndigheten i utredningens bedömning. Viss osäkerhet finns dock i förhållande till hur stora de tillkommande transportvolymerna kommer vara och myndigheten framhåller därför att de kostnadsmissiga effekterna behöver följas upp.

Rättsmedicinalverket och *Säkerhetspolisen* har inte några synpunkter på utredningens konsekvensbedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för domstolarna

Förslagen i denna lagrådsremiss innebär i flera avseenden begränsningar av möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning. Därför är det rimligt att anta att förslagen, i vart fall på kort sikt, leder till fler avslagsbeslut hos Migrationsverket och därmed fler överklaganden till migrationsdomstolarna och Migrationsöverdomstolen. På längre sikt är det emellertid rimligt att anta att en ökad avslagsfrekvens kommer att vägas upp av ett minskat ärendeflöde. Ökningen kommer delvis bestå av mål som är förhållandevis enkla att hantera. Det gäller t.ex. avslag med hänvisning till kravet på väntetid (se avsnitt 6).

Även förslaget att försörjningskravet vid anhöriginvandring ska tillämpas i förlängningsärenden (se avsnitt 7.3) kan få effekten att antalet avslagsbeslut, och därmed antalet överklaganden, ökar. Det kan öka domstolarnas kostnader, liksom kostnaderna för offentliga biträden. Eftersom Migrationsverkets avslagsbeslut i förlängningsärenden i stor utsträckning kombineras med ett utvisningsbeslut kan det även påverka kostnaden för verkställighet och förvar. Regeringens bedömning är dock att förslaget inte kommer att ge upphov till någon väsentlig ökning av antalet avslag i förlängningsärenden. Den kostnadsmissiga effekten av förslaget bör därför bli begränsad. Effekterna av förslaget på antalet avslags- och utvisningsbeslut kan påverkas av yttre faktorer, som konjunkturläget. Det innebär en viss osäkerhet.

Som *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* påpekar, kan förslagen medföra visst behov av utbildning för migrationsdomstolarna, bl.a. för att motverka sådan variation i handläggningen som *Svenska Röda Korset* belyser. I den delen gör regeringen samma bedömning som i förhållande till Migrationsverket, dvs. att det inte primärt är förslagen i denna lagrådsremiss som ger upphov till ett sådant behov och att de nu aktuella förslagen har mindre påverkan på migrationsdomstolarnas verksamhet totalt sett.

Sammantaget är det svårt att säkert uppskatta vilka effekter på antalet avslagsbeslut och, i förlängningen, överklaganden till domstol som förslagen i denna lagrådsremiss kan leda till. Som några remissinstanser påpekar kan dock kostnaderna för domstolarna inledningsvis komma att öka något med

anledning av förslagen. På lång sikt bedömer emellertid regeringen att det är rimligt att anta att förslagen kommer att bidra till att ärendeflödet till Migrationsverket minskar, vilket kommer att motverka effekten av en högre avslagsfrekvens. Regeringen bedömer därför, till skillnad från bl.a. *Domstolsverket*, att förslagen inte kommer att innebära några större merkostnader för domstolarna, och att dessa ryms inom befintliga anslag.

Konsekvenser för Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Kriminalvården

Om fler avslagsbeslut fattas av Migrationsverket kommer fler utläningar att utvisas från Sverige. Det leder till kostnader för Polismyndigheten, som vanligen verkställer beslut om utvisning i de fall den utvisade inte frivilligt lämnar landet, och för Kriminalvården, som normalt ombesörjer transporter i sådana fall. Som tidigare redovisats är regeringens bedömning att förslagen inte bör innebära en påtaglig ökning av antalet utvisningar samt att de – i vart fall på sikt – kommer att leda till ett minskat ärendeflöde, vilket motverkar de kostnadsmissiga effekterna för berörda myndigheter. Regeringen bedömer därför att kostnadsökningar som förslagen medför för Polismyndigheten eller Kriminalvården ryms inom befintliga anslag. Förslagen i bedöms inte heller ge upphov till ökade kostnader för Säkerhetspolisen.

Konsekvenser för Rättsmedicinalverket

Förslagen som rör DNA-analys (se avsnitt 10) förväntas medföra att Rättsmedicinalverket kommer att utföra något fler analyser. Eftersom dessa är avgiftsfinansierade förväntas det inte medföra någon ökad kostnad för verket. Kostnaden för DNA-analyser har minskat i takt med metodutvecklingen. Att antalet ärenden hos myndigheten har minskat kraftigt under senare år har dock medfört att de indirekta kostnaderna blivit högre per ärende. Samtidigt har handläggningstiderna minskat med åren. Tiderna bedöms inte påverkas av förslagen i någon större utsträckning. Förslagen bedöms inte heller leda till att myndigheten behöver öka antalet personer som arbetar med DNA-analyser. Sammantaget bedömer därför regeringen att förslagen får begränsad effekt för Rättsmedicinalverkets verksamhet. Eventuella merkostnader bör rymmas inom befintliga anslag.

Konsekvenser för utlandsmyndigheterna

Förslagen påverkar även utlandsmyndigheterna. Inte minst gäller det förslaget som innebär att fler DNA-analyser kan behöva ombesörjas av dessa (se avsnitt 10). Förslagen bedöms dock inte föranleda mer än marginella kostnader för utlandsmyndigheterna, som bör rymmas inom befintliga anslag.

12.3 Konsekvenser för enskilda

Regeringens bedömning

Förslagen bedöms innebära att färre personer kommer att uppfylla kraven för att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. De kan mot den bakgrunden påverka enskilda personers psykiska mående och integration i samhället negativt.

Förslagen bedöms respektera de konventionsåtaganden och internationella avtal som Sverige har att följa.

Vissa av förslagen innebär en utökad personuppgiftsbehandling, vilket innebär risker för enskildas personliga integritet.

Förslagen bedöms innebära både positiva och negativa konsekvenser för barn.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Civil Rights Defenders*, *Svenska Röda Korset*, *Sveriges advokatsamfund* och *Uppsala universitet (Juridiska fakulteten)*, framhåller att förslagen, särskilt i de delar som avser väntetid och försörjningskrav, kommer att minska möjligheterna till familjeåterförening och står i konflikt med familjeåterföreningsdirektivet och konventionsskyddade rättigheter. *Institutet för mänskliga rättigheter* efterfrågar en grundlig analys av förslagets konsekvenser för de mänskliga rättigheterna. Flera remissinstanser, bl.a. *Alvesta kommun*, *Arbetsförmedlingen*, *Arbetsgivarverket*, *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Malmö stad*, *Rädda Barnen* och *Svenska Röda Korset*, menar också att förslagen kan påverka enskildas psykiska mående genom stress och oro. Vad gäller förslaget om att tillämpa försörjningskravet vid förlängningssituationer lyfter vissa remissinstanser, bl.a. Sveriges advokatsamfund, att det kan medföra en ökad beroendeställning i förhållande till arbetsgivaren.

Flera remissinstanser, t.ex. *Asylrättscentrum*, *Barnombudsmannen*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Nacka kommun*, *Rädda Barnen* och *Svenska Röda Korset*, lyfter förslagets konsekvenser för barn. Vissa av dessa anser att utredningens analys av förslagen utifrån barnkonventionen inte är tillräcklig, alternativt att det saknas en barnkonsekvensanalys.

Myndigheten för delaktighet och *Försäkringskassan* menar att det inte har gjorts en konsekvensanalys i fråga om migranter med funktionsnedsättning och att detta innebär att gruppen osynliggörs.

Promemorians bedömning

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens i fråga om ett höjt försörjningskrav och att undanta vissa typer av inkomster vid bedömningen av om kravet är uppfyllt.

Remissinstanserna

Flera remissinstanser, som *Civil Rights Defenders*, *Institutet för mänskliga rättigheter* och *Göteborgs stad*, menar att förslagen kan få negativa konsekvenser för enskilda, bl.a. i fråga om enskildas hälsa och etablering. Vissa remissinstanser, som *Svenska kyrkan* och *Sveriges advokatsamfund*, anser att förslaget ytterligare försvårare familjeåterförening. *Barnombudsmanen* anser att det utifrån promemorian inte går att bedöma förslaget förenlighet med rättigheterna i barnkonventionen. Andra remissinstanser, som *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Länsstyrelsen i Örebro län* och *Nacka kommun*, menar att förslagen kan få negativa effekter för barn. Vissa remissinstanser, som *Civil Rights Defenders*, *Diskrimineringsombudsmannen* och *Myndigheten för delaktighet*, menar att ett undantag av inkomst från subventionerad anställning kan negativt påverka personer med funktionsnedsättning.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt om konsekvenser för enskilda

Förslaget om att reglerna om uppehållstillstånd bara ska vara tvingande om det krävs enligt EU-rätten (avsnitt 4.3) bedöms leda till en minskning av beviljade uppehållstillstånd för anhöriga vilket kan antas påverka de berörda negativt. Vidare innebär de övriga förslagen i avsnitt 4 att möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning begränsas för vissa personer. Exempelvis kommer möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo till en person med uppehållstillstånd i Sverige att begränsas. Det kan innebära negativa konsekvenser för enskilda som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda samboförhållande med personer i utlandet. Samtidigt kommer möjligheten till familjeåterförening för makar och sambor att finnas kvar vilket innebär att det inte finns något oöverstigligt hinder för personer i långsiktiga och etablerade relationer att återförenas. För par som inte kunnat leva tillsammans i hemlandet på grund av att förhållandet inte accepterats föreslås dessutom en möjlighet till uppehållstillstånd för en blivande make eller sambo. Detta kan antas vara positivt för par i t.ex. samkönade relationer. Förslaget att det i fråga om barn som inte är gemensamma ska krävas att anknytningspersonen eller dennes make eller sambo är vårdnadshavare för barnet kan få negativa konsekvenser för enskilda som inte kan bevisa att de är vårdnadshavare. Med hänsyn till att en ansökan om uppehållstillstånd för ett barn redan idag ska göras av en behörig ställföreträdare, dvs. normalt vårdnadshavaren, bedöms dock konsekvenserna av förslaget inte bli så stora.

Förslaget om väntetid i vissa anknytningsärenden (se avsnitt 6) innebär att vissa personer kommer att behöva vänta längre än i dag innan en ansökan om familjeåterförening kan ges in. Detta kan – som flera remissinstanser påpekar – innebära påfrestningar för dessa personers mående och kan därmed få vissa negativa konsekvenser för deras integration i samhället. Samtidigt bör det redan gällande försörjningskravet och den tid det ofta tar för personer med asylrelaterade uppehållstillstånd att bli självförsörjande i praktiken innebära att möjligheten till familjeåterförening i många fall inte kommer att skjutas upp i förhållande till vad

som är fallet i dag. I sådana fall kan förslaget innebära en ökad tydlighet i fråga om förutsättningarna för familjeåterförening.

Förslagen om vissa begränsningar av möjligheten att göra undantag från försörjningskravet vid anhörginvandring (se avsnitt 7.2) bedöms endast påverka ett begränsat antal personer. Förslaget att försörjningskravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd (se avsnitt 7.3) kommer att påverka desto fler. Det är inte möjligt att säga exakt hur många som berörs. I juni 2025 fanns 62 500 personer i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt reglerna i 5 kap. utlänningslagen. Det är inte samtliga dessa personer som berörs av förslagen. Exempelvis hade 7 200 personer uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med ett tidsbegränsat asylrelaterat uppehållstillstånd och som alltså kan vara undantagen från försörjningskravet. Regeringen bedömer att förslaget kommer att ha störst påverkan på de personer vars uppehållstillstånd har beviljats på grund av anknytning till en person med ett asylrelaterat uppehållstillstånd. Det handlar främst om subsidiärt skyddsbehövande eftersom flyktingar som regel kommer att undantas från försörjningskravet även vid förlängning. Att dessa anhöriga kan förväntas påverkas i större utsträckning beror på att det typiskt sett tar längre tid för personer med sådana uppehållstillstånd, och deras anhöriga, att nå en mer stabil ställning på arbetsmarknaden.

Genom möjligheterna till undantag från försörjningskravet kommer det att vara möjligt att undvika orimliga resultat i enskilda fall, inte minst i fall som berör barn. Förslaget kan trots det, som flera remissinstanser lyfter fram, innebära psykiska påfrestningar och ökad stress för många personer, inte minst personer med tidsbegränsade eller på annat sätt osäkra anställningar. Ytterst innebär förslaget att förlängning av uppehållstillstånd inte kommer att beviljas den anhörige om kravet inte är uppfyllt. För anknytningspersonen kan förslaget innebära en ökad stress hänförlig inte bara till den osäkerhet som kravet kan ge upphov till gällande familjens möjligheter att få stanna tillsammans i Sverige utan även den press som kan komma av att kravet i första hand riktas mot honom eller henne. I förlängningsärenden kommer det emellertid att finnas utrymme att beakta även andra hushållsmedlemmars inkomster. Det kommer inte bara att ge större förutsättningar att uppfylla kravet utan bör även utgöra ett incitament för personer som kommit till Sverige på grund av anknytning att etablera sig i arbetslivet. Förslaget ökar incitamenten till arbete för de som berörs och får positiva effekter för de personer som skaffar sig en egen försörjning. Det finns en begränsad risk för att tillämpningen av försörjningskravet även vid förlängning kan ge upphov till vissa beroendeförhållanden på arbets- eller bostadsmarknaden. Det kan inte uteslutas att kravet kan få personer att avhålla sig från att söka samhällets stöd, av oro för att det kan påverka möjligheterna för familjen att få stanna i Sverige.

Att höja försörjningskravet kan leda till liknande effekter som förslaget om att tillämpa kravet vid förlängningsärenden. Det bedöms ha störst påverkan på anknytningspersoner som har svårt att nå en stabil ställning på arbetsmarknaden och tillräckligt hög lönenivå liksom dennes anhöriga. Förslaget, som syftar till att anhörginvandrare inte ska räknas som fattiga, bedöms dock i förlängningen ha positiva effekter, både för enskilda och för samhället. Genom de redan befintliga möjligheterna till undantag från

försörjningskravet kommer det även att vara möjligt att undvika orimliga resultat i enskilda fall.

Vissa personer kan på grund av en funktionsnedsättning ha svårt att försörja sig genom arbete eller att arbeta i en omfattning som krävs för att uppfylla försörjningskravet, vilket bl.a. *Myndigheten för delaktighet* lyfter fram. Särskilda skäl att göra undantag från försörjningskravet kan emellertid vara att anknytningspersonen är arbetsoförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av någon annan varaktigt fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. Särskilda skäl bör därför även kunna avse personer med inkomster från mer varaktiga subventionerade anställningar, t.ex. lönebidrag eller skyddat arbete, som riktar sig till personer med en funktionsnedsättning och som långsiktigt har svårt att få en egen arbetsrelaterad inkomst på den reguljära arbetsmarknaden. Genom den möjlighet till undantag som redan finns bedöms därför det höjda försörjningskravet inte påverka personer med en funktionsnedsättning på ett oproportionerligt sätt.

Förslagen som innebär att möjligheterna att neka uppehållstillstånd i vissa fall ska utökas (se avsnitt 8) kan påverka möjligheten till anhöriginvandring för vissa personer. Även om dessa effekter kan uppfattas som negativa ska dock beaktas att ett av syftena med förslagen är att motverka våld i nära relationer och att förslagen således också innebär ett skydd för enskilda, inte minst för kvinnor och barn. Förslagen innebär även en utökad personuppgiftsbehandling, vilket innebär risker för enskildas personliga integritet. Regeringen bedömer emellertid att syftena med det aktuella förslaget, närmare bestämt att ge Migrationsverket större möjligheter att beakta risken för att personer som ansöker om uppehållstillstånd i Sverige utsätts för våld eller andra allvarliga kränkningar om uppehållstillstånd beviljas samt att ge Migrationsverket ett fullgott underlag för att göra den typen av riskbedömningar, väger tyngre än det integritetsintrång den föreslagna regleringen kan innebära för enskilda.

I lagrådsremissen finns även ett förslag som innebär att möjligheterna att beviljas förlängt uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation upphör begränsas (se avsnitt 9). Detta innebär att vissa personer inte kommer att ha möjlighet att stanna i Sverige när uppehållstillståndet löper ut. Förslaget kan medföra en något ökad risk för att fler personer stannar kvar i en destruktiv relation av oro för att ett uppbrott kommer påverka möjligheten att få stanna i Sverige. Eftersom det även framöver kommer finnas möjlighet att bevilja fortsatt uppehållstillstånd om ett förhållande upphör på grund av våld i nära relation bedömer regeringen emellertid att regelverket ger tillräckliga förutsättningar för enskilda att lämna den typen av relation.

Förslagen som innebär att beviskravet för biologiska släktband höjs (avsnitt 10) kan leda till att något fler ansökningar om uppehållstillstånd avslås och således negativa konsekvenser för vissa personer. Det kan få till följd att personer som befinner sig i länder med bristande folkbokföring och dokumentation, och där det saknas möjlighet att utföra en DNA-analys, kan få svårare att bevisa biologiska släktskap. Den effekten bedöms dock som begränsad. Förslaget kan påverka barn som i hemlandet ingått i familjegemenskapen utan att vara biologiska barn till de personer som de betraktar som sina föräldrar, och som inte heller är formellt adopterade. Regeringen bedömer att det endast kan handla om några få fall.

Sammanfattningsvis innebär förslagen, som flera remissinstanser påpekar, vissa negativa konsekvenser för enskilda. Konsekvenserna avseende respektive förslags förenlighet med EU-rätten och Sveriges konventionsåtaganden har bedömts i skålen för de beröra förslagen. Förslagen är nödvändiga för att åstadkomma en restriktiv och hållbar invandring, vilket i sin tur ger förutsättningar för en god integration. Vidare kommer den beslutande myndigheten att kunna göra en sammantagen bedömning i det enskilda fallet. Förslagen bedöms därför vara proportionerliga i förhållande till syftet.

Särskilt om konsekvenser för barn

I fall som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Barn berörs genomgående av förslagen, och i några avseenden bedöms de innebära en viss försämring ur ett barnperspektiv. Framför allt bedöms förslagen kunna ha negativa effekter för barn med status som subsidiärt skyddsbehövande, liksom för barn som har en förälder som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige på den grunden. Detta har dels att göra med att reglerna för dessa barn föreslås bli fakultativa till sin utformning (se avsnitt 4.3), dels med att det i huvudsak är de sistnämnda barnen som kommer att påverkas av den föreslagna väntetiden (se avsnitt 6). Även om barn med status som subsidiärt skyddsbehövande, och barn som har en förälder med sådan status, inte längre kommer att omfattas av tvingande regler om familjeåterförening, kommer en motsvarande möjlighet till familjeåterförening fortsättningsvis att finnas för den aktuella gruppen. I fråga om väntetiden kommer det att finnas möjlighet att göra undantag som ger utrymme att beakta barns bästa på ett sådant sätt att orimliga resultat kan undvikas. Förslaget som innebär att möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till barn begränsas till att skydda barns redan existerande familjeliv (se avsnitt 4.6) kan påverka barn negativt. Även förslaget om att tillämpa försörjningskravet även i förlägningsärenden kan innebära en risk för negativa effekter för barn (se avsnitt 7.3). Detta är något som många remissinstanser lyfter fram. Orimliga konsekvenser i enskilda fall kan dock undvikas genom de möjligheter som finns att göra undantag från försörjningskravet. Förslaget är inte tänkt att leda till att ett barn måste lämna landet utan att en vårdnadshavare kan göra det tillsammans med barnet. Redan förekomsten av kravet kan emellertid leda till stress och oro för de berörda familjerna, vilket kan påverka barn. Om förslaget får avsedd effekt, dvs. ökar incitamenten för självförsörjning, bedömer regeringen att det även kan få positiva effekter för barn, sett till de risker för fysisk och psykisk ohälsa, dåliga skolresultat, sämre möjligheter till en meningsfull fritid och social exkludering som förknippas med att leva i ekonomisk utsatthet.

Även en höjd nivå för försörjningskravet riskerar att påverka barn negativt eftersom fler ansökningar om uppehållstillstånd på grund av anknytning sannolikt kan komma att avslås, i vart fall inledningsvis. Det innebär en risk för att familjeåterföreningen försenas, vilket kan påverka barns förutsättningar för integration negativt, och leda till att familjer splittras. Även här måste de negativa konsekvenser som ett höjt krav kan få ställas i relation till fördelarna med kravet för de barn som beviljas uppehållstillstånd. Genom att anknytningspersoner och anhöriga som har

beviljats uppehållstillstånd får en bättre ekonomisk situation kan integrationen främjas och risken för utanförskap minska. En ökad självförsörjning bedöms få positiva effekter för barn som beviljas uppehållstillstånd i Sverige eftersom risken för ekonomisk utsatthet minskar. Det föreslagna försörjningskravet kan alltså underlätta för familjemedlemmar som beviljas uppehållstillstånd att komma in i det svenska samhället och minska risken för att barn lever i fattigdom vid ankomsten till Sverige. Genom den möjlighet till undantag vid särskilda skäl som finns kan även orimliga konsekvenser i enskilda fall undvikas.

Dagens regler innebär att många barn som närmar sig myndighetsåldern lever i osäkerhet i fråga om möjligheterna att få stanna i landet. Förslaget om att den som vistas här med uppehållstillstånd på grund av anknytning som barn ska få möjlighet till förlängt uppehållstillstånd även efter 18-årsdagen (se avsnitt 5), bedöms innebära stora fördelar för dessa barn, eftersom förutsättningarna för att få gå klart gymnasieskolan och påbörja ett självständigt liv i Sverige blir tydligare. Även förslaget om att kravet på att ett barn ska vara ogift för att kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning ska tas bort (se avsnitt 4.3) får anses positivt ur ett barnperspektiv.

Förslagen bedöms alltså ha både positiva och negativa konsekvenser för barn. Att beakta och säkerställa barnets rättigheter handlar emellertid många gånger om att göra intresseavvägningar mellan barnets bästa och motstående intressen, t.ex. statens intresse av en reglerad invandring. De negativa konsekvenser som förslagen kan medföra måste, enligt regeringen, ställas i relation till syftet att åstadkomma en restriktiv och hållbar invandring, vilket i sin tur ger förutsättningar för en god integration. Förslagen innebär att det i varje enskilt fall är möjligt att göra en avvägning mellan barnets intresse och andra motstående intressen. Till skillnad från vad t.ex. *Asylrättscentrum* anför, bedöms förslagen vara förenliga med dessa och ger utrymme att i tillräcklig utsträckning beakta berörda barns bästa.

12.4 Övriga konsekvenser

Regeringens bedömning

Vissa av förslagen kan förväntas få positiva konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet.

Vissa av förslagen bedöms bidra till bättre integration och bättre förutsättningar att uppnå en ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Andra förslag kan dock få negativa effekter för såväl integrationen som jämställdheten.

Förslagen kan få begränsade negativa konsekvenser för företagens kompetensförsörjning.

För landets kommuner kan förslagen innebära ett minskat antal ny-anlända. Vidare kan förslagen medföra lägre kostnader för ekonomiskt bistånd. På lång sikt kan förslagen få viss negativ påverkan på kompetensförsörjningen i offentlig sektor.

Utredningens bedömning

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna

Vad gäller integration och arbetsmarknad lyfter flera remissinstanser, däribland *Alvesta kommun*, *Arbetsförmedlingen* och *Civil Rights Defenders*, att förslaget om väntetid kan få negativ påverkan på dessa områden. Flera remissinstanser, däribland *Alvesta kommun*, *Asylrättscentrum* och *Diskrimineringsombudsmannen*, menar vidare att förslagen avseende försörjningskrav kan ha negativ påverkan på bl.a. integrationen. Arbetsförmedlingen anser emellertid, i likhet med utredningen, att ett försörjningskrav i förlängningsärendena kan främja etablering på arbetsmarknaden. Även *Hagfors kommun* och *Nacka kommun* lyfter försörjningskravet som positivt för integrationen. Flera remissinstanser, däribland *Arbetsförmedlingen*, *Asylrättscentrum* och *Civil Rights Defenders*, anser att det finns en risk att personer avstår från att vidareutbilda sig med anledning av försörjningskravet.

Arbetsgivarverket, *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* och *Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)* lyfter även att förslaget på försörjningskrav för familjemedlemmar till forskare kan minska Sveriges attraktivitet för internationell forskningskompetens. Arbetsförmedlingen framför vidare att förslagen kan leda till att färre personer generellt söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige, vilket riskerar att minska tillgången på arbetskraft och därmed försvåra kompetensförsörjningen. Bland andra *Länsstyrelsen i Blekinge län* och *Länsstyrelsen i Skåne län* instämmer i utredningens bedömning att förslagen kommer leda till negativa konsekvenser för företag inom de branscher där nyanlända i hög utsträckning arbetar.

Vad gäller konsekvenser för jämställdheten instämmer flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Arbetsförmedlingen*, *Civil Rights Defenders*, i utredningens bedömning att förslagen rörande försörjningskrav kan drabba kvinnor särskilt hårt och därmed ha en negativ effekt på jämställdheten. Några remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum* och *Länsstyrelsen i Dalarnas län*, anser att förslaget som innebär att det i fråga om barn som inte är gemensamma införs ett krav på att en förälder ska vara vårdnadshavare kan ha sådan effekt, eftersom kvinnors möjlighet att få rättslig vårdnad om barn är begränsad i vissa länder.

Avseende konsekvenser för kommuner och regioner framför flera remissinstanser, bl.a. *Bodens kommun*, *Göteborgs kommun*, *Länsstyrelsen i Blekinge län* och *Länsstyrelsen i Örebro län*, att de förslag som innebär skärpta krav i förhållande till anhöriginvandring kan få negativ påverkan på kompetensförsörjningen i offentlig sektor. *Bodens kommun* framhåller att tidigare bestämmelser om skärpta försörjningskrav redan inneburit att värdefull personal tvingats lämna välfärdsyrken inom kommunen, att planeringen av skola, förskola och vissa välfärdstjänster kan påverkas om inflödet av anhöriginvandrare minskar samt att förslaget om väntetid riskerar att skapa sociala spänningar och psykisk ohälsa. *Bodens kommun* lyfter även att de skärpta kraven på längre sikt kan innebära att de personer som faktiskt får uppehållstillstånd har starkare etableringsförutsättningar, vilket kan minska behovet av försörjningsstöd och öka andelen självför-

sörjande hushåll. Länsstyrelsen i Dalarnas län och Länsstyrelsen i Örebro län lyfter särskilt att borttagandet av möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd vid särskild anknytning till Sverige kan leda till negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen.

Flera remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Göteborg*, *Almega*, *Asylrättscentrum*, *Bodens kommun*, *Länsstyrelsen i Blekinge län*, *Malmö stad*, *Svenskt Näringsliv* och *Rädda Barnen*, riktar kritik mot att det pågår många parallella lagstiftningsprojekt på migrationsrättens område och att konsekvenserna av förslagen därför är svåra att överblicka. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Kammarrätten i Stockholm*, efterlyser en samordning av de förslag som lämnas och en samlad konsekvensanalys.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet

Förslagen om utökade möjligheter att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning kan antas leda till att fler utlänningar nekas uppehållstillstånd på grund av tidigare brottslighet, vilket då sannolikt kommer att ha en brottsförebyggande effekt. Även de utökade möjligheterna att neka uppehållstillstånd på grund av risken för att anknytningspersonen utsätter sökanden, eller hans eller hennes barn, för brott kommer sannolikt att ha samma positiva brottsförebyggande effekt (se avsnitt 8).

Konsekvenser avseende integrationen

Målet för integrationspolitiken är att utrikes födda kvinnor och män ska ha samma skyldigheter, rättigheter och möjligheter som den övriga befolkningen att leva ett fritt, värdigt och självständigt liv inom samhällsgemenskapen. Detta förutsätter att den som långvarigt befinner sig i Sverige anstränger sig för att bli en del av det svenska samhället och att samhället både ställer krav och ger möjligheter till integration.

Regeringen bedömer att de förslag som lämnas i denna lagrådsremiss kommer att bidra till ökade förutsättningar att nå vissa av de integrationspolitiska delmålen. Framför allt gäller det, som några remissinstanser också pekar på, förslaget att försörjningskravet ska tillämpas även i förlängningsärenden (se avsnitt 7.3), vilket kommer att innebära ökade incitament för enskilda till egenförsörjning. Inte minst kan kravet ge incitament för nyanlända att flytta till kommuner där möjligheterna att få ett arbete och egen bostad är goda. Genom arbetsmarknaden blir den enskilde också en del av det svenska samhället. Samtidigt finns det, som flera remissinstanser lyfter, en risk för att kravet kan få negativa effekter för integrationen. Till exempel kan incitamenten minska för nyanlända att delta i t.ex. etableringsprogram eller sfi, eller vidareutbilda sig, för att i stället fokusera på att få eller behålla en viss inkomst. Viss risk finns också för att förslaget kan minska incitamenten för en jämn fördelning av arbetet i hemmet, om det sker på bekostnad av att anknytningspersonens försörjningsförmåga minskar.

Förslaget som avser väntetid (se avsnitt 6) bedöms kunna få positiva effekter för integrationen. För anhöriga som beviljas uppehållstillstånd kommer det vid ankomsten till Sverige att vara positivt att anknytnings-

personen redan har vistats här en tid och på så sätt har hunnit tillgodogöra sig kunskaper om det svenska samhället och språkkunskaper. Samtidigt finns viss risk för negativa konsekvenser. En uppskjuten möjlighet att ansöka om familjeåterförening kan innebära emotionella och psykiska belastningar, vilket i sin tur kan påverka integrationen negativt.

Förslaget om ökade möjligheter till förlängt uppehållstillstånd, även efter 18-årsdagen, för den som vistas här med uppehållstillstånd på grund av anknytning (se avsnitt 5) bedöms öka incitamenten för unga att fullfölja sin gymnasieutbildning, vilket ökar möjligheterna till integration.

Förslagen bedöms alltså sammantaget ha både positiva och negativa effekter på integrationen, där regeringen bedömer att de positiva konsekvenserna väger tyngre än de negativa.

Konsekvenser för jämställdheten

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Även om förslagen i lagrådsremissen är generell utformade kommer de i vissa avseenden att påverka kvinnor i högre utsträckning än män, vilket har att göra med att fler kvinnor än män beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Flera remissinstanser, däribland *Asylrättscentrum*, *Arbetsförmedlingen* och *Civil Rights Defenders*, instämmer i utredningens bedömning att förslagen rörande försörjningskrav kan drabba kvinnor hårdare och därmed ha en negativ effekt på jämställdheten. Som nämns ovan kan förslagen till viss del leda till försämrade möjligheter för framför allt kvinnor att etablera sig på arbetsmarknaden, och även motverka en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Samtidigt bedöms förslaget ha potential att öka incitamenten till egenförsörjning, även för anhöriginvandrare. Särskilt gäller detta eftersom det vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd kommer att vara möjligt att beakta även andra hushållsmedlemmars än anknytningspersonens inkomster vid bedömningen. Det innebär att förslagen även kan bidra till en ökad ekonomisk jämställdhet.

Som några remissinstanser, bl.a. Asylrättscentrum, framhåller riskerar kravet på att en förälder också är vårdnadshavare till barnet (se avsnitt 4.4) att särskilt påverka kvinnor från länder där möjligheten att få rättslig vårdnad om barn är begränsad. Om kravet på vårdnad i enskilda fall skulle leda till orimliga resultat, t.ex. på grund av att lagstiftningen i utlandet begränsar kvinnors möjlighet att få vårdnad om barn, kommer det dock att finnas möjlighet att tillämpa en ventilbestämmelse (se avsnitt 4.7). Sammantaget bedöms därför risken för att förslaget påverkar kvinnor negativt vara begränsad.

Även förslaget som innebär att möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd vid brusten anknytning på grund av en utlännings särskilda anknytning till Sverige tas bort (se avsnitt 9.1) kan i högre grad påverka kvinnor, eftersom fler kvinnor än män beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Då det fortfarande kommer att vara möjligt att bevilja fortsatt uppehållstillstånd när förhållandet upphört på grund av våld i relationen bör risken för att personer stannar i destruktiva relationer, av oro för att ett uppbrott skulle kunna påverka möjligheten att få stanna i Sverige, vara låg.

Förslagen om utökade möjligheter att beakta relationsvåld, och risken för sådant våld, i anknytningsärenden (avsnitt 8.1) bedöms kunna få positiva effekter ur ett jämställdhetsperspektiv eftersom det kan bidra till att förebygga våld mot kvinnor.

Konsekvenser för företag och för möjligheten att attrahera internationell kompetens

Eftersom förslagen, i vart fall på längre sikt, kan komma att bidra till en minskad asylinvandring och även innebära att färre personer beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning kan förslagen påverka vissa företags och branschers kompetensförsörjning negativt. Det menar bl.a. *Länsstyrelsen i Norrbottens län*. Den effekten kan i viss utsträckning motverkas av att förslagen om försörjningskrav innebär ökade incitament för enskilda att flytta till de orter där det finns ett större behov av arbetskraft. Vissa remissinstanser, däribland *Almega*, *Arbetsförmedlingen*, *Arbetsgivarverket* och *Svenskt Näringsliv*, anser att förslagen kan påverka svenska företags möjligheter att attrahera kompetens från utlandet. Enligt regeringen bör dock inte de skärpningar som föreslås att på ett avgörande sätt försvåra möjligheten för en arbetskraftsinvandrande att ta med sin familj till Sverige. Prövningen av försörjningskravet i förlängningsärenden förväntas inte heller få någon avgörande betydelse för viljan bland högkvalificerade arbetskraftsinvandrande att komma till Sverige, då dessa personer i regel kommer att uppfylla försörjningskravet. Regeringen bedömer därför att förslaget kan förväntas få en begränsad negativ påverkan på företagets kompetensförsörjning eller Sveriges konkurrenskraft. Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för företag, såsom administrativa kostnader eller liknande.

Vissa remissinstanser, som *Sveriges akademikers centralorganisation (Saco)* och *Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)* lyfter att förslaget om försörjningskrav för familjemedlemmar till forskare kan minska Sveriges attraktivitet för internationell forskningskompetens. Förslaget innebär en något höjd tröskel för dessa personer. Anknytningspersonen – forskaren – kommer dock att ha en inkomst i Sverige. Kravet ska dessutom utformas så att även familjemedlemmens inkomster kan beaktas. Regeringen bedömer därför att kravet inte innebär någon överhängande risk för att Sverige skulle bli mindre attraktivt som forsknings- och innovationsnation eller annars påverka Sveriges möjligheter att attrahera internationell kompetens i det här avseendet.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Som några remissinstanser påpekar kan de förslag som innebär en mer återhållsam invandring påverka kompetensförsörjningen i kommuner och regioner, eftersom många nyanlända arbetar i offentlig sektor. Till viss del bör eventuella negativa konsekvenser kunna motverkas genom att andra, som står utanför arbetsmarknaden, erbjuds yrken där det uppstår eventuell brist på personal. Genom skärpta regler om försörjningskrav ökar också incitamenten för enskilda att ta anställning i bristyrken och att flytta till de delar av landet där det finns ett större behov av arbetskraft. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *Länsstyrelsen i Örebro län* påpekar att förslaget att ta bort möjligheten till fortsatt uppehållstillstånd vid särskild anknytning till

Sverige, som t.ex. hittills kunnat tillämpas vid etablering på arbetsmarknaden, kan innebära negativa konsekvenser för kompetensförsörjningen i kommuner och regioner. Eftersom ett sådant uppehållstillstånd endast kan förlängas vid ett tillfälle, under en begränsad tid, bedömer regeringen att det förslaget inte nämnvärt bör påverka kompetensförsörjningen.

Som *Bodens kommun* påpekar kan förslagen även innebära att de personer som beviljas uppehållstillstånd har bättre förutsättningar att etablera sig, vilket kan minska behovet av försörjningsstöd och öka andelen självförsörjande hushåll. Regeringen bedömer därför att förslagen innebär minskade kostnader för kommunerna i fråga om ekonomiskt bistånd.

Övriga konsekvenser

Ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Delegationen för migrationsstudier, Institutet för mänskliga rättigheter, Länsstyrelsen i Norrbottens län och Kammarrätten i Stockholm*, påpekar att det är svårt att överblicka konsekvenserna av förslagen mot bakgrund av det samlade reformarbetet på migrationsområdet och efterfrågar en samlad analys. En sådan större analys av migrationsrättsområdet som remissinstanserna efterfrågar rymmer inte inom ramen för detta lagstiftningsprojekt.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap. Uppehållstillstånd

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till bl.a. svenska medborgare

3 § *Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person (anknytningspersonen) som är bosatt i Sverige och är svensk medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt får ges till en utlänning som är*

- 1. anknytningspersonens make eller sambo,*
- 2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,*
- 3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller*
- 4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om när uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer med stark anknytning till Sverige, bl.a. svenska medborgare, kan beviljas den närmaste familjen, dvs. make, sambo och barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 § första stycket men har ett mer begränsat tillämpningsområde bl.a. på så sätt att den inte omfattar anknytningspersoner som vistas i Sverige med uppehållstillstånd (de fallen regleras i 3 a §).

I paragrafen anges att svenska medborgare och medborgare i andra nordiska länder och personer med permanent uppehålls rätt kan vara anknytningsperson vid anhörginvandring, om de är bosatta i Sverige. Nordiska medborgare och den som har permanent uppehålls rätt behöver, till skillnad från andra utlänningar, inte ha uppehållstillstånd för att vara anknytningsperson. Någon ändring i sak i fråga om när dessa personer kan vara anknytningspersoner är inte avsedd. Med uppehålls rätt avses såväl uppehålls rätt för EES-medborgare och familjemedlemmar till EES-medborgare som uppehålls rätt enligt utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (jfr 3 a och 3 b kap.). EES-medborgare och familjemedlemmar till EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år har permanent uppehålls rätt (3 a kap. 6 och 7 §§). I utlänningsförordningen (2006:97) finns även bestämmelser om förtida permanent uppehålls rätt i vissa fall (3 a kap. 5 och 6 §§). Motsvarande bestämmelser om permanent uppehålls rätt finns i utträdesavtalet mellan Förenade kungariket och EU (artikel 15).

Till skillnad från hittillsvarande 3 § är paragrafen fakultativ. Den föreskriver numera att uppehållstillstånd får ges till anhöriga som omfattas av paragrafen i stället för att dessa ska ges uppehållstillstånd. Någon rätt till uppehållstillstånd för de anhöriga som omfattas finns alltså inte. Paragrafen innebär i stället en möjlighet för dessa anhöriga att beviljas uppehållstillstånd. Utgångspunkten är att en sådan anhörig ska ges uppehållstillstånd om det inte finns skäl som talar i en annan riktning. Genom ändringen ges tillämpande myndigheter ett större utrymme att avslå en ansökan om uppehållstillstånd om det finns skäl för det. Av 17 § första och andra styckena framgår omständigheter som därvid särskilt ska beaktas. Det ska göras en samlad bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Punkterna 1–4 motsvarar i huvudsak hittillsvarande första stycket 1 och 2. De anhöriga som omfattas är anknytningspersonens kärnfamilj, dvs. make eller sambo (punkt 1), gemensamma barn (punkt 2), anknytningspersonens barn (punkt 3) och makens eller sambons barn (punkt 4). Kravet på att ett barn ska vara ogift för att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning tas bort. I fråga om barn som inte är gemensamma införs i punkterna 3 och 4 krav på att anknytningspersonen eller dennes make eller sambo ska vara vårdnadshavare. Paragrafen omfattar även adopterade barn, se 3 c §. Av 17 § tredje stycket framgår att det vid gemensam vårdnad krävs medgivande också av den vårdnadshavare till vilken anknytning inte återop-
as.

Av 3 j § framgår att det för att uppehållstillstånd ska få beviljas med stöd av den aktuella paragrafen som utgångspunkt krävs att anknytningspersonen kan försörja sig och den anhörige samt har en lämplig bostad.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till personer med uppehållstillstånd i Sverige

3 a § *Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person som är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av andra stycket eller 17 a eller 17 b §, ges till en utlänning som är*

- 1. anknytningspersonens make eller sambo,*
- 2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,*

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller
4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.

Första stycket gäller inte om anknytningspersonen

1. har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap., eller
2. är subsidiärt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person som avses i andra stycket 2 som är bosatt i Sverige och har ett sådant uppehållstillstånd som anges i första stycket får ges till en utlänning som är

1. anknytningspersonens make eller sambo,
2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,
3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under dennes vårdnad, eller
4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under dennes vårdnad.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om när uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer som har uppehållstillstånd i Sverige ska eller får beviljas den närmaste familjen, dvs. make, sambo och barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 §. Bestämmelserna i hittillsvarande 3 a § flyttas till de nya 3 d–3 g §§, med undantag för första stycket 5, som upphör att gälla.

Enligt *första stycket* kan en person med uppehållstillstånd i Sverige vara anknytningsperson om han eller hon antingen har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Det krävs också att personen är bosatt i Sverige, det innebär att han eller hon ska vara folkbokförd här.

Paragrafen uppställer, till skillnad från hittillsvarande regler, inget krav på att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha beviljats på någon särskild grund för att tillståndshavaren ska kunna vara anknytningsperson. Det innebär att den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som uppfyller kraven i stycket kan vara anknytningsperson oavsett på vilken grund som uppehållstillståndet har beviljats. Det kan, utöver uppehållstillstånd till skyddsbehövande, t.ex. röra sig om personer som har uppehållstillstånd som forskare m.m. (enligt 5 b kap.), på grund av EU-blåkort (enligt 6 a kap.) eller med anledning av företagsintern flyttning av personal (enligt 6 b kap.) eller enligt utlänningsförordningen (2006:97). En följd av ändringen är att vissa kategorier av personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd, t.ex. arbetskraftsinvandrare och forskare, omfattas av parallella regelverk om anhöriginvandring (se bl.a. 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen och 5 b kap. 19 §, 6 a kap. 9 § och 6 b kap. 14 § förevarande lag). En prövning ska i första hand göras enligt en tillämplig specialregel. Vissa kategorier av personer med uppehållstillstånd undantas från styckets tillämpningsområde. För sådana personer gäller i vissa avseenden särskilda regler (se andra och tredje styckena).

Kravet på att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha en viss minsta giltighetstid för att tillståndshavaren ska kunna vara anknytningsperson är nytt. Kravet på att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd följer även av hittillsvarande regler. Att

bestämmelsens tillämpningsområde vidgas innebär dock att kravet kan behöva bedömas i förhållande till fler personkategorier än vad som hittills har varit fallet. Bedömningen får göras på motsvarande sätt som tidigare (se prop. 2020/21:191 s. 160–163, prop. 2023/24:18 s. 11 och 12 och prop. 2025/26:262 s. 140–143).

Första stycket 1–4 motsvarar i huvudsak hittillsvarande 3 § första stycket 1 och 2. Uppräkningen av vilka utläningar som omfattas motsvarar 3 §, se kommentaren till den paragrafen.

Enligt första stycket 1–4 ska uppehållstillstånd ges till anhöriga som omfattas av stycket. Detta innebär att dessa anhöriga har en principiell rätt till uppehållstillstånd. Det följer av att bestämmelsen har sin grund i artikel 4.1 i familjeåterföreningsdirektivet. I sådana fall som anges i 17 a och 17 b §§ kan dock uppehållstillstånd vägras, se närmare kommentaren till de paragraferna.

I *andra stycket* undantas vissa personkategorier från tillämpningsområdet för den tvingande regleringen i första stycket. Det gäller dels anknytningspersoner med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap., dels subsidiärt skyddsbehövande och personer som har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl, dvs. i praktiken personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder av sådant slag som avses i 12 kap. 1 eller 3 § (se dock beträffande dessa personkategorier tredje stycket och 21 kap. 4 §). Dessa personkategorier omfattas inte av familjeåterföreningsdirektivet (se artikel 3.2). Något motsvarande undantag för unionsmedborgare gäller inte enligt stycket (jfr artikel 3.3 i direktivet).

I *tredje stycket* finns regler om uppehållstillstånd för den närmaste familjen (make, sambo och barn) till personer med status som subsidiärt skyddsbehövande och personer med uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl. Sådana personer kan vara anknytningsperson under samma förutsättningar som andra personer med uppehållstillstånd i Sverige. Kretsen av anhöriga som omfattas är också densamma som i första stycket. I likhet med 3 § föreskrivs dock att uppehållstillstånd får ges till dessa anhöriga. Stycket är alltså fakultativt och ska tillämpas på samma sätt som 3 §, se kommentaren till den paragrafen. Av 17 § tredje stycket framgår att det vid gemensam vårdnad krävs medgivande också av den vårdnadshavare till vilken anknytning inte återopas.

Av 3 i § framgår att om anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd krävs som huvudregel att han eller hon har vistats i Sverige sedan minst två år när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning ges in, för att ansökan ska kunna beviljas.

Av 3 j § framgår att det för att uppehållstillstånd ska beviljas med stöd av den förevarande paragrafen som utgångspunkt krävs att anknytningspersonen kan försörja sig och den anhörige samt har en lämplig bostad.

3 b § *Bestämmelserna i 3 a § gäller inte om utläningen är en sådan familjemedlem som avses i artikel 23.1 i skyddsgrundsförordningen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller ett undantag från reglerna i 3 a §. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Bestämmelserna i hittillsvarande 3 b § flyttas till 3 j §.

Paragrafen motsvarar i prop. 2025/26:262 föreslagen bestämmelse i 3 § fjärde stycket. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Uppehållstillstånd för barn som adopteras

3 c § *Med barn till anknytningspersonen likställs ett barn som har adopterats eller som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol eller annars gäller i Sverige. Det krävs inte att ett barn som avses bli adopterat står under anknytningspersonens vårdnad.*

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser som kompletterar 3 och 3 a §§ i fråga om adoption. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Bestämmelserna i hittillsvarande 3 c § flyttas till 3 j §.

I första stycket regleras uppehållstillstånd som grundas på beslut om adoption. Stycket motsvarar i huvudsak hittillsvarande 3 § första stycket 3 och andra stycket men har delvis en annan konstruktion. Kravet på att ett barn ska vara ogift tas bort. Av första meningen framgår att med barn i 3 och 3 a §§ likställs ett barn som har adopterats eller som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet har meddelats eller kommer att meddelas av svensk domstol eller annars gäller i Sverige. Tillägget om att adoptionsbeslutet annars gäller i Sverige ersätter hänvisningarna till lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner och lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer. Någon ändring i förhållande till hittillsvarande ordning är inte avsedd. I fråga om ett barn som avses bli adopterat krävs inte att barnet står under anknytningspersonens vårdnad. Barn som redan är adopterade omfattas av de allmänna reglerna i 5 kap. om barn.

Andra stycket motsvarar hittillsvarande 3 § andra stycket.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till barn

3 d § *Uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är flykting och vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som har lämnats ensamt efter ankomsten, ska ges till en utlänningsperson som är barnets förälder, om inte annat följer av 17 a § första stycket.*

Uppehållstillstånd får även ges till en utlänningsperson som är förälder till ett barn som är subsidiärt skyddsbehövande om barnet har kommit till Sverige under sådana omständigheter som anges i första stycket.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett ensamkommande barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 § första stycket 4.

Bestämmelserna i hittillsvarande 3 d § flyttas till 3 k §.

Första stycket reglerar rätten för ensamkommande barn med flyktingstatus att återförenas med sina föräldrar. Stycket motsvarar hittillsvarande

3 § första stycket 4, med den skillnaden att tillämpningsområdet begränsas till att avse barn med flyktingstatus och att det hittillsvarande kravet på att barnet ska vara ogift tas bort. Uppehållstillstånd ska ges till en förälder som omfattas av bestämmelsen. Det innebär att en sådan anhörig har en principiell rätt till uppehållstillstånd. Bestämmelsen har sin grund i artikel 10.3 a i familjeåterföreningsdirektivet. Av 17 a § första stycket framgår att uppehållstillstånd kan vägras i vissa situationer, se närmare kommentaren till den paragrafen.

Andra stycket reglerar möjligheten för ensamkommande barn som är subsidiärt skyddsbehövande att återförenas med sina föräldrar. Stycket är till skillnad från första stycket fakultativt. Någon rätt till uppehållstillstånd för de anhöriga som omfattas finns alltså inte. Paragrafen innebär i stället en möjlighet för dessa anhöriga att beviljas uppehållstillstånd. Utgångspunkten är att en sådan anhörig ska ges uppehållstillstånd om det inte finns skäl som talar i en annan riktning. Genom ändringen ges tillämpande myndigheter ett större utrymme att avslå en ansökan om uppehållstillstånd om det finns skäl för det. Av 17 § första och andra stycket framgår omständigheter som därvid särskilt ska beaktas. En samlad bedömning ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Vid bedömningen av om en ansökan ska avslås kan vägledning hämtas från den praxis som finns gällande hittillsvarande regler.

3 e § Uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är bosatt i Sverige och är svensk medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd får ges till en utlänning som

- 1. är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med barnet, eller*
- 2. utövar umgänge med barnet, som inte är av begränsad omfattning.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.6.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 a § första stycket 3 och 4.

Bestämmelserna i hittillsvarande 3 e § flyttas till 3 j §.

Paragrafen reglerar möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för att skydda ett pågående familjeliv mellan ett barn i Sverige och barnets förälder. Paragrafen motsvarar i huvudsak hittillsvarande 3 a § första stycket 3 och 4, med den skillnaden att det numera i punkt 2 föreskrivs att uppehållstillstånd får ges till en förälder som "utövar" i stället för "ska utöva" umgänge med ett barn som omfattas av paragrafen. Ändringen tydliggör att det ska vara fråga om ett pågående familjeliv. Paragrafen möjliggör alltså inte för en förälder att flytta till Sverige för att inleda ett familjeliv. Vidare förtydligas bestämmelsen på så sätt att det uttryckligen anges vilka barn som är bosatta i Sverige som kan vara anknytningspersoner, nämligen barn som är svenska eller nordiska medborgare eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd här. Med bosatt i Sverige avses detsamma som i 3 a §, se kommentaren till den paragrafen.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning i särskilda situationer

3 f § *Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 § får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med anknytningspersonen, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges.*

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 a § första eller tredje stycket får ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med anknytningspersonen om

- förhållandet har etablerats i hemlandet och framstår som seriöst,*
- inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, och*
- det har funnits synnerliga svårigheter för anknytningspersonen och utlänningen att leva tillsammans i hemlandet på grund av att förhållandet inte har accepterats.*

Om en utlänning beviljas uppehållstillstånd enligt första eller andra stycket får uppehållstillstånd på grund av anknytning till samma anknytningsperson även ges till utlänningens barn, om barnet står under utlänningens vårdnad.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning för bl.a. en blivande make eller sambo. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 a § första stycket 1 a och 1 b och andra stycket. Den omfattar såväl fall när anknytningspersonen är bosatt i Sverige och är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt som fall när anknytningspersonen är bosatt i Sverige och har uppehållstillstånd. Kraven för att vara anknytningsperson vid tillämpningen av paragrafen motsvarar de krav som gäller enligt 3 och 3 a §§.

Bestämmelserna i den hittillsvarande 3 f § flyttas till 3 l §.

I *första stycket* regleras möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller bli sambo med en person som är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt och är bosatt i Sverige. Det krävs att förhållandet framstår som seriöst och att inte särskilda skäl talar mot att uppehållstillstånd ges.

I *andra stycket* regleras möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller bli sambo med en person som är bosatt i Sverige med uppehållstillstånd. Stycket motsvarar delvis hittillsvarande 3 a § första stycket 1 b. Numera omfattas dock både anknytningspersoner med permanent uppehållstillstånd och anknytningspersoner med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Samma krav på uppehållstillståndet ställs som enligt 3 a §. Det krävs att relationen framstår som seriös, att inte särskilda skäl talar mot att uppehållstillstånd ges och att det är fråga om ett förhållande som etablerats redan i hemlandet. Därutöver införs ett nytt krav på att det ska ha funnits synnerliga svårigheter för anknytningspersonen och utlänningen att leva tillsammans i hemlandet på grund av att förhållandet inte har accepterats. Med rekvisitet synnerliga svårigheter avses att paret varit förhindrade att leva tillsammans på grund av lagstiftning eller starka normer i samhället. Paragrafen innebär att det fortfarande finns möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för t.ex. personer i samkönade relationer som inte har haft möjlighet att sammanbo i sitt hemland. Tillämpningsområdet är dock inte begränsat till sådana fall utan gäller även för personer i olikkönade relationer vars förhållande inte

accepteras i den kultur de levtt i (se prop. 2020/21:191 s. 88). Det kan t.ex. handla om förhållanden som inte varit accepterade på grund av hedersnormer eller för att paret har olika religion eller etnisk tillhörighet. Bedömningen av om det finns förutsättningar att tillämpa bestämmelsen får göras utifrån en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.

Tredje stycket motsvarar i huvudsak hittillsvarande 3 a § andra stycket. Bestämmelsen är numera fakultativ, se närmare kommentaren till 3 §. Det införs ett krav på att utlänningen ska ha vårdnaden om barnet. Kravet på att ett barn ska vara ogift tas bort. Av 17 § tredje stycket framgår att det vid gemensam vårdnad krävs medgivande också av den vårdnadshavare till vilken anknytning inte åberopas. Giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas enligt bestämmelsen framgår numera av 3 m §.

Genom hänvisningen till 3 och 3 a §§ omfattas även bl.a. anknytningspersoner som har beviljats uppehållstillstånd som forskare m.m. enligt 5 b kap., på grund av EU-blåkort enligt 6 a kap. eller med anledning av företagsintern flyttning av personal enligt 6 b kap.

3 g § *Upphållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 eller 3 a § får ges till en utlänning som på annat sätt än vad som i övrigt anges i detta kapitel är nära anhörig till anknytningspersonen, om*

1. utlänningen har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem som fanns redan i hemlandet, eller

2. utlänningen tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till anknytningspersonen och

a) är under 21 år, eller

b) ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem.

I paragrafen, som är ny, finns ytterligare bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning för anhöriga utanför kärnfamiljen. Övervägandena finns i avsnitt 5.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att bevilja uppehållstillstånd nära anhöriga som inte omfattas av andra bestämmelser i 5 kap. Bestämmelserna i den hittillsvarande 3 g § flyttas till 3 m §.

Punkt 1 motsvarar hittillsvarande 3 a § första stycket 2.

Genom den nya *första stycket 2* anpassas reglerna för att även kunna tillämpas i ärenden om fortsatt uppehållstillstånd. Av punkten framgår att om det är fråga om en ansökan om uppehållstillstånd från en person som tidigare har haft uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som anges i punkten, kan uppehållstillstånd beviljas om utlänningen är under 21 år eller om de ingår i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem. Det görs ingen skillnad på biologiska och adopterade barn.

Punkten är tillämplig oavsett vilken bestämmelse som utlänningens tidigare uppehållstillstånd grundats på, förutsatt att uppehållstillståndet har beviljats med anledning av anknytning till anknytningspersonen. Genom hänvisningen till 3 a § och till följd av ändringarna i den paragrafen omfattas anknytning till personer som har beviljats uppehållstillstånd som forskare m.m. enligt 5 b kap., på grund av EU-blåkort enligt 6 a kap. eller med anledning av företagsintern flyttning av personal enligt 6 b kap.,

liksom även anknytning till personer som har uppehållstånd enligt någon annan bestämmelse, av regeln i förevarande paragraf. Det förutsätter att kraven på uppehållstillståndet i 3 a §, bl.a. vad gäller välgrundade utsikter till varaktigt uppehållstillstånd är uppfyllda. Om utlänningen är under 21 år ställs i punkten inte upp några ytterligare krav för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Är utlänningen över 21 år krävs hushållsgemenskap och ett särskilt beroendeförhållande. Med det avses detsamma som i punkten 1. Det finns till skillnad från vad som gäller enligt punkten 1 inget krav på att beroendeförhållandet ska ha uppkommit redan i hemlandet.

Paragrafen är fakultativ och innebär en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd. Vid prövningen ska det beaktas om det finns skäl mot att bevilja uppehållstillstånd. Någon rätt till uppehållstillstånd för de anhöriga som omfattas finns alltså inte. Utgångspunkten är att en sådan anhörig ska ges uppehållstillstånd om det inte finns skäl som talar i en annan riktning. I 17 § första och andra styckena anges omständigheter som särskilt ska beaktas som skäl mot att bevilja uppehållstillstånd. En samlad bedömning ska göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Av 18 § andra stycket 3 framgår att huvudregeln att en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet inte gäller om en ansökan avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§. I sådana fall krävs det inte att utlänningen lämnar landet för att ansöka om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av paragrafen. Av 18 § andra stycket 5 framgår vidare att en ansökan om uppehållstillstånd kan göras utan att utlänningen lämnar landet om utlänningen har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där.

Av 3 j § framgår att det för att uppehållstillstånd ska beviljas med stöd av den förevarande paragrafen som utgångspunkt krävs att anknytningspersonen kan försörja sig och den anhörige samt har en lämplig bostad.

Uppehållstillstånd på grund av särskild anknytning till Sverige

3 h § *Uppehållstillstånd får ges till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige, om det finns synnerliga skäl.*

I paragrafen, som är ny, regleras uppehållstillstånd på grund av anknytning till Sverige, dvs. i andra situationer än i 3–3 g §§. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.

Paragrafen motsvarar i huvudsak hittillsvarande 3 a § tredje stycket med den skillnaden att de exempel som där angetts tas bort och att paragrafen har en mer generell utformning. I likhet med vad som gällt hittills är paragrafen avsedd att tillämpas i udda och ömmande situationer. Den kan t.ex. tillämpas i situationer där uppehållstillstånd inte kan ges med stöd av någon annan bestämmelse i kapitlet men där ett avslag på ansökan skulle strida mot Sveriges internationella åtaganden.

Krav på vistelsetid i Sverige för vissa anknytningspersoner

3 i § *Om anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får uppehållstillstånd på grund av anknytning till honom eller henne enligt 3 a §, 3 f § eller*

3 g § 1 beviljas endast om anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning gavs in.

Kravet på vistelsetid gäller inte om

1. anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting och familjebanden mellan utlänningen och anknytningspersonen har etablerats före anknytningspersonens inresa i Sverige, eller

2. utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige.

Utöver det som framgår av andra stycket får undantag från kravet på vistelsetid medges om det finns särskilda skäl.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om krav på vistelsetid i Sverige för vissa anknytningspersoner med uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Av *första stycket* framgår att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 3 a §, 3 f § eller 3 g § 1, endast får beviljas om anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år. I 3 a § finns regler om uppehållstillstånd för den närmaste familjen (make, sambo och barn) till personer som har uppehållstillstånd i Sverige. I 3 f och 3 g §§ finns regler om uppehållstillstånd för andra anhöriga. Kravet på vistelsetid gäller endast i de fall anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Kravet gäller inte när anknytningspersonen är ett skyddsbehövande barn och sökanden är barnets förälder (dvs. situationer som regleras i 3 d och 3 e §§). Kravet gäller inte heller i de situationer som omfattas av 3 g § 2. Det gäller inte heller när en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning prövas med stöd av någon av de särskilda regler som finns för vissa personkategorier, t.ex. arbetstagare (se bl.a. 4 kap. 4 a § utlänningsförordningen [2006:97]).

Den tid under vilken anknytningspersonen har inväntat beslut med anledning av en i rätt tid ingiven ansökan om förlängning av ett tidigare meddelat uppehållstillstånd ska räknas som vistelsetid enligt paragrafen. Som utgångspunkt ska tiden med uppehållstillstånd omedelbart ha föregått ansökan om familjeåterförening och ha varit sammanhängande för att få räknas in. Kortare avbrott som inte äventyrar syftet med väntetiden, dvs. att anknytningspersonen ska uppnå en sådan nivå av integrering att familjeåterföreningen kan ske under goda villkor, kan dock godtas. Det kan exempelvis handla om affärsresor, semester eller besök hos familj i ursprungslandet. Vistelsetiden ska ha passerat när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning ges in. Om så inte är fallet ska ansökan avslås, om inte skäl för undantag enligt andra eller tredje stycket föreligger.

Av *andra stycket 1* framgår att kravet på vistelsetid inte gäller om anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting och familjebanden mellan sökanden och anknytningspersonen har etablerats före inresan i Sverige. Bestämmelser om uppehållstillstånd för personer som har beviljats internationellt skydd finns i artikel 24 i skyddsgrundsförordningen. Undantaget har sin bakgrund i familjeåterföreningsdirektivet (artiklarna 9.2 och 12.2) och motsvarar i sak undantaget från försörjningskravet i 3 k § första stycket 3 (hittillsvarande 3 d § första stycket 3, se prop. 2020/21:191 s. 164).

Av *andra stycket 2* framgår att kravet inte heller ska tillämpas när sökanden är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är

barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige (jfr motsvarande undantag från försörjningskravet i 3 j § andra stycket 2).

Av tredje stycket framgår att undantag från kravet på vistelsetid även får göras om det finns särskilda skäl. Särskilda skäl kan föreligga om det i det enskilda fallet inte framstår som rimligt att uppställa ett krav på vistelsetid. Vid bedömningen, som ska vara en helhetsbedömning, ska såväl anknytningspersonens situation i Sverige som utlänningens situation i hemlandet beaktas. Möjligheten till undantag är i regel större i ärenden som rör barn. Omständigheter som särskilt kan behöva beaktas är barnets ålder och familjesituation i övrigt. Om barnet t.ex. vistas under ordnande förhållanden i hemlandet med sin andra förälder kan det tillmätas betydelse vid bedömningen. Om ärendet i stället rör ett barn utan annan förälder eller annan vuxen som tar om hand om barnet i hemlandet finns det som regel särskilda skäl för att medge undantag från kravet på vistelsetid (jfr 1 kap. 10 §). Skulle ett krav på vistelsetid i det enskilda fallet bedömas vara i strid med Sveriges konventionsåtaganden föreligger också särskilda skäl att medge undantag.

Krav på försörjning och bostad för uppehållstillstånd på grund av anknytning

3 j § *Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3, 3 a, 3 f eller 3 g § får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.*

Första stycket gäller inte om

- 1. anknytningspersonen är ett barn,*
- 2. utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige, eller*
- 3. anknytningspersonen är medborgare i Sverige eller en annan EES-stat eller Schweiz, utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på något annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om försörjningskrav och krav på lämplig bostad vid anhöriginvandring. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 b, 3 c och 3 e §§.

Av första stycket följer, till skillnad från hittillsvarande 3 b §, att försörjningskravet gäller även vid en prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Det avser alltså ett förnyat uppehållstillstånd på grund av anknytning till samma anknytningsperson. Prövningen av försörjningskravet ska i de fallen göras på i princip samma sätt, dvs. genom en bedömning av om anknytningspersonen har en tillräcklig försörjningsförmåga som också har en viss varaktighet. Bedömningen är på så sätt framåtblickande. Tillämpningen av kravet vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd får dock delvis karaktären av en uppföljning. Om det vid förlängningstillfället visar sig att anknytningspersonens försörjningsförmåga under tillståndstiden har varit lägre än kravet, får det betydelse för bedömningen av om kravet kan förväntas vara uppfyllt framöver. Det måste då bedömas varför försörjningen har varit lägre och huruvida orsaken till det fortfarande är aktuell. Att anknytningspersonens inkomster har varit lägre under en period till följd av exempelvis sjukdom eller föräldraledighet saknar typiskt sett betydelse

för framtiden. Inte heller om anknytningspersonen på grund av konjunkurläget har varit utan arbete en period, och konjunkturen har förbättrats vid det andra prövningstillfället, behöver det bristande uppfyllandet ha en avgörande betydelse. Om däremot anknytningspersonen inte har arbetat så mycket som han eller hon har kunnat, kan det tala för att försörjningskravet inte kommer att kunna uppnås i framtiden. Detsamma gäller om oriktiga uppgifter har lämnats vid det första bedömningstillfället.

I vissa situationer enligt 3 g § får uppehållstillstånd beviljas trots att utlänningen inte ingår i anknytningspersonens hushåll. Kravet på försörjning och tillräcklig bostad gäller även i den situationen. I bedömningen av om bostaden är tillräcklig kan dock beaktas att utlänningen har en egen bostad.

I *andra stycket*, som motsvarar hittillsvarande 3 c och 3 e §§, finns vissa undantag från försörjningskravet. Undantagen ändras inte i sak. De kan göras gällande även vid en ansökan om ett förnyat uppehållstillstånd.

3 k § *Om anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting gäller 3 j § endast om*

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats internationellt skydd som flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som anknytningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning till, eller

3. familjebanden mellan utlänningen och anknytningspersonen inte har etablerats före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser som begränsar tillämpningsområdet för huvudregeln i 3 j § om försörjningskravet och kravet på lämplig bostad. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 3 d §.

I *punkt 1* avses den första ansökan om uppehållstillstånd och inte en ansökan om förlängt uppehållstillstånd.

Av *punkt 2* framgår, till skillnad från hittillsvarande 3 d § första stycket 2, att försörjningskravet gäller om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som anknytningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning till. Det motsvarar det som följer av artikel 12.1 andra stycket i familjeåterföreningsdirektivet.

I *punkt 3* är utformningen anpassad efter artikel 9.2 i familjeåterföreningsdirektivet. Det är en skillnad från hittillsvarande 3 d § första stycket 3 och andra stycket. Någon ändring i sak är dock inte avsedd (jfr prop. 2020/21:191 s. 111).

3 l § *Undantag från 3 j § får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl. Om ansökan om uppehållstillstånd gäller en sådan utlänning som avses i 3 f § första stycket får undantag medges, om det finns synnerliga skäl.*

Paragrafen, som är ny, ger möjlighet att helt eller delvis medge undantag från försörjningskravet och kravet på lämplig bostad i 3 j §. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Utöver de undantag som anges i 3 j § andra stycket och 3 k § anges det i *första meningen* att undantag från försörjningskravet kan göras om det finns särskilda skäl. Det motsvarar hittillsvarande 3 f §. Liksom övriga undantag gäller undantaget vid särskilda skäl även vid prövningen av en

ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. I de fallen motsvarar prövningen den som ska göras vid den första ansökan och samma slags omständigheter kan alltså utgöra särskilda skäl. Vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd kan dock vissa särskilda överväganden behöva göras. Inte minst måste hänsyn tas till den tid som sökanden har vistats i Sverige, hans eller hennes etablering här och möjligheterna att utöva familjelivet i hemlandet. Om anknytningspersonen har internationellt skydd i Sverige är förutsättningarna för att göra undantag från kravet som utgångspunkt större än i andra ärenden, liksom i fall som berör barn. Att med hänvisning till försörjningskravet neka ett fortsatt uppehållstillstånd för ett barn utan någon annan vårdnadshavare i hemlandet är bara aktuellt om anknytningspersonen har möjlighet att återvända med barnet.

Av *andra mening* framgår att det i situationer som avses i 3 f § första stycket krävs synnerliga skäl för att avsteg från kraven på försörjning och bostad ska kunna göras. Det handlar om den situationen att utlännningen är anknytningspersonens blivande make eller sambo utan att anknytningspersonen och utlännningen har varit förhindrade att leva tillsammans i hemlandet (jfr 3 f § andra stycket). Det innebär att omständigheterna måste vara mycket speciella för att undantag ska kunna medges i en sådan situation. Undantag kan göras med hänsyn till såväl anknytningspersonens som sökandens situation. Det kan handla om samma slags omständigheter som kan utgöra särskilda skäl, men som gör sig gällande i högre grad (jfr prop. 2009/10:77 s. 34). Ett exempel är att anledningen till att försörjningskravet inte är uppfyllt är en slumpmässig omständighet som inte beror på anknytningspersonen själv och som denna inte kunnat undvika, t.ex. nedsatt arbetsförmåga på grund av en olycka, i förening med att det finns en godtagbar förklaring till att paret inte har levt – och inte heller kan leva – tillsammans i hemlandet.

Giltighetstiden för uppehållstillstånd på grund av anknytning

3 m § Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 a § eller någon av 3 d–3 g §§ på grund av anknytning till en utlännning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. *I fall som avses i 3 f § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 g §§ på grund av anknytning till någon som är *svensk medborgare eller medborgare i något annat nordiskt land eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd*, eller som beviljas enligt 3 h §, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år. *I fall som avses i 3 f § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.*

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ ska det gälla i två år. Upphållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. Om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting ska det nya tidsbegränsade uppehållstillståndet i stället gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlännning som med stöd av 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut och om annat inte följer av femte stycket, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Ett permanent uppehållstillstånd enligt fjärde stycket får inte beviljas om en utlänning har haft ett uppehållstillstånd som har beviljats enligt 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ eller motsvarande äldre bestämmelser på grund av anknytning till någon som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i skyddsgrundsförordningen eller motsvarande äldre bestämmelser.

Paragrafen, som i hittillsvarande lydelse betecknas 3 g §, innehåller bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning enligt 3, 3 a eller 3 d–3 h §§. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Hänvisningarna ändras till följd av de ändringar som framgår av 3, 3 a och 3 d–3 h §§.

I första och andra styckena görs tillägg som i sak motsvarar den del av den hittillsvarande regleringen i 3 a § andra stycket som innebär att om en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person i Sverige beviljas uppehållstillstånd ska uppehållstillstånd för samma tid ges till utlänningens barn.

Fortsatt uppehållstillstånd i vissa fall

16 § Uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som med stöd av 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan få *fortsatt* sådant uppehållstillstånd *på grund av att*

1. förhållandet har upphört och det främst beror på att utlänningen, eller hans eller hennes barn, i förhållandet utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

2. förhållandet har upphört eller av någon annan anledning inte kan läggas till grund för att bevilja *fortsatt uppehållstillstånd* och omständigheterna på annat sätt är särskilt ömmande.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

Paragrafen innehåller bestämmelser om *fortsatt uppehållstillstånd* bl.a. när ett anknytningsgrundande förhållande har upphört. Övervägandena finns i avsnitt 9.

I *första stycket* justeras hänvisningarna som en följd av andra ändringar i kapitlet. Dessutom görs en språklig ändring genom att uppehållstillståndet beskrivs som *fortsatt* i stället för nytt. Detta innebär ingen ändring i sak. I stycket tas också den hittillsvarande punkt 1 bort. Det innebär att det inte längre är möjligt att bevilja *fortsatt uppehållstillstånd* för en utlänning på den grunden att utlänningen har särskild anknytning till Sverige.

Den nya *punkt 1* motsvarar hittillsvarande punkt 2.

Punkt 2 motsvarar hittillsvarande punkt 3. Punkten ändras så att *fortsatt uppehållstillstånd* får beviljas om omständigheterna på annat sätt är särskilt ömmande, i stället för som hittills om andra starka skäl talar för

fortsatt uppehållstillstånd. Samtidigt utvidgas tillämpningsområdet till att även omfatta situationer när ett tidigare anknytningsgrundande förhållande inte kan ligga till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd, utan att detta beror på att förhållandet har upphört. Så kan vara fallet om anknytningspersonen har förlorat sitt eget uppehållstillstånd eller inte längre är bosatt i Sverige. Genom ändringen åstadkoms en närmare överensstämmelse med artikel 15.3 andra meningen i familjeåterföreringsdirektivet. Även med den nya lydelsen ska uppehållstillstånd beviljas om det finns humanitära skäl, t.ex. allvarliga eller svåra omständigheter, som medför en hög grad av utsatthet eller sårbarhet. Även om ordalydelsen skärps kan viss ledning för tillämpningen hämtas i hittillsvarande rättspraxis, med beaktande av EU-domstolens avgöranden.

Särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd

17 § Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1 a §, 1 b §, 2 a §, 2 d §, 3 a § första stycket, 3 d § första stycket eller 4 §, särskilt beaktas om utlännings utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt brutit i sin vandel.

Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd i fall som avses i 3 §, 3 a § tredje stycket, 3 d § andra stycket eller någon av 3 e–3 g §§ ska det särskilt beaktas om

1. utlännings, eller hans eller hennes barn, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om ansökan beviljas,

2. anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid av utlännings om ansökan beviljas, eller

3. det finns sådana omständigheter som anges i 17 a eller 17 b §.

Upphållstillstånd för ett barn på grund av anknytning enligt detta kapitel får beviljas endast om det också medges av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Upphållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Paragrafen anger vissa omständigheter som särskilt ska beaktas i ärenden om uppehållstillstånd som inte omfattas av EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Det hittillsvarande första stycket delas upp i två separata stycken. I första och andra styckena ändras hänvisningarna till andra paragrafer i kapitlet. Därigenom utvidgas tillämpningsområdet till att omfatta fler anknytnings-situationer. Andra stycket delas dessutom in i tre punkter.

Andra stycket 1 motsvarar hittillsvarande första stycket andra meningen.

I *andra stycket 2*, som är ny, införs en ny omständighet som särskilt ska beaktas som skäl mot uppehållstillstånd. Den tar sikte på situationen att anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, kan antas komma att bli utsatt för våld eller annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid av utlännings om ansökan beviljas. Liksom vid bedömningen enligt punkt 1 rör det sig om en framåtsyftande riskbedömning, men det är i stället utlänningsens bakgrund som läggs till grund för bedömningen. Om det kommer fram att utlännings gjort sig skyldig till t.ex. våldsbrott mot

närstående kan det i allmänhet antas att anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, kan komma att fara illa om ansökan beviljas. Vid prövningen bör, liksom vid prövningen enligt punkt 1, hänsyn tas till när i tiden som tidigare kränkningar har inträffat, vilken omfattning de haft och på vilket sätt de kan innebära en risk för att anknytningspersonen eller någon annan familjemedlem far illa. Dessa omständigheter ska sedan, som vid bedömningen i övrigt, vägas mot de skäl som talar för att uppehållstillstånd beviljas. I detta hänseende är någon ändring alltså inte avsedd.

Andra stycket 3 förtydligar att omständigheter som kan utgöra skäl att vägra uppehållstillstånd enligt 17 a och 17 b §§, som har sin grund i familjeåterförordningsdirektivet, även ska beaktas i anknytningsärenden som inte omfattas av EU-rätten och som därmed omfattas av förevarande paragraf.

17 a § Upehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 a § första stycket eller 3 d § första stycket, om

1. oriktiga uppgifter medvetet *har* lämnats eller omständigheter medvetet *har* förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlänning *har* adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts utslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd,

3. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, eller

4. utlänningen har dömts för brott eller i övrigt brutit i sin vandel och uppehållstillståndet enligt artikel 3 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförordning, i den ursprungliga lydelsen, inte omfattas av bestämmelserna i det direktivet.

Upehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 a § första stycket 1 eller 4, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans *och* inte *heller* har *för* avsikt att *göra det*,

2. den person till vilken anknytning åberopas, eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd, är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd får vägras i anknytningsärenden som omfattas av EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Tillämpningsområdet för *första stycket* begränsas till att avse anknytningsituationer som regleras i nya 3 a § första stycket och 3 d § första stycket.

Tillämpningsområdet för *andra stycket* begränsas till att avse anknytningsituationer som regleras i nya 3 a § första stycket 1 och 4.

17 b § Upehållstillstånd *ska* vägras i sådana fall som avses i 3 a § första stycket 1 eller 4 om *anknytningspersonen* är gift med en annan person och *lever tillsammans* med den personen i Sverige.

Paragrafen anger när uppehållstillstånd på grund av anknytning ska vägras i vissa anknytningsärenden som omfattas av EU-rätten. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Tillämpningsområdet för paragrafen begränsas till att avse sådana anknytningssituationer som regleras i nya 3 a § första stycket 1 och 4.

När ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord

18 § En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller inte om

1. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som *har* beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a § *eller någon av 3 d–3 h §§*,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 *eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§* har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i skyddsgrundsförordningen,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §, b) utlänningen har

– ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och *inom giltighetstiden för detta tillstånd* ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §, och förutsättningarna för det *tidigare* tillståndet *har* varit uppfyllda, eller

– *ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet som har beviljats enligt 10 a § och inom giltighetstiden för detta tillstånd ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, och förutsättningarna för det tidigare tillståndet har varit uppfyllda, eller*

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen *har* slutfört en högskoleutbildning som avser studier som motsvarar minst två terminer eller fullföljt minst två terminer vid en utbildning på forskarnivå eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller

11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Första stycket gäller inte heller en utlänning som har beviljats ett uppehållstillstånd enligt 9 §, om ansökan avser ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § och ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 20 § samt 12 kap. 16 b, 16 c, 16 e, 16 g, 17 a, 17 c och 18–20 §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en ansökan om uppehållstillstånd ska vara gjord. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Hänvisningarna i *andra stycket* 3 och 5 ändras till följd av de ändringar som framgår av 3, 3 a och 3 d–3 h §§. I *andra stycket* 8 görs en redaktionell ändring.

5 b kap. Upphållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete

Upphållstillstånd för familjemedlemmar till forskare

19 § *Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person* som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket, om inte något annat följer av *andra–fjärde styckena*. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Upphållstillstånd får endast ges om familjemedlemmen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden. Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också att familjemedlemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Undantag från kravet på att familjemedlemmen ska ha tillräckliga medel för sitt uppehälle får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som återoppar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till forskare. Övervägandena finns i avsnitt 7.4 och 7.5.

Genom hänvisningen i *första stycket* anges den krets av familjemedlemmar som omfattas av paragrafens tillämpningsområde. Till följd av ändringarna i 5 kap. ändras hänvisningen till att avse kretsen enligt nya 5 kap. 3 a § första stycket. Detta motsvarar artikel 4.1 i familjeåterföreningsdirektivet. Som en följd av ändringarna i 5 kap. gäller inte något krav på att ett barn ska vara ogift för att kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Däremot gäller i situationer som avser icke-gemensamma barn ett nytt krav på att anknytningspersonen eller anknytningspersonens make eller sambo ska vara vårdnadshavare för barnet för att uppehållstillstånd med stöd av paragrafen ska kunna beviljas (se 5 kap. 3 a § första stycket). Hänvisningen avser endast vilka familjemedlemmar

som omfattas och innebär inte att de krav som gäller för uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § gäller för ett uppehållstillstånd enligt den förevarande paragrafen.

Det nya *andra stycket* innebär att det för att uppehållstillstånd ska beviljas en familjemedlem till en forskare krävs att familjemedlemmen har försörjning och att det finns ett försäkringsskydd vid kortare vistelser. Kravet på försäkringsskydd motsvarar det krav som enligt 9 § gäller som villkor för anknypningspersonens eget uppehållstillstånd och en motsvarande tillämpning är avsedd. Även kravet på försörjning motsvarar i huvudsak det krav som gäller som villkor för anknypningspersonens eget uppehållstillstånd, med den skillnaden att familjemedlemmen inte måste ha tillräckliga medel för att bekosta sin återresa. I övrigt är en motsvarande tillämpning avsedd. Att familjemedlemmen ska ha tillräckliga medel förutsätter inte att det är familjemedlemmen själv som står för sin försörjning. En samlad bedömning ska göras och även anknypningspersonens inkomster kan beaktas.

6 a kap. EU-blåkort

Upphållstillstånd för familjemedlemmar

9 § *Upphållstillstånd på grund av anknypning till en person* som har ett EU-blåkort, eller till *en person* som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska *ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket*. Upphållstillstånd får endast ges om anknypningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. *Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också att familjemedlemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige*. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som EU-blåkortet eller, om anknypningspersonen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, högst två år i taget.

Undantag från försörjningskravet i *första stycket* får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som återoppar anknypning till den som har EU-blåkort, eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till den som har ett EU-blåkort eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 7.4 och 7.5.

Det hittillsvarande undantaget i *första stycket* från försörjningskravet vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd tas bort. Det innebär att försörjningskravet gäller även vid prövningen av en sådan ansökan. Även vid en sådan ansökan kan undantag göras vid särskilda skäl, vilket framgår av *andra stycket*, som inte ändras. Vidare införs det i första stycket ett krav på försäkringsskydd vid kortare vistelser för att familjemedlemmar till en person som har ett EU-blåkort, eller som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska få beviljas uppehållstillstånd.

Genom hänvisningen i första stycket anges den krets av familjemedlemmar som omfattas av bestämmelsens tillämpningsområde. Till

följd av ändringarna i 5 kap. ändras hänvisningen till att avse nya 5 kap. 3 a § första stycket. Ändringen är av samma slag som ändringen i 5 b kap. 19 §, se kommentaren till den paragrafen.

10 a § En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket och som åberopar anknytning till en utlänning som har haft ett EU-blåkort och beviljats permanent uppehållstillstånd får lägga samman vistelser med uppehållstillstånd på grund av anknytning i en eller flera EU-stater för att uppfylla kraven i 5 kap. 3 m § fjärde stycket. Av den tid som anges där ska sökanden de senaste två åren räknat från tiden för ansökan ha haft ett uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen utfärdad av Sverige.

I paragrafen regleras möjligheten för en familjemedlem till en EU-blåkortsinnehavare att lägga samman vistelsetid i andra EU-stater vid prövningen av en ansökan om permanent uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Hänvisningarna ändras till följd av ändringarna i 5 kap.

6 b kap. Tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT

Uppehållstillstånd för familjemedlemmar

14 § *Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person* som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket. *Uppehållstillstånd får endast ges om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Om vistelsen ska uppgå till högst ett år krävs det också att familjemedlemmen kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.* Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Undantag från försörjningskravet i första stycket får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, eller till hans eller hennes make eller sambo, gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Uppehållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse. Överväganden finns i avsnitt 7.4 och avsnitt 7.5.

Ändringarna är av samma slag som ändringarna i 6 a kap. 9 §, se kommentaren till den paragrafen.

7 kap. Återkallelse av tillstånd

3 § Uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har rest in i landet, om

1. utlänningen utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd,

2. utlänningen har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket och anställningen upphört, om inte utlänningen inom tre månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid ansökt om

arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas, eller

3. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlänningen

a) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet,

b) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företags-spioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makt räknig där det kan antas att brottet inte leder till endast böter, eller

c) kommer att bedriva verksamhet med koppling till terrorism.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 f § får återkallas om förhållandet upphör.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *andra stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap.

3 b § Ett uppehållstillstånd för en utlänning får återkallas, om han eller hon utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet, har dömts för brott eller i övrigt har brutit i sin vandel.

Första stycket ska inte tillämpas på uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 1 a §, 1 b §, 2 a §, 2 d §, 3 a § första stycket, 3 d § första stycket eller 4 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *andra stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap.

3 c § Ett uppehållstillstånd som avses i 5 kap. 3 a § första stycket eller 3 d § första stycket får återkallas om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Ett uppehållstillstånd får återkallas för en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, om utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet. Detsamma gäller för utlänningens anhöriga.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *andra stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap.

12 kap. Verkställighet av beslut om avvisning och utvisning

Åtgärder vid hinder mot verkställighet

18 § Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 *eller* 3 a § *eller någon av 3 d–3 f §§* skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

Första stycket 1 gäller inte om nya omständigheter ska prövas inom ramen för en efterföljande ansökan enligt artikel 55 i asylprocedurförordningen.

Första–fjärde styckena gäller inte för en utlännings som omfattas av bestämmelserna i 17 a §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet av ett beslut om avvísning eller utvisning. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *tredje stycket* är följändringar till ändringarna i 5 kap.

13 kap. Handläggningen av ärenden hos förvaltningsmyndigheterna m.m.

DNA-analys

15 § I ärenden om uppehållstillstånd på grund av *anknytning* enligt 5 kap. 3 § 2–4, 3 a § första stycket 2–4 *och* tredje stycket 2–4 *samt* 3 e, 3 g *och* 3 h §§ ska Migrationsverket ge sökanden och *anknytningspersonen* tillfälle att få en DNA-analys utförd i *fråga om ett åberopat biologiskt släktskap*, om

1. *sökanden inte genom annan utredning har kunnat visa att det åberopade släktskapet finns*, och

2. det inte är uppenbart att det åberopade *släktskapet* inte *finns*.

Om *ansökan* ska avslås av andra skäl än på grund av otillräcklig utredning om släktskapet, behöver tillfälle till DNA-analys inte lämnas.

En DNA-analys får utföras endast om den som ska undersökas har informerats om syftet med DNA-analysen och har gett sitt skriftliga samtycke.

Kostnaden för provtagning, transport av prover och analys ska betalas av staten.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att i ett anknytningsärende få en DNA-analys utförd när det gäller ett åberopat biologiskt släktskap. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Genom ändringarna i *första stycket* anpassas hänvisningarna till de ändringar som görs i 5 kap. Vidare skärps de krav som ska ställas på annan åberopat bevisning för att en DNA-analys inte ska erbjudas för att sökanden ska kunna bevisa det åberopade släktskapet. Kravet att sökanden ska visa att släktskapet finns är högt ställt. Om det inte görs krävs det att resultatet av DNA-analysen utvisar släktskapet för att ansökan ska beviljas.

16 § Om det i något annat fall än de som avses i 15 § *har åberopats en DNA-analys* i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av *anknytning* enligt 5 kap. 3 § 2–4, 3 a § första stycket 2–4 *och* tredje stycket 2–4 *samt* 3 e, 3 g *och* 3 h §§, har den som bekostat *DNA-analysen* rätt till ersättning från staten för skäligen kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

1. sökanden inte har getts tillfälle att få en DNA-analys utförd enligt 15 §,
2. analysen visar det åberopade släktskapet, och
3. uppehållstillstånd beviljas på grund av den åberopade *anknytningen*.

Ett beslut om ersättning meddelas av Migrationsverket. En särskild ansökan om ersättning ska göras senast sex månader efter det att ärendet om uppehållstillstånd har avgjorts slutligt.

Paragrafen innehåller regler om rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys i vissa fall för den som har bekostat en DNA-analys. Övervägandena finns i avsnitt 10.

Hänvisningarna i *första stycket* anpassas till de ändringar som görs i 5 kap.

21 kap. Tillfälligt skydd

4 § Om ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har getts till en person (*anknytningspersonen*) ska ett sådant tillstånd också ges till *en utlänning som är make eller sambo till anknytningspersonen eller barn till anknytningspersonen eller till hans eller hennes make eller sambo, om familjen fanns redan i ursprungslandet och splittrades på grund av omständigheterna kring den massiva tillströmningen av fördrivna personer.*

Utöver det som anges i första stycket får uppehållstillstånd med tillfälligt skydd också ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till anknytningspersonen och som ingick i samma hushåll vid tidpunkten för omständigheterna kring den massiva tillströmningen av fördrivna personer och som vid den tidpunkten var helt eller delvis beroende av anknytningspersonen.

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf får vägras en utlänning endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till rikets säkerhet eller på grund av utlänningens brottslighet.

I paragrafen regleras när uppehållstillstånd med tillfälligt skydd ska eller får ges till anhöriga till en person som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Reglerna anpassas till artikel 15 i rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaterna.

Första stycket ändras så att det uttryckligen anges att anknytningspersonens make eller sambo samt barn till anknytningspersonen eller hans eller hennes make eller sambo har rätt till uppehållstillstånd, förutsatt att det är fråga om en familj som fanns redan i ursprungslandet och som splittrats på grund av omständigheter kring den massiva tillströmningen. Att det ska vara fråga om en familj som etablerats redan i ursprungslandet innebär inte att familjen måste ha bestått av precis samma personer där. Det relevanta är att förhållandet mellan utlänningen och anknytningspersonen fanns redan där. Kravet på att ett barn ska vara ogift för att omfattas av stycket tas bort.

I *andra stycket* regleras möjligheten till uppehållstillstånd för anhöriga utanför den närmaste familjen. Stycket anpassas till massflyktsdirektivet. Bestämmelsen är i likhet med den nuvarande regleringen fakultativ.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.
2. Kravet på vistelsetid i 5 kap. 3 i § gäller inte i
 - ärenden där ansökan om uppehållstillstånd har inkommit till Migrationsverket före ikraftträdandet, och
 - ärenden om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning som har beviljats en utlänning enligt äldre bestämmelser.
3. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd på grund av anknytning som har beviljats före ikraftträdandet gäller 7 kap. 3 § i den äldre lydelsen.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 oktober 2026.

Av *punkt 2* framgår att kravet på vistelsetid inte ska tillämpas i ärenden som har inkommit till Migrationsverket senast dagen före ikraftträdandet. Kravet ska enligt punkten inte heller tillämpas i ärenden om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som har beviljats en utlänning på grund av anknytning enligt äldre regler. Det innebär att en utlänning som redan vid ikraftträdandet vistas i Sverige med uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person här och som ansöker om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning till personen inte omfattas av kravet på vistelsetid.

Punkt 3 införs till följd av att de paragrafer som 7 kap. 3 § andra stycket hänvisar till upphävs och innebär att ett uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning med stöd av äldre regler även fortsatt får återkallas i enlighet med de hittillsvarande reglerna, om förhållandet upphör.

Övervägandena finns i avsnitt 11.

13.2 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

2 kap. Studiehjälp

Vem som kan få studiehjälp

4 § Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som

uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU),

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

Om den studerande i fall som avses i fjärde stycket 2 har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får studiehjälp endast lämnas om anknytningspersonen

1. har beviljats internationellt skydd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande, eller

2. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Paragrafen innehåller bestämmelser om till vilka personer som studiehjälp får lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringarna i *fjärde stycket* och det nya *femte stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen och innebär ingen ändring i sak.

3 kap. Studiemedel

Vem som kan få studiemedel

4 § Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om

1. den studerande har beviljats internationellt skydd med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU,

2. den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 d, 3 e, 3 f, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1

utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå, eller

3. det finns särskilda skäl.

Om den studerande i fall som avses i fjärde stycket 2 har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning till någon som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får studiemedel endast lämnas om anknytningspersonen

1. har beviljats internationellt skydd som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande, eller

2. har beviljats uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämställas med svenska medborgare.

Paragrafen innehåller bestämmelser om till vilka personer som studiemedel får lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ändringarna i *fjärde stycket* och det nya *femte stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen och innebär ingen ändring i sak.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Förvärv av svenskt medborgarskap genom anmälan

6 § Ett barn som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslöst förvärvat svenskt medborgarskap efter anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3, 3 a, 3 g, 3 h eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 av den 14 maj 2024 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för innehållet i det beviljade skyddet, om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU, eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser.

I paragrafen finns bestämmelser om förutsättningarna för barn som är födda i Sverige och som sedan födelsen är statslösa att förvärva svenskt medborgarskap efter anmälan av den eller de som har vårdnaden om barnet. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *andra stycket* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen.

8 § En utlänningsperson som är född i Sverige och sedan födelsen är statslös förvärvat svenskt medborgarskap efter anmälan om han eller hon

1. har fyllt arton men inte tjugooett år vid anmälningsstillfället,

2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) eller med stöd av artikel 23 i Europa-

parlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i samma förordning eller motsvarande äldre bestämmelser,

3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och

4. inte har dömts för ett brott mot Sveriges säkerhet eller dömts till frihetsberövande påföljd i fem år eller längre.

I paragrafen finns bestämmelser som ger unga vuxna i åldrarna 18 till 20 år möjlighet att göra en egen anmälan om att förvärva svenskt medborgarskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *punkt 2* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen.

Vissa bestämmelser som rör krav på permanent uppehållstillstånd och uppehållsrätt

20 § Det som föreskrivs i denna lag om krav på permanent uppehållstillstånd gäller inte för den som

1. är medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge, eller

2. har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd och

a) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 2 b eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716), eller som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande med stöd av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1347 eller motsvarande äldre bestämmelser, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 eller 3 a § eller någon av 3 d–3 h §§ utlänningslagen på grund av anknytning till en sådan utlänning som avses i a.

Kravet i första stycket 2 på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd gäller inte för den som har hemvist i Sverige sedan tio år.

I fråga om medborgare i övriga länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och sådana familjemedlemmar som avses i 3 a kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) ska vid tillämpningen av denna lag uppehållsrätt likställas med ett permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller för de utlänningar som har beviljats uppehållsstatus i Sverige enligt avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s. 7).

Paragrafen reglerar i vilka fall som kravet på permanent uppehållstillstånd inte behöver vara uppfyllt för att en person ska kunna förvärva svenskt medborgarskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *första stycket 2 b* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen.

13.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

2 § Lagen gäller även för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3, 3 a eller 3 d § utlänningslagen (2005:716),
2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt *någon av* 5 kap. 3 e–3 h §§ utlänningslagen,
3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § utlänningslagen,
4. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § tredje, fjärde eller, när det gäller familjemedlem till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, femte stycket utlänningslagen,
5. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 a kap. 9 § utlänningslagen,
6. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 b kap. 14 § utlänningslagen, eller
7. uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av någon av bestämmelserna i 1 a §.

Paragrafen reglerar målgruppen för kommunernas ansvar att erbjuda nyanlända invandrare samhällsorientering. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Ändringarna i *punkt 1 och 2* är följdändringar till ändringarna i 5 kap. utlänningslagen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2026.
2. För uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) i deras lydelse före den 1 oktober 2026 gäller 2 § i den äldre lydelsen.

Enligt *punkt 1* träder lagen i kraft den 1 oktober 2026.

Punkt 2 innebär att 2 § i den äldre lydelsen gäller för utlänningar som har beviljats uppehållstillstånd på grund av anknytning med stöd av äldre bestämmelser i 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.

13.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2026:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

7 kap. Återkallelse av tillstånd

3 d § Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får, utöver vad som i övrigt framgår av denna lag, återkallas om förutsättningarna för uppehållstillståndet inte längre är uppfyllda.

Ett uppehållstillstånd ska inte återkallas enligt första stycket om det finns förutsättningar att meddela uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 g § 2.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Det nya *andra stycket* innebär att återkallelse enligt första stycket inte ska ske när det finns förutsättningar att meddela uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 g § 2, dvs. på grund av anknytning i förlängningssituationer när utlänningen är under 21 år eller ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem.

Sammanfattning av betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95)

Krav för att vara anknytningsperson

En mer situationsanpassad reglering om anhöriginvandring

När de nuvarande reglerna om anhöriginvandring i 5 kap. utlänningslagen (2005:716) infördes var det med utgångspunkten att enhetliga regler skulle gälla för alla personer i Sverige, oavsett medborgarskap. Utredningen föreslår i stället att regleringen om anhöriginvandring ska bli mer situationsanpassad, på så sätt att olika krav och förutsättningar i vissa avseenden ska gälla för olika personkategorier. I fråga om vilka krav som ska ställas för att vara anknytningsperson vid anhöriginvandring föreslår utredningen följande.

För att *en svensk eller nordisk medborgare, eller person med permanent uppehållsrätt i Sverige*, ska kunna vara anknytningsperson ska det, i likhet med vad som gäller i dag, krävas att personen är bosatt i Sverige.

För att *en person med uppehållstillstånd i Sverige* ska kunna vara anknytningsperson ska det, utöver bosättning, krävas att personen antingen har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Förslaget innebär att det för personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd införs ett krav på minsta giltighetstid för tillståndet, vilket är ett nytt krav. Samtidigt innebär förslaget att det nuvarande kravet på att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha beviljats på någon av vissa särskilt angivna grunder för att tillståndsinnehavaren ska kunna vara anknytningsperson utgår. I fråga om de närmare förutsättningarna för anhöriginvandring ska det däremot i vissa avseenden göras en åtskillnad mellan olika anknytningspersoner utifrån tillståndsgrund.

För att *ett ensamkommande barn* ska kunna vara anknytningsperson i förhållande till sina föräldrar föreslår utredningen att det, i likhet med vad som gäller i dag, inte ska ställas krav på vilken typ av uppehållstillstånd som har beviljats barnet. Vidare föreslår utredningen att det nuvarande kravet på att ett sådant barn ska vara ogift för att kunna vara anknytningsperson i förhållande till sina föräldrar ska tas bort.

En väntetid vid anhöriginvandring införs

Utredningen föreslår att det för att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna beviljas som huvudregel ska krävas att anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år när ansökan om uppehållstillstånd för familjemedlemmen ges in. Vissa ärenden ska vara undantagna från väntetiden, däribland ärenden som gäller ensamkommande barn och vissa ärenden som gäller flyktingar. Det ska också vara möjligt att göra undantag från väntetiden om det finns särskilda skäl.

Anhöriga som kan beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning

Enligt nuvarande regler i 5 kap. 3 § utlänningslagen har en utlänning som är make, sambo eller barn till en anknytningsperson i Sverige en principiell rätt till uppehållstillstånd. Den tvingande regleringen är utformad med utgångspunkt i familjeåterföreningsdirektivet men omfattar alla anknytningspersoner, oavsett medborgarskap eller grund för uppehållstillstånd. Utredningen föreslår att regleringen om anhöriginvandring för situationer som inte omfattas av EU-rätten i stället ska ges en i sin helhet fakultativ utformning, även för situationer som rör den närmaste familjen. Förslaget innebär bl.a. att anknytningsreglerna i 5 kap. utlänningslagen inte längre ska ge någon principiell rätt till anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande eller för personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder av motsvarande skäl, utan endast en sådan *möjlighet*. Samma sak ska gälla när anknytningspersonen är svensk eller nordisk medborgare, eller har permanent uppehållsrätt i Sverige. Förslaget innebär att möjligheterna att beakta omständigheter som talar mot att bevilja uppehållstillstånd kommer att bli större i anknytningsärenden som inte omfattas av EU-rätten.

Vidare lämnar utredningen följande förslag:

- Rätten eller möjligheten till uppehållstillstånd för icke gemensamma barn ska knytas till vem som har vårdnaden om barnet.
- Kravet på att ett barn ska vara ogift för att en rätt eller möjlighet för barnet att få uppehållstillstånd på grund av anknytning till en förälder, eller föräldrarnas make eller sambo, ska tas bort.
- Möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som har för avsikt att gifta sig eller bli sambo med en person som har uppehållstillstånd i Sverige ska begränsas till att omfatta situationer när orsaken till att anknytningspersonen och utläningen inte levt tillsammans i hemlandet varit att det varit omöjligt på grund av att förhållandet inte accepterats där.
- Den nuvarande regleringen som ger möjlighet att ge uppehållstillstånd till en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd ska tas bort.
- Den nuvarande regleringen som ger möjlighet att bevilja uppehållstillstånd för nära anhöriga utanför kärnfamiljen (exempelvis unga hemmavarande vuxna) ska bli bättre anpassad för att även kunna tillämpas i förlängningsärenden.

Krav på försörjning m.m. som villkor för anhöriginvandring

Enligt nuvarande regler i 5 kap. utlänningslagen får uppehållstillstånd på grund av anknytning som utgångspunkt endast ges om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen samt har en lämplig bostad. Utredningen föreslår att möjligheterna att göra undantag från försörjningskravet ska begränsas, dels på så sätt att det nuvarande undantaget när anknytningspersonen är flykting anpassas till regleringen i familjeåterföreningsdirektivet, dels på så sätt att den nuvarande möjligheten att göra undantag från kravet vid särskilda skäl begränsas till

att gälla i vissa anknytningsituationer. I andra anknytningsituationer ska det i stället krävas synnerliga skäl för undantag.

Utredningen föreslår också att försörjningskravet vid anhörginvandring som utgångspunkt ska gälla även vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, vilket är en skillnad i förhållande till vad som gäller i dag. Vid prövningen av en sådan ansökan ska dock även familjemedlemmens, och andra familjemedlemmars, inkomster kunna beaktas vid bedömningen av om kravet är uppfyllt.

Skäl att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning

Utredningen föreslår att det ska införas ett förtydligande i utlänningslagen av innebörden att tidigare våld eller kränkningar mot anknytningspersonen, eller någon annan familjemedlem, ska beaktas särskilt i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning som inte omfattas av EU-rätten. Vidare lämnas förslag som innebär att möjligheten att neka uppehållstillstånd kommer att bli större i vissa sådana ärenden.

Fortsatt uppehållstillstånd vid ändrade förhållanden

Utredningen föreslår att möjligheten att bevilja fortsatt uppehållstillstånd när en anknytningsgrundande relation har upphört på grund av att sökanden har särskild anknytning till Sverige (vilket i praxis tillämpas som ett krav på två års heltidsanställning) ska tas bort. Vidare föreslås att regleringen ska ändras på så sätt att det när ett anknytningsgrundande förhållande har upphört ska vara möjligt att bevilja fortsatt uppehållstillstånd för sökanden om omständigheterna är särskilt ömmande, i stället för om starka skäl talar för att sökanden ska ges fortsatt uppehållstillstånd, vilket innebär en anpassning till EU-rätten.

Utredningen föreslår också att tillämpningsområdet för regleringen om fortsatt uppehållstillstånd vid brusten anknytning ska utvidgas till att även omfatta vissa andra situationer när ett tidigare anknytningsgrundande förhållande inte kan läggas till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd, exempelvis på grund av att anknytningspersonen har förlorat sitt uppehållstillstånd eller lämnat Sverige. Även detta innebär en anpassning till EU-rätten.

DNA-analys i anknytningsärenden

Utredningen föreslår att regleringen om DNA-analys i anknytningsärenden ska ändras på så sätt att det ska bli tydligare vilka krav som ska ställas på annan återopad bevisning för att en DNA-analys ska anses obehövlig. Förslaget syftar till att säkerställa att DNA-analys kommer till användning i sådana fall där omständigheterna ger anledning att tvivla på de återopade släktskapsförhållandena. Det föreslås också att regleringen om DNA-analys ska utvidgas till att omfatta fler anknytningsärenden.

Vidare föreslås en ändring i utlänningsförordningen i syfte att tydliggöra vilka uppgifter som ska överföras från Migrationsverket till Rättsmedicinalverket i samband med DNA-analys.

Anhöriginvandring för särskilda personkategorier

Utöver ändringar i 5 kap. utlänningslagen föreslår utredningen vissa ändringar av de regler om anhöriginvandring som finns i andra delar av utlänningslagstiftningen. Bland annat föreslås följande:

- Anhörigkretsen som ska kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person med nationellt uppehållstillstånd för arbete ska begränsas till make, sambo och barn under 18 år.
- Regleringen om uppehållstillstånd för familjemedlemmar till personer med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat ska anpassas efter regleringen i det s.k. VABO-direktivet, vilket bl.a. innebär en skärpning av anhörigkretsen och att ett försörjningskrav införs.
- Ett försörjningskrav vid anhöriginvandring ska införas för forskare.
- Försörjningskravet vid anhöriginvandring kopplad till arbetskraftsinvandring ska gälla även vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.
- I vissa situationer där det som villkor för anknytningspersonens eget uppehållstillstånd uppställs ett krav på försäkringsskydd ska ett motsvarande krav införas som villkor för anhöriginvandring.
- Regleringen i 21 kap. 4 § utlänningslagen ska anpassas efter regleringen i massflyktsdirektivet.

Ikraftträdande m.m.

Utredningen föreslår att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027 men att den föreslagna väntetiden inte ska tillämpas i ärenden som har inletts hos Migrationsverket före ikraftträdandet.

Lagtext

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att nuvarande 5 kap. 3 b, 3 d, 3 f och 3 g §§ ska betecknas 5 kap. 3 f–3 i §§,

dels att 5 kap. 3, 3 a, 3 c och 3 e §§, de nya 5 kap. 3 f–3 i §§, 5 kap. 16 och 17–18 §§, 5 b kap. 19 §, 6 a kap. 9–10 a §§, 6 b kap. 14 §, 7 kap. 3 §, 12 kap. 18 §, 13 kap. 15 och 16 §§, 21 kap. 4 § och rubriken närmast före 5 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 5 kap. 3 b och 3 d §§, och närmast före 3 a–3 f och 3 i §§ rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Uppehållstillstånd på grund av anknytning

5 kap.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till bl.a. svenska medborgare

Uppehållstillstånd *ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till*

3 §¹

Uppehållstillstånd *på grund av anknytning till en person (anknytningspersonen) som är bosatt i Sverige och är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt får, om inte annat följer av 17 § andra stycket, ges till en utlänning som är*

1. *en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,*

1. *anknytningspersonens make eller sambo,*

2. *ett utländskt barn som är ogift och*

2. *barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,*

a) *har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller*

¹ Senaste lydelse 2023:652. Ändringen innebär bl.a. att tredje stycket tas bort.

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under hans eller hennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under makens eller sambons vårdnad.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om

genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 och 2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Med barn i första stycket 2 och 3 likställs även ett barn som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet kommer att meddelas av svensk domstol eller annars erkänns i Sverige. Något krav på att barnet ska stå under anknytningspersonens vårdnad gäller inte i dessa fall.

Bilaga 2

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till personer med uppehållstillstånd i Sverige

3 a §²

Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med en giltighetstid om minst ett år och välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av andra stycket eller 17 a–b §§, ges till en utlänning som är

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

1. anknytningspersonens make eller sambo,

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har

² Senaste lydelse 2023:652.

välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under hans eller hennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under makens eller sambons vårdnad.

Första stycket gäller inte om anknytningspersonen

1. har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap.

2. är alternativt skyddsbehövande eller har beviljats uppehållstillstånd enligt 12 kap. 18 § av motsvarande skäl.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en sådan person som avses i andra stycket 2 som är bosatt i Sverige och har ett sådant uppehållstillstånd som anges i första stycket får, om inte annat följer av 17 § andra stycket, ges till en utlänning som är

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

1. anknytningspersonens make eller sambo,

2. barn till anknytningspersonen och anknytningspersonens make eller sambo,

3. barn till anknytningspersonen, om barnet står under hans eller hennes vårdnad, eller

4. barn till anknytningspersonens make eller sambo, om barnet står under makens eller sambons vårdnad.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd. Med barn i första stycket 2 och 3 samt tredje stycket 2 och 3 likställs även ett barn som avses bli adopterat av anknytningspersonen om adoptionsbeslutet kommer att meddelas av svensk domstol eller annars erkänns i Sverige. Något krav på att barnet ska stå under anknytningspersonens vårdnad gäller inte i dessa fall.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till barn

3 b §

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är flykting och vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller har lämnats ensam efter ankomsten, ska ges till en utlänning som är barnets förälder, om inte annat följer av 17 a § första stycket.

Utöver vad som anges i första stycket får uppehållstillstånd ges till en utlänning som är förälder till ett barn som är alternativt skyddsbehövande om barnet har kommit till Sverige under sådana

omständigheter som anges i första stycket.

Utöver vad som anges i första och andra styckena ska uppehållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande ges till en utlänning som är förälder till barnet, eller en annan vuxen som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till ett barn som är bosatt i Sverige och är svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd får ges till en utlänning som

*1. är förälder till och vårdnads-
havare för samt sammanbor med
barnet, eller*

*2. utövar umgänge med barnet,
som inte är av begränsad omfatt-
ning.*

Upphållstillstånd på grund av anknytning i särskilda situationer

3 c §

*Kraven i 3 b § gäller inte om
anknytningspersonen är ett barn.*

*Upphållstillstånd på grund av
anknytning till en sådan anknyt-
ningsperson som avses i 3 § första
stycket får ges till en utlänning som
har för avsikt att ingå äktenskap
eller inleda ett samboförhållande
med anknytningspersonen, om för-
hållandet framstår som seriöst och
inte särskilda skäl talar mot att till-
stånd ges.*

*Kraven i 3 b § gäller inte heller
när anknytningspersonen är med-
borgare i Sverige, annan EES-stat
eller Schweiz, om*

*1. utlänningen är anknytnings-
personens make eller sambo, och*

*Upphållstillstånd på grund av
anknytning till en sådan anknyt-
ningsperson som avses i 3 a § första
eller tredje stycket får ges till en
sådan utlänning som avses i första
stycket i denna bestämmelse, under
de förutsättningar som anges där,*

2. utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

om det är fråga om ett förhållande som etablerats redan i hemlandet och orsaken till att anknytningspersonen och utlänningen inte levit tillsammans där varit att detta varit omöjligt på grund av att förhållandet inte accepterats.

Om en utlänning beviljas uppehållstillstånd enligt första eller andra styckena får, om inte annat följer av 17 § andra stycket, uppehållstillstånd på grund av anknytning till samma anknytningsperson även ges till utlänningens barn, om barnet står under utlänningens vårdnad.

Uppehållstillstånd på grund av anknytning till en sådan anknytningsperson som avses i 3 § första stycket eller 3 a § första eller tredje stycket får ges till en utlänning som på annat sätt än vad som i övrigt anges i detta kapitel är nära anhörig till anknytningspersonen, om utlänningen har ingått i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet. En utlänning som är nära anhörig till anknytningspersonen och som tidigare har haft uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till honom eller henne får beviljas uppehållstillstånd om utlänningen ingår i samma hushåll som anknytningspersonen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna.

Uppehållstillstånd på grund av annan särskild anknytning till Sverige

3 d §

Utöver vad som framgår av 3–3 c §§ får uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har särskild anknytning till Sverige, om det finns synnerliga skäl.

Krav på vistelsetid i Sverige för vissa anknytningspersoner

3 e §

Kraven i 3 b § gäller inte om utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige.

Om anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får uppehållstillstånd på grund av anknytning till honom eller henne enligt 3 a eller 3 c § beviljas endast om anknytningspersonen har vistats i Sverige med uppehållstillstånd sedan minst två år när ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning ges in.

Kravet på vistelsetid i första stycket gäller inte om

1. anknytningspersonen är flykting och familjebanden mellan utlänningen och anknytningspersonen etablerats innan anknytningspersonens inresa i Sverige, eller

2. utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder och sammanbor med barnet i Sverige.

Utöver vad som framgår av andra stycket får undantag från kravet på vistelsetid i första stycket medges om det finns särskilda skäl.

Krav på försörjning och bostad för uppehållstillstånd på grund av anknytning

3 b §

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

3 f §³

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3–3 c §§ får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Detta gäller även vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Kraven på försörjning och bostad i första stycket gäller inte om

1. anknytningspersonen är ett barn,

2. utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige, eller

3. anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz, utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

3 d §

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

3 g §⁴

Om anknytningspersonen är flykting gäller kraven på försörjning och bostad i 3 f § första stycket endast om

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som anknytningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning till, eller

Vad som sägs i första och andra styckena gäller även om anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om anknytningspersonens asylansökan.

⁴ Senaste lydelse av 3 d § 2023:652.

3 f §

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

3 h §⁵

Utöver vad som följer av 3 f § *andra stycket* och 3 g § får undantag från kraven på försörjning och bostad i 3 f § *första stycket* medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl *och ansökan gäller en sådan utlännning som avses i 3 § första stycket, 3 a § första eller tredje stycket eller 3 c § andra, tredje eller fjärde stycket. Om ansökan gäller en sådan utlännning som avses i 3 c § första stycket får undantag från kraven medges, helt eller delvis, om det finns synnerliga skäl.*

**Giltighetstiden för
uppehållstillstånd på grund
av anknytning**

3 g §

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 *eller* 3 a § på grund av anknytning till en utlännning som har *beviljats* ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 *eller* 6 § *eller enligt 12 kap. 18 §* ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 *eller* 3 a § på grund av anknytning till någon som är *bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning* i Sverige, eller som beviljas *i andra fall* enligt 3 a § *första eller tredje stycket*, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 *eller*

3 i §⁶

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 a–c §§ på grund av anknytning till en utlännning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen. *I fall som avses i 3 c § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.*

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3–3 c §§ på grund av anknytning till någon som är *svensk eller nordisk medborgare eller har permanent uppehållsrätt eller permanent uppehållstillstånd*, eller som beviljas enligt 3 d §, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år. *I fall som avses i 3 c § tredje stycket ska dock barnets uppehållstillstånd gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd.*

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3–

⁵ Senaste lydelse av 3 f § 2021:765.

⁶ Senaste lydelse av 3 g § 2021:765.

3 a § ska det gälla i två år. Uppehållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

3 d §§ ska det gälla i två år. Uppehållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 c § första-tredje stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3–3 d §§ och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

16 §⁷

Uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan få ett nytt sådant uppehållstillstånd för att förhållandet har upphört, om

1. utlänningen har särskild anknytning till Sverige,

2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

3. andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 c § första-tredje stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan få fortsatt sådant uppehållstillstånd för att förhållandet har upphört eller för att förhållandet av annan anledning inte kan läggas till grund för att bevilja fortsatt uppehållstillstånd, om

1. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

2. omständigheterna på annat sätt är särskilt ömmande.

⁷ Senaste lydelse 2021:765.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

17 §⁸

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1, 2, 2 a, 2 d, 3 eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 a § första stycket 1 och andra stycket ska det särskilt beaktas om utlänningsbarn eller utlänningsbarn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas.

Upphållstillstånd enligt 3 § första stycket 2 eller 3 och 3 a § andra stycket får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

Upphållstillstånd ska inte beviljas en person som har ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat, eller hans eller hennes anhöriga, om personen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

17 a §⁹

Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

Vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd enligt detta kapitel ska det, utom i fall som avses i 1, 2, 2 a, 2 d, 3 a första stycket, 3 b första eller tredje stycket eller 4 §, särskilt beaktas om den sökande gjort sig skyldig till brott eller brott i förening med annan misskötsamhet. Vid prövning av uppehållstillstånd enligt 3 §, 3 a § tredje stycket, 3 b § andra eller fjärde stycket eller 3 c § ska det särskilt beaktas om

1. utlänningsbarn eller utlänningsbarn kan antas bli utsatt för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas,

2. utlänningsbarn tidigare utsatt för allvarlig kränkning av hans eller hennes frihet eller frid, eller

3. det föreligger sådana omständigheter som anges i 17 a eller 17 b §.

Upphållstillstånd för ett barn på grund av anknytning enligt detta kapitel får beviljas endast efter medgivande också av den förälder till vilken anknytning inte åberopas, om den föräldern har del i vårdnaden av barnet.

⁸ Senaste lydelse 2022:1015.

⁹ Senaste lydelse 2023:652.

2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt, eller

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

17 b §¹⁰

Uppehållstillstånd *skall* vägras i de fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b om den person till vilken anknytning åberopas är gift med en annan person och sammanlever med den personen i Sverige.

Uppehållstillstånd *ska* vägras i sådana fall som avses i 3 a § första stycket 1 eller 4 om anknytningspersonen är gift med en annan person och sammanlever med den personen i Sverige.

18 §

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd här som flyktning eller alternativt skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 §,

2. utlänningen med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3 eller 3 a §,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med stöd av 3–3 d §§,

4. utlänningen kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

5. utlänningen enligt 3 § första stycket, 3 a § första eller tredje stycket, 3 b § första, andra eller fjärde stycket eller 3 c § har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlänningen reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

¹⁰ Senaste lydelse 2006:220.

6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5, 6. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 b § tredje stycket,

7. utlänningen kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 d §,

8. följande villkor är uppfyllda:

a) utlänningen ansöker om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket, eller för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a §,

b) utlänningen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete som har beviljats enligt 10 § i de fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket och ansöker om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet enligt 10 a § eller tvärtom inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet och förutsättningarna för det tillståndet varit uppfyllda, eller

c) en ansökan avser ett uppehållstillstånd som familjemedlem till en utlänning som avses i a eller b, om ansökan ges in inom giltighetstiden för det tidigare tillståndet som familjemedlem och utlänningen beviljas uppehållstillstånd enligt de bestämmelser som anges där,

9. utlänningen har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §,

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

5 b kap.

19 §¹¹

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska beviljas uppehållstillstånd, om inte något annat följer av andra eller tredje stycket. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 §, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket om familjemedlemmen har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden samt, vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Undantag från kravet på att familjemedlemmen ska ha tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid

För barn som åberopar anknytning till den som har ett uppehållstillstånd enligt 1, 2 eller 7 § eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

6 a kap.

9 §¹²

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett EU-blåkort, eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska beviljas uppehållstillstånd om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Försörjningskravet gäller inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som EU-blåkortet eller, om anknytningspersonen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, högst två år i taget.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett EU-blåkort, eller till en person som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som EU-blåkortet eller, om anknytningspersonen har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, högst två år i taget.

Undantag från försörjningskravet i första stycket får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som åberopar anknytning till den som har EU-blåkort, eller till den som har haft ett EU-blåkort och beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige, eller till hans eller hennes make eller sambo gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

10 §¹³

Bestämmelserna om uppehållstillstånd för familjemedlemmar i detta kapitel gäller inte för familjemedlemmar till

1. EES-medborgare som har rätt till fri rörlighet i Sverige,
2. medborgare i Schweiz som har rätt till fri rörlighet i Sverige, eller
3. innehavare av ett EU-blåkort som har en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skyddsstatusförklaring i Sverige.

Vid tillämpning av bestämmelserna om uppehållstillstånd på grund av anknytning i 5 kap. likställs en innehavare av ett EU-blåkort som har en flyktingstatusförklaring eller en alternativ skydds-

¹² Senaste lydelse 2024:1220.

¹³ Senaste lydelse 2024:1220. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

statusförklaring i Sverige med en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 §.

10 a §

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till en utlänning som har haft ett EU-blåkort och beviljats permanent uppehållstillstånd får lägga samman vistelser med uppehållstillstånd som familjemedlem i en eller flera EU-stater för att uppfylla kraven i 5 kap. 3 g § fjärde stycket. Av den tid som anges där ska sökanden de senaste två åren räknat från tiden för ansökan ha haft ett uppehållstillstånd som familjemedlem utfärdat av Sverige.

En familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket som åberopar anknytning till en utlänning som har haft ett EU-blåkort och beviljats permanent uppehållstillstånd får lägga samman vistelser med uppehållstillstånd på grund av anknytning i en eller flera EU-stater för att uppfylla kraven i 5 kap. 3 i § fjärde stycket. Av den tid som anges där ska sökanden de senaste två åren räknat från tiden för ansökan ha haft ett uppehållstillstånd på grund av anknytning till anknytningspersonen utfärdat av Sverige.

6 b kap.

14 §¹⁴

Familjemedlemmar som avses i 5 kap. 3 § första stycket 1–3 till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska beviljas uppehållstillstånd om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, ska ges till en sådan familjemedlem som avses i 5 kap. 3 a § första stycket om anknytningspersonen kan försörja sig och familjemedlemmen och familjemedlemmen, vid vistelse som kommer att uppgå till högst ett år, kommer att omfattas av en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige. Familjemedlemmens uppehållstillstånd ska gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd.

Undantag från försörjningskravet i första stycket får medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

För barn som åberopar anknytning till den som har ett ICT-tillstånd eller ett ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse, eller till hans eller hennes make eller sambo, gäller 5 kap. 17 § andra stycket.

Upphållstillstånd får vägras i fall som avses i 5 kap. 17 a och 17 b §§.

7 kap.**3 §¹⁵**

Uppehållstillstånd får återkallas för en utlännings som har rest in i landet, om

1. utlännings utan arbetstillstånd bedriver verksamhet som kräver ett sådant tillstånd,

2. utlännings har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket och anställningen upphört, om inte utlännings inom tre månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid ansökt om arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas, eller

3. det på grund av tidigare verksamhet eller i övrigt kan antas att utlännings

a) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sabotage, spioneri eller olovlig underrättelseverksamhet,

b) i Sverige eller i något annat nordiskt land kommer att bedriva sådant företagsspioneri som utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning där det kan antas att brottet inte leder till endast böter, eller

c) kommer att bedriva verksamhet med koppling till terrorism.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket får återkallas om förhållandet upphör.	Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som meddelats med stöd av 5 kap. 3 § 1 eller 4, 3 a § första stycket 1 eller 4 eller tredje stycket 1 eller 4 eller 3 c § första–tredje stycket får återkallas om förhållandet upphör.
--	---

Uppehållstillstånd får dock inte återkallas enligt första stycket 1 om utlännings har vistats här i landet i mer än tre år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken. Om utlännings har vistats här i landet i mer än fem år med uppehållstillstånd när frågan om återkallelse prövas av den myndighet som först beslutar i saken, får uppehållstillståndet återkallas enligt första stycket 3 endast om det finns synnerliga skäl för det.

12 kap.**18 §¹⁶**

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlännings, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

¹⁵ Senaste lydelse 2024:28.

¹⁶ Senaste lydelse 2021:765.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket, 3 a § första eller tredje stycket, 3 b § första, andra eller fjärde stycket eller 3 c § första–fjärde stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

13 kap.

15 §¹⁷

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2–4 samt tredje stycket 2 och 3 ska Migrationsverket ge sökanden och *den person till vilken anknytning åberopas* tillfälle att få en DNA-analys utförd när det gäller *det biologiska släktskap som åberopas i ansökan*, om

1. *den övriga utredningen om släktskapet inte är tillräcklig för att uppehållstillstånd ska beviljas, och*

2. *det inte är uppenbart att det åberopade släktskapsförhållandet inte föreligger.*

I ärenden om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. ska Migrationsverket ge sökanden och *anknytningspersonen* tillfälle att få en DNA-analys utförd när det gäller *ett åberopat biologiskt släktskap*, om

1. *sökanden inte genom annan utredning kunnat visa att det åberopade släktskapsförhållandet föreligger, och*

2. *det inte utifrån redan befintlig utredning är uppenbart att det åberopade släktskapsförhållandet inte föreligger.*

Om ansökningen ska avslås av andra skäl än på grund av otillräcklig utredning om släktskapet, behöver tillfälle till DNA-analys enligt första stycket inte lämnas.

En DNA-analys får utföras endast om den som ska undersökas har informerats om syftet med DNA-analysen och har gett sitt skriftliga samtycke.

16 §¹⁸

Har DNA-analys i något annat fall än de som avses i 15 § återopats i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 2 och 3 a § första stycket 2–4 samt tredje stycket 2 och 3, har den som bekostat en DNA-analys rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

Har DNA-analys i något annat fall än de som avses i 15 § återopats i ett ärende om uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning enligt 5 kap. har den som bekostat en DNA-analys rätt till ersättning från staten för skälig kostnad för provtagning, transport av prover och analys, om

1. sökanden inte har getts tillfälle att få en DNA-analys utförd enligt 15 §,

2. analysen visar det återopade släktskapet, och

3. uppehållstillstånd beviljas på grund av den återopade familjeanknytningen.

Beslut om ersättning meddelas av Migrationsverket efter särskild ansökan. Ansökan om ersättning ska göras senast sex månader efter det att ärendet om uppehållstillstånd har avgjorts slutligt.

21 kap.

4 §

Om ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har getts till en person, får ett sådant tillstånd också ges till den som är gift eller sambo med den person som beviljats tillstånd samt till en utlänning som är ogift och som är barn antingen till den som beviljats tillstånd eller till den person som den som beviljats tillstånd är gift eller sambo med.

Om ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har getts till en person (*anknytningspersonen*) ska ett sådant tillstånd också ges till en utlänning som är make eller sambo till anknytningspersonen eller barn till anknytningspersonen eller hans eller hennes make eller sambo, om familjen fanns redan i ursprungslandet och splittrades på grund av omständigheter kring den massiva tillströmningen.

Annan nära anhörig till den som beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd får beviljas uppehållstillstånd med tillfälligt skydd under de förutsättningar som anges i 5 kap. 3 § första stycket 4 och andra stycket trots att den person som först beviljats tillstånd varken är bosatt i Sverige eller har

Utöver vad som anges i första stycket får uppehållstillstånd med tillfälligt skydd också ges till en utlänning som på annat sätt är nära anhörig till anknytningspersonen och som levde tillsammans och ingick i familjegemenskapen vid tidpunkten för omständigheterna kring den massiva tillströmningen och som vid den tidpunkten var helt

¹⁸ Senaste lydelse 2014:778.

*beviljats uppehållstillstånd för bo- eller delvis beroende av
sättning här. anknytningspersonen.*

Uppehållstillstånd enligt denna paragraf får vägras en utlänning endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till rikets säkerhet eller på grund av utlänningens brottslighet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.
2. Kravet på vistelsetid i 5 kap. 3 e § gäller inte i ärenden om uppehållstillstånd som inletts hos Migrationsverket senast dagen före ikraftträdandet.
3. I fråga om återkallelse av uppehållstillstånd som har beviljats på grund av anknytning före den 1 januari 2027 gäller 7 kap. 3 § i den äldre lydelsen.

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3–3 d eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

¹ Senaste lydelse 2021:770.

² Senaste lydelse 2021:770.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3–3 d eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 6 och 8 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Ett barn som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslöst förvärvat svenskt medborgarskap efter anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3–3 d eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

8 §²

En utlänning förvärvat svenskt medborgarskap efter anmälan, om han eller hon

1. har fyllt arton men inte tjuogoett år vid anmälningstillfället,
2. har permanent uppehållstillstånd i Sverige, och
3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller, i fråga om den som är statslös,

- a) sedan fem år,
- b) under sammanlagt tio år, eller
- c) sedan han eller hon fyllde femton år.

Kravet i första stycket 2 gäller inte en utlänning som

1. är född i Sverige,
2. sedan födelsen är statslös,
3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och

4. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

4. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3–3 d eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

Utöver de krav som anges i första stycket krävs för förvärv av svenskt medborgarskap att utlänningen gör sannolikt att den uppgivna identiteten är riktig. Det krävs även att han eller hon varken

¹ Senaste lydelse 2024:423.

² Senaste lydelse 2024:423.

Bilaga 2

1. är skäligen misstänkt eller dömd för ett brott för vilket det svåraste straff som är föreskrivet är fängelse i fyra år eller mer eller för upprepad brottslighet som inte är mindre allvarlig eller ligger långt tillbaka i tiden,

2. är skäligen misstänkt eller dömd för ett brott utanför Sverige som enligt svensk lag motsvarar ett brott för vilket det svåraste straff som är föreskrivet är fängelse i fyra år eller mer eller för upprepad brottslighet utanför Sverige som enligt svensk lag inte är mindre allvarlig eller ligger långt tillbaka i tiden,

3. bedöms utgöra ett hot mot Sveriges säkerhet eller allmän säkerhet, eller

4. har varit verksam i, eller haft bestämmande inflytande över, en organisation eller grupp vars verksamhet innefattar systematiska, omfattande och grova övergrepp på andra människor.

Tredje stycket gäller inte en utlänning som är född i Sverige och som sedan födelsen är statslös.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Förslag till lag om ändring i lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:227

Föreslagen lydelse

2 §⁴⁶

Lagen gäller även för nyanlända invandrare som har fyllt 18 år men inte har uppnått riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a–10 d §§ socialförsäkringsbalken, är folkbokförda i en kommun och har beviljats

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § första stycket 1–4, andra eller tredje stycket utlänningslagen,

3. uppehållskort efter ansökan enligt 3 a kap. 10 § utlänningslagen,

4. uppehållstillstånd som familjemedlem eller anhörig enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 kap. 23 § tredje, fjärde eller, när det gäller familjemedlem till en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd för arbete, femte stycket utlänningslagen,

5. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 a kap. 9 § utlänningslagen,

6. uppehållstillstånd som familjemedlem enligt 6 b kap. 14 § utlänningslagen, eller

7. uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av någon av bestämmelserna i 1 a §.

1. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket, 3 a § första eller tredje stycket eller 3 b § första, andra eller tredje stycket utlänningslagen (2005:716),

2. uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 b § fjärde stycket, 3 c § eller 3 d § utlänningslagen,

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

2. För uppehållstillstånd som har beviljats enligt 5 kap. 3 § eller 3 a § utlänningslagen (2005:716) före den 1 januari 2027 gäller 2 § i den äldre lydelsen.

⁴⁶ Lydelse enligt 2025:227.

Förteckning över remissinstanserna (SOU 2025:95)

Remissyttranden över betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95) har lämnats av Almega, Alvesta kommun, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Asylrättscentrum, Barnombudsmannen, Bodens kommun, Centrala studiestödsnämnden, Civil Rights Defenders, Delegationen för migrationsstudier (Delmi), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Föreningen Svenskar i Världen, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs kommun, Hagfors kommun, Institutet för mänskliga rättigheter, Integritetsskyddsmyndigheten, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kamrarrätten i Stockholm, Konjunkturinstitutet, Kriminalvården, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Västernorrlands län, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Nacka kommun, Polismyndigheten, Regelrådet, Rädda Barnen, Rättsmedicinalverket, Skellefteå kommun, Stockholms kommun, Sundsvalls kommun, Svenska institutet, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges ambassad i Addis Abeba, Sveriges ambassad i Bangkok, Sveriges ambassad i Washington, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges universitetslärare och forskare (SULF), Säkerhetspolisen, Tillväxtverket, Trelleborgs kommun, Umeå universitet, UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna, Uppsala universitet, Vinnova och Åre kommun.

Landsorganisationen i Sverige (LO), Region Stockholm, Riksdagens ombudsmän (JO), Ronneby kommun och SmåKom avstår från att yttra sig.

Alingsås kommun, Business Sweden, Eskilstuna kommun, Independent Living Institute, Kumla kommun, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Region Jönköpings län, Region Norrbotten, Region Skåne, Riksorganisationen GAPF, Sveriges generalkonsulat i Istanbul, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), UNICEF Sverige och Västra Götalandsregionen har fått tillfälle att yttra sig men har inte inkommit med yttrande.

Därutöver har yttranden inkommit från Akademikerförbundet SSR, Eumeniakyrkan, Flyktinggruppernas Riksråd (FARR), Lunds universitet, Sociala Missionen, Sveriges förenade studentkårer (SFS) och Verdandi.

Sammanfattning av promemorian med kompletterande förslag till SOU 2025:95

Bilaga 4

I promemorian lämnas ett alternativt förslag till förslagen i betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring (SOU 2025:95). Förslaget innebär dels att det nuvarande försörjningskravet vid anhöriginvandring ska höjas, dels att det ska införas vissa begränsningar av vilka inkomster som ska få beaktas. Syftet med förslagen om ett skärpt försörjningskrav är att fler ska kunna försörja sig själva och sin familj för att skapa möjligheter att komma till rätta med integrationsproblemen och motverka utanförskap.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027. För ansökningar om förlängning av ett uppehållstillstånd som har beviljats före ikraftträdandet föreslås äldre föreskrifter gälla, om ansökan om förlängning har registrerats hos Migrationsverket senast den 1 januari 2028.

Förteckning över remissinstanserna (promemoria med kompletterande förslag till SOU 2025:95)

Remissyttranden över promemorian med kompletterande förslag till SOU 2025:95 har lämnats av Almega, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Asylrättscentrum, Barnombudsmannen, Civil Rights Defenders, Delegationen för migrationsstudier (Delmi), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Föreningen Svenskar i Världen, Företagarna, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Luleå, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göteborgs kommun, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Institutet för mänskliga rättigheter, Justitiekanslern, Jämställdhetsmyndigheten, Kammarrätten i Stockholm, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Västernorrlands län, Länsstyrelsen Västra Götalands län, Malmö kommun, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Nacka kommun, Polismyndigheten, Regelrådet, Stockholms kommun, Svenska institutet, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges ambassad i Addis Abeba, Sveriges ambassad i Bangkok, Sveriges ambassad i Washington, Sveriges generalkonsulat i Istanbul, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges universitetslärare och forskare (SULF), Säkerhetspolisen, Tillväxtverket, Umeå universitet och Uppsala universitet.

Hagfors kommun, Landsorganisationen i Sverige (LO), Region Jönköpings län, Region Stockholm, Riksdagens ombudsmän (JO) och SmåKom avstår från att yttra sig.

Alingsås kommun, Alvesta kommun, Bodens kommun, Business Sweden, Eskilstuna kommun, Independent Living Institute, Kumla kommun, Region Norrbotten, Region Skåne, Riksorganisationen GAPF, Ronneby kommun, Rädda Barnen, Skellefteå kommun, Sundsvalls kommun, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Trelleborgs kommun, UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna, UNICEF Sverige, Västra Götalandsregionen och Åre kommun har fått tillfälle att yttra sig men har inte inkommit med yttrande.

Därutöver har yttranden inkommit från Akademikerförbundet SSR och Equemeniakyrkan.